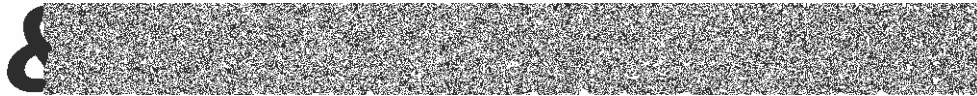

**The Aaron, Martha, Isidore N. and Blanche
Rosansky Contemporary Halacha Program**

Spring 2013

Asiyas Sukka

Rabbi Eliakim Koenigsberg

בנין הסוכה וישיבה בסוכה

[א] סוכה דירת עראי

משנה סוכה (ב.) וגמ' שם "ורבא אמר – לא נפיק", ותוס' שם (ד"ה כי)
משנה (כב.) "המעובה כמין בית וכו'"
הגהות מיימוניות הל' סוכה (פ"ה אות ט') "ור"ת פירש וכו'"
שו"ע (סי' תרלא ס"ג), מ"ב שם (ס"ק ו) וערוה"ש שם (ס"ו)
גמ' יומא (י.) "סוכת החג – ובמזוזה", ושם (י:) "אלא אמר רבא – ולא מיחייבא במזוזה"

[ב] שיעור סוכה

גמ' (ג.) "ובסוכה קטנה לא פליגי – הא ב"ה", ושם (ג:) "עד כאן – לא דיירי ביה אינשי"
גמ' (ו:) "ושאין לה – אפילו טפח"
שו"ע (סי' תרל ס"ב) ומ"ב שם (ס"ק ו)

[ג] דברים הפוסלים בסכך

משנה (יא.) וגמ' שם (יב.) "כי אתא – לסכך בו"
שו"ע (סי' תרכט ס"א) ומ"ב שם, שו"ע שם (ס"ד) ומ"ב (ס"ק יג) ושעה"צ (ס"ק כ)

[ד] מעמיד בדבר המקבל טומאה

משנה (כא:) וגמ' שם עד "המקבל טומאה", ורש"י שם
שו"ע (סי' תרל ס"ג) ומ"ב שם (ס"ק נט) ושעה"צ שם (ס"ק ס)
שו"ע (סי' תרכט ס"ז-ח), מג"א שם (ס"ק ט)
מ"ב שם (ס"ק כב, כד, כו), שעה"צ (סי' תרלג ס"ק ו)
חזו"א או"ח סי' קמג אות ב' (ד"ה סימן, ולכן)
מקראי קודש סוכות (ח"א סי' כא)

[ה] מחצלת קנים

משנה (יט:) עד "ואינה מקבלת טומאה"
שו"ע (סי' תרכט ס"ו), ומ"ב (ס"ק יח) ושעה"צ (ס"ק לה)
כ"י שם (ס"ח, סוף עמ' תעט, ד"ה ובתשובות להרמב"ן)

אז נדברו (ח"ב סי' סו)

[ו] תעשה ולא מן העשוי

משנה (טו.) "החוטט בגדיש וכו'", וגמ' שם (טז.) "החוטט וכו'" עד המשנה
רמ"א (סי' תרכו ס"ג) ומ"ב שם (ס"ק יח-יט)
רמ"א (סי' תרלה סוף ס"א) ומ"ב שם

[ז] דפנות הנעשים מסדינים

שו"ע (סי' תרל ס"י), ומ"ב שם (ס"ק מח) ושעה"צ (ס"ק מה)
חזו"א (סי' עז אות ו')
עמק ברכה (אות י"ט)

[ח] סוכת גנב"ך

גמ' (ח:) "תנו רבנן גנב"ך לצל סוכה"
משנה (ט.) ותוס' שם (ד"ה סוכה)
שו"ע (סי' תרלה ס"א) ורמ"א שם, ומ"ב שם (ס"ק א-ב, ט-יא)
שו"ע (סי' תרלו ס"א) ומ"ב שם (ס"ק ד) ושעה"צ (ס"ק ד)

[ט] שיעור סכך פסול ואויר הפוסלין בסוכה

שו"ע (סי' תרלב ס"א-ב) ומ"ב שם (ס"ק ב, ד, ו, ט-י)
רמ"א (סי' תרכז ס"ד) ומ"ב שם (ס"ק טו)

[י] קדושת הסוכה

שו"ע (סי' תרלח ס"א) ומ"ב (ס"ק ד)

[יא] מצות עשיית הסוכה

תוס' סוכה (מו. ד"ה העושה)
רש"י מכות (ח. ד"ה השתא נמי)
רמ"א (סוף סי' תרכד) "והמדקדקים וכו'"
העמק שאלה (סי' קסט אות א') עד "משא"כ חטיבת עצים"

[יב] מצות ישיבה בסוכה

שו"ע (סי' תרלט ס"ב) ומ"ב שם (ס"ק יג, טז) ושעה"צ (ס"ק כט)

בה"ל שם (סוף ד"ה ויין) "ומצאתי בעזה"י וכו'"

רמ"א שם (ס"ז) "וכל הפטור וכו'", ובה"ל שם (ד"ה הדיוטות)

שו"ע (סי' תרמ ס"ח) ומ"ב שם (ס"ק לט)

אג"מ (או"ח ח"ג סי' צג)

הערות במסכת סוכה (מהגרי"ש אלישיב שליט"א) עמ' קיד ד"ה הולכי

וחים וכו'. משנה שם (י"ג) מפקדין יר אומר ובגמרא שתי אורקיעות ז"ל בה ארבעה עשרים דברי הלכה ממשלה מפקדין דקיס בעלמא או כי פליגי מני ועו פרנסה ל כרי יהודה וכן פסקו הגאונים לכותו ומאפיין שהוכר רבינו ואר שם בגמרא (ט"ו): נתן עליה ר וכו'. כגמלה ובגמרא שם (י"ז) שון רבינו ופי' האוכה כשהי הנשר הזה הוא מן הגז ששבת כך הכשר שלש דפנות אבל כגמלה י הוא מפקדין בין הדפנות וכו' וזכה כשרה כמו שיתבאר בפרק זה (י"ז) שסבך פסול פסול כגמלה ורבינו טפחים: היו נפרים היה יחבן וכו'. שם (י"ז) הפקן על יוהן פי' היו נפרים שז' בהם י הונח אמר פסולה ופליגי עליה פיתול דפסולה לזה להו הוי נפרים זפורין של מחבת ומבשר כגמלה: תפרה שאין עליה מעוהה וכו'. שם (ט"ו) משנה תורה אין עליה מעוהה ר' יהודה לשיב י"ש אומרים וכו' ובית הלל אומרים פפקק או נוטל אחת מביניהם י"ש רבינו תורה זו היא מעוהה

ס סוכה שנעשית כהלכתה וכו'. סוכת נשים סוכת בהמה סוכת ובלבד שהיא משובכת כהלכתה מאי ששירה ללא: אבל סוכה שנעשית כהלכתה (י"ב) תעשה ולא מן העשוי ובתעשה (ט"ו) החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה בגמרא (ט"ו). אמר רב הונא לא שנו אלא שאין שם מלל טפח במשך שבעה אבל י"ט שם הלל טפח במשך שבעה נעשית וי"ז שם שבעה שם מחמלה נעשית עשיית הגדיש מלל טפח לאס סוכה האם חשבו אהל במשך שבעה שהוא שיעור הכשר סוכה:

ט וכן החוטט בגדיש וכו'. נראה מפירוט רש"י (טו) דדוקא כי חטיע מלמעלה למטה כשרה דמשייר לנסך כמו שהוא אהל אס מטע למעלה פסולה וסך דמתיקרת ליתיה בעולם וסך דהשתא אית ביה משום מעשה ולא מן העשוי ואמרי' אומרים דכל דכדאי סוכה אפילו סמיך טובא סבך היו אהל דהשתא קליש ליה מלמעלה לבלבד שפיר דמי. (י"ז מהר"י):

ט סוכה שנעשית כהלכתה מכל מקום כשרה אף על פי שלא נעשית לשם מצוה. והוא שתהיה עשויה [ט] לצל כגון סוכת [י] גוים וסוכת בהמה וכל [כ] כיוצא בהן. אבל סוכה שנעשית מאיליה פסולה לפי שלא נעשית לצל. וכן החוטט בגדיש ועשה סוכה אינה סוכה שהרי לא עימר גדיש זה לצל. לפיכך אם [ג] עשה בתחלה חלל טפח במשך שבעה לשם סוכה וחתט בה אחרי כן והשלימה לעשרה כשרה שהרי נעשה סבך [ט] שלה לצל:

רבינו מנחם

הקפדה אכסדרה שסיכך עליה כחב רש"י (י"ו) וי"ה וכן כל חלר כהלכות לפי בכמים הוא ובכמים פתחים לה והחלר מוקפת בתים והפתחים לה סביב משלש רוחות ולפני הכמים עשו אכסדראות סביב (לגל רוחותיה) והאכסדרה פתוחה היא ולפין לה דופן לזה החלר ויש מליה מקרה וזה סיכך על גבי כל אוריה של החלר כאלמנה הקף האכסדראות ולפין דופן לכוויה זו אלא מחילות הבמים המפסיקות בין הבמים לאכסדרה ומגולת מקרת האכסדרה מפקדת סביב בין סוכה ומשום אם יש כרוחב האכסדרה ד' אמות פסולה פתוח מיתן כשרה ולמיתן דופן עוקמה. וכן סוכה גדולה כר' בצד הדפנות מלמעלה ידחה ובמלמעלה נתן סבך ככל אהם יש משפת כר' פסולה אף חמת הככר כר' לפי שאין לה מחילות שהרי רחוקות הן מן הסיכוך וליכא (משום כהו דופן עוקמה שהרי הסבך כשר רחוק מהדפנות ארבע אמות. ומהו מכאן כר' דבר זה הלכה למשה מסיני ודע כי בכל השיעורין שיחה מכאן כר' דבר זה הלכה למשה מסיני ואף בלחות שהם מדרכין אמרי'ן דאפילו אם סבך השיעור יתחל לא חמת לו אמרי'ן דופן עוקמה ולבד כי כדאמרי'ן אהם סיק דרשם השה (י"ג) כבילה מנמחל עומחל אולפין כבילה חסר משום אינו מנמחל כר' גלשה על גלשה מנמחל מדרס חסר יתחל אמת אינו מנמחל מדרס:

טו כ"ה ואינו סוכה קטנה כל שאין בה [אלא] שבעה טפחים על שבעה טפחים. א"ה. דהאי שיעורל קיס ליה לרנן דאפטר ולגלו ורננו ושלחנו בחור הסוכה. ומאי דאמרי'ן בירושלמי (פי"ג ה"א) נהא שלחנו טפח הוא לחשבון גברל כמתחל ימיב וחס ששה טפחים ומגול ארובת השלחן טפח. מיהו לו דק דוולף רוח השלחן היו ג' טפחים דכי אמרי'ן גברל כמתחל ימיב הי"ט רחשו וכל גופו אבל יגלו ורננו דהיינו שני חלקי גופו לא היו אלא שני חלקי אמה דהיינו לגיטה טפחים ונשתיירו לאורך השלחן שבעה טפחים ולרחבו שלשה טפחים:

טז כ"ה סיכך בדבר פסול ודבר כשר זה בצד זה כר'. א"ה. היינו דאמרי'ן במתניתין (ט"ו) המקרה סוכתו כשפורין לו בלרובות השה אם יש ריוח ביניהן כמותן כשרה ואמרי'ן בגמרא (ש"ג): דהאי שאלו נתן דוקא אהל כמדומי'ן מיידי כלומר שהאיר מרובה על השפורין ט' הארבות ובלחותו ריוח שמים סבך כשר ומגול דעמוד מרובה על חזן. ואם היה זה כמר זה בצמצום כר' ולע"ג דאמרי'ן בגמרא (יטו) וכו': והא ס' אפטר לגמלס, ר"מ נראה דהוה גרים והא אפטר לגמלס פירוש מריש כי שני ליה הכל כמלי עסקין בנכנס ומי"ח היה חקן מועתיה דא"ל לגמלס שיהא האויר כמותו כגמלס אלא עפי היו וד"ל עמוד מרובה על הפירון ומש"ה קא קשיא ליה והא אפטר לגמלס לגמלס אפטר לכוין שיהא האויר והשפורין שוו ובמתניתין חמלי אם יש ריוח ביניהן כמותן וכיון דאפטר לגמלס כמותו דקמי' דוקא קאמר וק"ל לר' הגול דאמר פרוץ כעומד אפור, ומאי כמדומי'ן כלומר שיהיה

סבך פסול פחות מלרבעה אסרן ורפין וכשרה דזיל הכל לילכ עשירה זוכה גדולה אבל בסוכה קטנה דהו זוסכין בשלשה מטרעין. היו מרש רחבן על הסוכה אהל השכיבן על פסולה שהו הגסר פסול כר' וכן וד"ן אל מתחת הפסולין לנסך ננו ואסרין:

כ"ו ודומה לה בלשון התקור נסר ירוכלים עד הנומה. כלומר משלשם [פסקה הבסרים ר"ל פתח] וכן מן הדופן אל לז וסיכך על סוכה בית שיהא פסולה משום הפשה וכו' ד כשר אם יש משפת הסבך ההר ארבע אמות לא נלמדה הלכה לפי כשרה ורופין תקרה בית כלל היו ו סבך פסול לפסול הסוכה. וכן תדו רנו לפי ה"י ע כשר הוא ככפ"ה ור"י

יכה טפח מדרס. וי"ל דודל' קטנה מ לא לכבייה אבל בטלה דעתו ל' מ לעשותה קטנה לשכיבה אהל נמלה בה אינה מיעמחלה מדרס כדאמרי'ן י"י ודמל ויבין פליגי על שר מקובל י"ס עהרות מפני שאין דל ועשה כינה:

ז וכו' הרי זו פסולה. כגז ס"ה נפרים שאין בהם ארבעה והוא הפקן דסוכה (ט"ו). במלי דקאמר נביחל גרין ז"ל לדעת הר"י"ף הביטוי כר' כשביטה זו עולין יפה דברי העתים:

זואל דוק ומשכח: [1] כר' יתקו * [כחב כתיב' ומיהו וכו' פסול על ד כהה כקביעות כניסן שכן עשית יתקו וכל דקאמר ר"ב נתמן כותיה וגם וי הן (ש"ג) ע"כ: [ח] ככ"ה א"ל"ה

הגהות מיימוניות

הגשמים אבל השכיב זה אלא זה כשרה דאין מללח מן הגשמים ובתמים רי"ב"ח כחב פתח סוכת רועים עשויה להגן מן החמה וכן הגשמים וכו'. ושמח הלל גשמים הללה פורתא אבל אם אין יודין בה גשמים כלל פסולה. והמחמיר חבל עליו ברכה מלח השם יתברך ע"כ מן א"בייה (ש"ג) ועיין בהילכתא כ"ה: [י] סוכת גגב"ך ומכאן רב"ש (ה"א) ע"כ: [כ] סוכה יטה ב"ש פוסלים ובי"ה תכשירין (ט"ו) גרסי'ן בירושלמי (פי"ג ה"ג) נ"דך למדש כה דבר חכריל אמרי'ן טפח ר' יוסי אומר כל שהוא ואכ"ה קמי' ע"כ: [ג] ומחלי עעמח און לעשות הסבך קודם לשיטה הדפנות חחלה ואם טפח הדפנות טפח סמוך לנסך חחלה יכול לשיכך [מו"ר רבני שומיה]. ע"כ: [מ] כשעת עשיית הגדיש

מגדל עז

דע"ג מגדל מחמירן דללו דברים וכו' ר' יהודה בן כמייל אומר אין הבילה פחותה משלשה מניס ע"כ. ואלין שיעור שפיכן אים אלא שאלשו חוק. ומ"ש הרשב"ד ודפי' דסוכה גמול מחמירן החגלין חגלין לחוד והבילה האמורה שם פתח פקודש ע"כ לחוד זה יכול להיות לשון הירושלמי כי פבילה יכול לשפך [מו"ר רבני שומיה]. ע"כ: [מ] כשעת עשיית הגדיש

י"י אלסם ז"ל סמך על טוה"ב ומבית פסק ר"מ ז"ל וכן נכון בית ומבית ז פסול דהוא כמרלה כהלכה כש"ה ז אמרן כשרה. פי' דמי' סוכה (י"ז) :

מקורות וציטוים
ה"ט סוכה שנעשית
שם ח: מנחם מ"ב. ועיין
מוספתא סוכה פי"א
ורושלמי פי"ה ה"ב, שו"ע
פי' מרלי"ג. שלא נעשית
לשם מצוה שם פ"ג, שו"ע
פי' מרלי"ג. וכן החוטט
שם טו, פ"ג, שו"ע פי'
מרלי"ג. שהרי לא עימר
גדיש זה לצל עיין כפ"ל
ובפי"ה פ':

הלכות סבה סימן תרל תרלא

ואם לאו פסולה. ואם סמך הסכף על צמודים והפצעים הם דפנות, אפלו אין גבוה עשרה מהמטה עד הסכף כשרה, כיון שיש עשרה טפחים מהארץ עד הסכף:

תרלא סבה שתמחה מרבה מצלתה ויתר דיני הסכף, וכו' י' סעיפים:

א *סבה שתמחה וצלתה *שיון מלמעלה, פסולה, לפי שהחמה מתפשטת ברחוקה (א) ויהיה למטה חממה מרבה מצלתה, אבל אם חממה וצלתה (ב) שוים מלמטה, כשרה: ב (ג) יאם ברב ממנה צלתה מרבה שני משהוין ובמעוט ממנה חממה מרבה משהו, בענין שפשוץרף יחד החמה והצל של כל הסבה יהיה צלתה מרבה מחממה משהו, (ג) כשרה: הגה (ד) ויש (ז) מחמירין אם הסבה גדולה ויש מקום שבעה על שבעה שתמחה מרבה, אף-על-פי שבצרוף כל הסבה הוי הצל מרבה וי' ספיק' דסוכה) ג' ירף הסכוף להיות קל כדי שיראו ממנו (ה) הפוכבים הגדולים. היתה המעבה כמין בית, (ו) אף-על-פי שאין הפוכבים נראים מתוכה, (ג) [ג] כשרה: ד יהיה פסוי דק מאד שיש פה אור הרבה אלא שאין שלשה טפחים במקום אחד, ובין הכל צלתה מרבה מחממה, כשרה: ה יהיה הסכוף מדבלל (פרוש, מבלבל), והוא הסכוף שיהיה מקצתו למעלה ומקצתו למטה, כשר, (ז) היכלכה שלא יהיה בין העולה והיורד שלשה טפחים. טאם היה (ח) ברחב זה העולה (ז) *טפח או יותר, אף-על-פי שהוא גבוה משלשה טפחים וראין אותו כאלו ירד למטה (ט) ונגע בשפת זה היורד, והוא

א הכי וקנין פגמא
 נסכה כ"ב מהמשנה שם
 ב מיקרא דרבי יוחנן
 י"ט וקפודש הרא"ש שם
 ג ירושלמי הביאו
 הרא"ש ד' רמב"ם
 ה משנה שם כ"ב
 ו משנה שם וקדמפרש
 לה רב ושמואל ז שם
 וקדמפרש לה שמואל
 וקפודש רש"י והתוספות
 ח והביאה הטור
 שם באוקמתא דאפי
 שם ט באוקמתא דרבא
 שם

באר היטב

(ב) שוים. וצטרף-קנים בשם ב"ח פוסל בין שוים מלמטה או מלמעלה. ועין יד-אהרן: (ג) מחמירין. הנינו שלא לישב באותו חלק שתמחה מרבה, אבל לשאר החלק אין זה פוסל אותו כיון שיש

שערי תשובה

[ג] כשרה. עכה"ט. ובר"י קמב דבריעבד באשר יהיה האפן שא"א לטל קצת מהסכף מפני (אינה סבה) (סבה) יש לסמך על הפכשירים: שם הכשר סבה, ט"ז: (ג) כשרה. ולבוש פוסל בשאין הקטר יוכל לירד בה, וכ"פ הב"ח: (ד) טפח. שאו חשוב להיות אהל ואמרין

משנה ברורה

דקבלת טמאה על הסכף נאמר ולא על הדפנות. ומכל מקום לבתחלה נכון להזהר בזה, פי' יש מן הפוסקים שמחמירין בזה [מ"א בסיון תרכט סי' ח] א (א) ויהיה למטה חממה מרבה מצלתה. ואז יתבטל המעוט ויהי הרב והוי כאלו לא סבף כלל. וכשוים מלמטה כשרה, דידוע (ב) דאז למעלה מקום הנגים רחבים מן האויר: ב (ב) אם ברב ממנה וכו'. וקא באפן זה, אבל בהפוך, דהינו שמעוט הסבה היה על הרבה וברב הסבה היה חממה יותר מצלתה, באפן שפשוץטרף כל הסכף ביחד יהיה הצל מרבה, (ג) פסול: (ג) כשרה. אפלו לישב פחת אותו חלק שתמחה מרבה, לפי שהוא בטל לגבי רב הסכף שצלתה מרבה: (ד) ויש מחמירין וכו'. דעתו, דאפשר דהגמרא לא ארי' רק בסבה קטנה שהיא שבעה על שיש בה שבעה על שבעה שתמחה מרבה, הוא מקום חשוב ואינו נצל לגבי שאר הסכף שצלתו מרבה, ועל-כן אין לישב באותו חלק, (ג) אבל לשאר החלק אין זה פוסל אותו לכלי עלמא כיון שיש שם הכשר סבה ואפשר עוד, דאם מפסיק כל ארף הדפן בזה באפן שבמקום שצל מרבה לא ישאר רק שני דפנות, צריך עיון על כל הסבה [פמ"ט] ג (ה) הפוכבים הגדולים. הנינו (ד) הנראים ביום בעוד שלא שקעה חמה. והאחרונים פתבו, דלכתחלה בעינן דאפלו פלילה נראו פוכבי לילה בתוכה. ובדרכי-משה הביא בשם מהר"ל דמתר' לסבף הסבה עב הרבה, דאי אפשר שלא יראו בה פוכבים, אף-על-גב דכלילה אינו רואה הפוכבים, מכל מקום ביום איכא חורים וסדקים בכמה מקומות, עד כאן לשונו. ועין בספר בפורי' יעקב דהמקל בנותה לא הפסיד, ובקרבט מ"ח שיש לחש דאם יעשה הסכף דק יותר וישב הרוח יותר תוף הסכף ויצטער ברוח ובצנה. ועין בפרי' מגדים שכתב, דאפשר לענון ראית הפוכבים די בכל הסבה אם הוא רואה רק במקום אחד, מה שאין כן באם היה מעבה הרבה מאד עד שאין הגשם יכול לירד בתוכו, למאן דאמר דפסולה, כל שיש ארבעה טפחים ביחד (ה) סבף פסול מקו' (ו) אף-על-פי שאין הפוכבים וכו'. רוצה לומר, (ו) לא גדולים ולא קטנים וכתבו האחרונים, דמכל מקום אם היא מעבה בל-כף עד שאין הגשמים יכולים לירד בתוכה אפלו כשיורדין גשמים מרבים, ואם-כן הוי כעין בית יש להחמיר ולפסול משום גורת בית; ומכל מקום דריעבד באשר אי אפשר לטל קצת מהסכף מפני אינה סבה, (ז) יש לסמך על הפכשירים ה (ז) ובלבד וכו' שלשה טפחים. דכל פחות משלשה פחדא חשיב: (ח) ברחב זה העולה טפח. רוצה לומר, בכל (ח) קנה וקנה מן הסכף עתה רחבו טפח, דאז חשיבי לומר בזה רואין וכו': (ט) ונגע בשפת זה היורד. רוצה לומר, שבסכף התחתון יש גס-כן חלל בין קנה לקנה, וראין

שער הציור

בעלמא. עין שם, וכדאי יש לסמך על דעת המקלין בזה, אכן לבתחלה נכון להזהר בזה לצאת ידי כל הדעות. ועין בדברי קרפון-במנאל על הרא"ש: (ז) רש"י: (ז) דרכי-משה ושאר פוסקים בשם רבנו יצחק: (ג) ט"ו ופשוט: (ד) הגמרא וש"א: (ה) ומכל מקום אם נטל אחר-כך מקצת עבי הסכף מצליח צריך לנגע הנשאר אפלו הניחו בכת"אחת, כי אין שם סכף פסול ממש עליו [שם בא"א]: (ו) ואפלו אין יוצאי השמש נראין בתוכה [ט"ו] (ז) שער-תשובה. ועין בשבלי-הלקט: (ח) הר"ן:

הכולל כמ"ש בסימן שס"ב (פ"ג) כמו כן לענין החמה והצל. ואם ברובה הוי רק משהו אחת פסולה, דא"כ הוי צילתה כחמתה [פרישה (א) מ"ב]. וכן אם במיעוטה הצל הרבה יותר וברובה החמה מעט יותר אע"פ שבכולל הוי צילתה מרובה פסולה, לפי שעכ"פ ברובה הוי חמתה מרובה [שם נ"ט וי"ט יוסף], ואפילו ברובה שוה פסולה כמובן:

ה ויש מרבותינו שמסתפק דאולי כמה שאנו הולכין אחר הרוב כמ"ש, זהו בסוכה קטנה, אבל בסוכה גדולה שיש במשך ז' טפחים שהוא שיעור סוכה חמתה מרובה, אולי אסור לישב שם [ו. ד"ה וי"ט]. ואע"ג דבמחיצות מרובה [ר"ן שם (ט. ד"ה וי"ט)]. ואע"ג דבמחיצות שבת פשיטא דהולכין אחר הכולל אפילו בגדולה הרבה, זהו מפני שאין שיעור למחיצות, אבל במשך סוכה אולי כל שיעור ושיעור הוי כסוכה בפני עצמה. וע"פ זה כתב רבינו הרמ"א בסעיף ב' דיש מחמירין אם הסוכה גדולה ויש מקום ז' על ז' שחמתו מרובה, אע"פ שבצירוף כל הסוכה הוה הצל מרובה. עכ"ל. ומסתמת כל הפוסקים מבואר להדיא דגם בסוכה גדולה כן הוא [ו.], והכי מבואר להדיא מלשון הש"ס [ו.]. רנה בר נר מנה אמר רבי יוחנן לא נכריה אלא לטובה שריכה זילמה וכו', רבי אושעיא אמר לא נכריה אלא לטוב פסול פמות מג' נטובה קטנה וכו' ע"ש, ואי ס"ד דגם רנה בר נר מנה אמר רבי יוחנן מיירי נקטנה כדברי הר"ן הו"ל לומר ג"כ נטובה קטנה כדאמר רבי אושעיא, וע"ג דו"ק:

ג ודרך הסיכון להיות קל כדי שיהא כוכבי חמה נראין מתוכה וגם כוכבי לילה, וכוכבי חמה הם ניצוצי השמש, אמנם כדיעבד אף אם היתה מעובה כמו בית ואפילו כוכבי חמה אין נראין מתוכה כשרה [ו.]. וכתב הטור

שר"ת פסק שאם אין המטר יכול לירד לתוכה פסולה, והרא"ש לא הביא זה ע"ש. וטעמו של ר"ת הוא מדאמרינן ריש תענית (ג) שהגשמים סימן קללה בחג, וכן אמרו שיוצא מסוכה בירידת גשמים, ואם מותר לסכך באופן שלא ירדו גשמים אין זה סימן קללה ולא יוצא מן הסוכה. וטעמו של הרא"ש נ"ל, דהא תנן (ה) מסככין בנסרים הפחותים מד' טפחים, ופשיטא כשנסכך בהם לא ירדו הגשמים, ואין לומר שירחיק משהו נטר מנסר, מנ"ל לומר כן, אלא וודאי דרובי הסככים הם מדברים שהגשמים יורדים דרך הסכך וכדכתיב בנחמיה (ח) [ו] 'צאו ההר והביאו עלי זית' וגו' וכסככים שלנו, ועל כאלו שנינו דהוא סימן קללה ויוצא מן הסוכה, אבל אם אחד מסכך בדבר הכשר לסיכון ואין הגשמים יורדים כשרה. ועוד נ"ל בטעמו של הרא"ש דהא כתיב (שע"ה ד ו) 'וסוכה תהיה לצל יומם מחורב ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר' ומהך קרא דריש בריש סוכה דלמעלה מכ' פסולה ע"ש. ולר"ת צ"ל דהוא מחסה מהזרם ולעולם נוטפין גשמים [ע"י נ"ט (פ"ה) ו"ע]. ויש מהגדולים שחששו לדברי ר"ת ופוסלין כשאין הגשמים יכולין לירד [נ"ט (פ"ג) ו"ט (ס) וע"י מג"א (פ"ק)], ורבותינו בעלי השו"ע לא הזכירו מזה דבר, ונלע"ד שבשעת הדחק יש לסמוך בפשיטות על דעת הרא"ש להכשיר כשאין גשמים יורדין לתוכה [ו.]:

ז הפסך אפילו כיסויו דק מאד שיש בה הרבה ז אויר, אלא שאין ג' טפחים במקום אחד דבכה"ג פוסל כמ"ש בסימן הבא, אם בין הכל יש צילתה מרובה מחמתה כשרה, כלומר דזהו גדר הסכך, ולא ברקות ועבות תליא מילתא. וכן אם לא היה הכיסוי מיושר בשוה ה אלא בבילבול, והיינו שהסיכון מקצתו למעלה

פסקי משנה ברורה

כוותיה לא הפסיד, ובפרט היכי שיש לחוש דאם יעשה הסכך דק יותר ינשב הרוח יותר תוך הסכך ויצטער ברוח ובצינה. ועיין בפמ"ג דאפשר לענין ראיית הכוכבים די בכל ה"סוכה אם הוא רואה רק במקום אחד. [דן במשנ"ב (פ"ק)]: וכתבו האחרונים דאם אין הגשמים יכולים לירד אפילו כשיורדין גשמים מרובים יש להחמיר ולפסול משום גזירת בית. ומ"מ כדיעבד כאשר א"א ליטול קצת מהסכך מפני

ומקצתו למטה ובכל הסכך כן ובלבד שלא יהא אחד גבוה מחבי דאז כשני סככים הם. ולפעמים א טפחים מותר, והיינו כגון שיש בהעולה [ו.]. או יותר ויש מקום כמשך טפח אמרינן חבוט רמי, נ אותו מלמעלה ונותנין אותו למטו למשה מסיני דכמשך טפח אמרי ולא בפחות מטפח, ורואין אותו כז ונגע בשפת זה היורד, ולכן צריך כנגד שפת היורד ויהיה שם מקום

ח ודע דאע"ג דכשקצת מהם גג מג' טפחים בהכרח שההו מרובה, מפני שתכנס מן הצד, אם נשפילם תהיה צילתה מרובה, וג שהחמה תהיה באמצע הרקיע והצ תהיה גם עתה צילתה מרובה, ולכ לה. ואף שיש מי שחולק בזה כ מ"מ כל הפוסקים הסכימו כן ע"ש:

ט קנים היוצאים לאחורי הסוכה, דופן אמצעי בולטין קנ ויש בהם הכשר סוכה וצילתן כ ויש לזה ג' דפנות, כגון שהדופן בקצה הדפנות הצדדיות אלא נ כשרה. והרבותא בזה כתבו הטור ו' שאע"פ שהדופן האמצעי לא נ אלא בשביל עיקר הסוכה שהיא עכ"ל. ולכאורא אינו מובן, דאטו הדפנות לשמה, והא אפילו כט לשם סוכה כשרה כמ"ש בסימן וכל שכן הדפנות, אמנם עיקר שהדופן האמצעי לא נעשה בשבי לומר דגם הסכך שחוץ לדופן ל צל, ובכה"ג פסול כמבואר שם, כן. [זה למדתי מדברי הפרישה ע"ש, ול י"ט. ד"ה לנראי אחי שפיר נפשיטו

איזה סיבה יש לסמוך על המכשירין. [ו.]. ר"ל בכל קנה וקנה מן הסכך היה רחבו כ לומר בהן רואין וכו'. [ו.]. בבית"ל (ו"ה טפ

שבעת ימים פרק ראשון יומא

סמורה השני

דילמא אתי לאפרושי מן הפגור על החיוב... חייב מדרבנן כיון דאזדו ביה ולא חייבין דילמא

אלא אמר רבי... פרישה לא פליג ר' יהודה דודאי מייחב דומיא דרסוקה: כי פליגי בשאר

דילמא אתי לאפרושי מן החיוב על הפגור... וכן הפגור על החיוב אלא אמר אביי בשבעה

דילמא אתי לאפרושי מן הפגור על החיוב... דמידי דמייחב מדאורייתא אסור

וכיון דבההיא שעתא דייבי בה בקבע... רבנן סברי גזרינן שאר ימות השנה

רבנן סברי גזרינן שאר ימות השנה... ואלא כמה לטעות שהיה בהן בית דירה

רבנן סברי גזרינן שאר ימות השנה... ואלא כמה לטעות שהיה בהן בית דירה

רבנן סברי גזרינן שאר ימות השנה... ואלא כמה לטעות שהיה בהן בית דירה

רבנן סברי גזרינן שאר ימות השנה... ואלא כמה לטעות שהיה בהן בית דירה

רבנן סברי גזרינן שאר ימות השנה... ואלא כמה לטעות שהיה בהן בית דירה

ובתנאי שעתא דרבי יודא הכי יומא דשמיני דרבי יודא דשמיני דרבי יודא דשמיני

סמורה השני... הגאון רבינו הגאון... רבינו הגאון רבינו הגאון

סוכה פרק ראשון סוכה

דבר תורה רובו ומקפיד עליו חוץ. י"מ דהא איירי בשער
אלב בבשר חוץ אפילו מיעוטו שאינו מקפיד וקשה לר"ם
מאז דלמדין פרק הערל (יבמות דף עה. עה.) נכרית מעוברת
שנאמר בה אין לר"ך טבילה ופר"ך אמר ובי חימא מאס דרבי
יחזק האמר רב כהנא לא שני אל

דבר תורה רובו ומקפיד עליו חוץ ושאני
מקפיד עליו אינו חוץ וגורו על רובו שאינו
מקפיד משום רובו המקפיד ועל מיעוטו
המקפיד משום רובו המקפיד ולגורו נמי על
מיעוטו שאינו מקפיד משום מיעוטו המקפיד
אי נמי משום רובו שאינו מקפיד *היא גופא
גזירה ואנן גיקום ונגזר גזירה לגזירה מחיצין
הא דאמרן הניחא *לרבי יהודה אלא לר"ם
מאי איכא למימר כי אתאי הלכתא לגורו
*ולבור דופן עקומה (ושאני לה שלש דפנות:
חגור רבנן *שתים *כהלכתן ושלישית אפילו
טפח ר"ש אומר שלש כהלכתן ורביעית
אפילו טפח בכמאי קמפילגי רבנן סברי יש
אם למסורת ור' שמעון סבר *יש אם למקרא
רבנן סברי יש אם למסורת °בסכת בסכת
בסכות הרי כאן ארבע דל חד לגופיה פשו
לדו תלחא שתים כהלכתן ואחאי הלכתא
וגרעתה לשלישית ואוקמה אמפח ר' שמעון
סבר יש אם למקרא בסכות בסכות
בסכות *הרי כאן שש דל חד קרא לגופיה
פשו לדו ארבע שלש כהלכתן אתאי הלכתא
וגרעתה לרביעית ואוקמה אמפח ואי
בעית אימא דכולי עלמא יש אם למקרא
והבא בהא קמפילגי מר סבר *סככה בעיא
קרא ומר סבר סככה לא בעיא קרא ואיבעית
אימא דכולי עלמא יש אם למסורת והבא
בהא קמפילגי מ"ם כי אתאי הלכתא לגרע
ומ"ם כי אתאי הלכתא להוסיף ואיבעית
אימא דכולי עלמא כי אתאי הלכתא לגרע
ויש אם למסורת והבא *בדורשין תחילות
קמפילגי מ"ם דורשין תחילות ומ"ם אין
דורשין תחילות רב מתנה אבד מעמיה דר"ש
מבא °וסוכה תהיה לצל יומם מחורב
ולמחסה ולמסורת מורם וממטר טפח
היבן מעמידו אמר רב מעמידו כנגד הרוצא
אברי ליה רב כהנא ורב אסי לרב
ויעמידו

דבר תורה רובו ומקפיד עליו חוץ ושאני
מקפיד עליו אינו חוץ וגורו על רובו שאינו
מקפיד משום רובו המקפיד ועל מיעוטו
המקפיד משום רובו המקפיד ולגורו נמי על
מיעוטו שאינו מקפיד משום מיעוטו המקפיד
אי נמי משום רובו שאינו מקפיד *היא גופא
גזירה ואנן גיקום ונגזר גזירה לגזירה מחיצין
הא דאמרן הניחא *לרבי יהודה אלא לר"ם
מאי איכא למימר כי אתאי הלכתא לגורו
*ולבור דופן עקומה (ושאני לה שלש דפנות:
חגור רבנן *שתים *כהלכתן ושלישית אפילו
טפח ר"ש אומר שלש כהלכתן ורביעית
אפילו טפח בכמאי קמפילגי רבנן סברי יש
אם למסורת ור' שמעון סבר *יש אם למקרא
רבנן סברי יש אם למסורת °בסכת בסכת
בסכות הרי כאן ארבע דל חד לגופיה פשו
לדו תלחא שתים כהלכתן ואחאי הלכתא
וגרעתה לשלישית ואוקמה אמפח ר' שמעון
סבר יש אם למקרא בסכות בסכות
בסכות *הרי כאן שש דל חד קרא לגופיה
פשו לדו ארבע שלש כהלכתן אתאי הלכתא
וגרעתה לרביעית ואוקמה אמפח ואי
בעית אימא דכולי עלמא יש אם למקרא
והבא בהא קמפילגי מר סבר *סככה בעיא
קרא ומר סבר סככה לא בעיא קרא ואיבעית
אימא דכולי עלמא יש אם למסורת והבא
בהא קמפילגי מ"ם כי אתאי הלכתא לגרע
ומ"ם כי אתאי הלכתא להוסיף ואיבעית
אימא דכולי עלמא כי אתאי הלכתא לגרע
ויש אם למסורת והבא *בדורשין תחילות
קמפילגי מ"ם דורשין תחילות ומ"ם אין
דורשין תחילות רב מתנה אבד מעמיה דר"ש
מבא °וסוכה תהיה לצל יומם מחורב
ולמחסה ולמסורת מורם וממטר טפח
היבן מעמידו אמר רב מעמידו כנגד הרוצא
אברי ליה רב כהנא ורב אסי לרב
ויעמידו

כ"ד א"מ מ"ד מ"ח
סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

כ"ד א"מ מ"ד מ"ח
סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה סוכה כ סוכה
עין חזק ע"ד מ"ח
ס"י חזק ע"ד מ"ח

סוכה פרק ראשון סוכה

יב

עין משפט
גרי סוכה

עו א מיי פיה מכלות
סוכה בלתי י סוכה
עשין מן עושיע איה
סי מרעט פטיף טו
עו ב מיי סס עושיע
סס פטיף ו
עו ב מיי סס פ"ד סלסס
עו סס סס עושיע
איה סי מל פטיף ו

רבינו הגנאל

בהמה שחגגו
ואתחשק סוכה לחגגו
מה בהמה גירולי קרקע
ואינה סקבלת שומאה
אף סוכה כמותה .
ונדויה [ואתחשק] למשפחה
מרכיב באשפך מנרנך
ומיקבך בפסולת גורן
ויקב הכתוב מדבר
וגרתי גם ו . ויקב
רב אשי מרכיב מנרנך
ש"ס מנרנך ולא גורן
עצמו . וכן מיקב ולא
יקב עצמו למשפחתי וין
קרוש וכיורא בו ונסמא
קשיא רבי ירמיה
דדויה . ועשר לרבי ר'
עקיבא בפסולת גורן
ויקב . רב חסדא [אמר]
מהכא צאו הדר הוביא
עלי וית ועלי עץ [שמן]
ועלי הרס ועלי חמרים
ועלי עץ עבות לעשות
[סוכות] ככתוב כתיב .
מה הני גירולי קרקע ולא
סקבלת שומאה אף כל
כוותיה ואסיקא הרס
הוא עץ עבות מאי היא
עבות לולב . שאר מיני
הרס לסיכה : [מתני]
רחבילי קש וחבילי עצים
כר . א"ר יעקב שבעתי
פ"י יוחנן דאמר בהלן
מתני' הא דקבני [אין]
מסכבין בחבילות והא
דקבני החוטם בדיש
פ"י חוטם כפו וצרי .
כרטיסין [פסולת מה]
כפא דרס גירא בגויה
נשירוף חדרלא . החוטם
בגויה לעשות לו סוכה
אינה סוכה . תדא פסולת
מכוס גויה אצרי .
והרא סבולת הדאורייתא
מרכיב תעשה ולא מן
העשירי ולא ידעא לפרש
הי מינייהו דאורייתא
והי מינייהו מורכבין
ושפוטא הני חבילות
דקבני אין מסכבין
לכתחלה הא דיעבד
שפיר רמי משום גורת
אצרי הא מדאורייתא
כשרה . כרמפריה מפני
מה אצרי חבילי קש
וחבילי עצים וחבילי
זרדים אין מסכבין בהן
פעמים שאדם בא מן
השרה וחבילתו על חתפו
כו . עד ונשאל עליה
לפיכך (*) גורה עמא
לפיכך עתה בחבילות
שחביאם היום אפס
חבילות ששא אגלל
מנוחה ליכשם ונשאל
עליו לחתיו עכשי
לסיכה ועל זה אמר
[תורת] תעשה ולא מן
העשירי והאי בחושים
אינה סוכה ש"ס דאסימ
מדאורייתא פסולת משום
תעשה ולא מן העשירי .
אבוי משפיה דרב

אי מה חגיגה בעלי חיים . לעיל (דף טו.) גבי הא דלפינן איסור
הגאה לא שייך לאקשויה הכי :
בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר . רבי יוחנן לא ליקף מעגני
כבוד מפרש בירושלמי דין כדעמיה ודין כדעמיה רבי

פסולת גורן . קשין : פסולת יקב . זמורות ואשכולות ריקנים : גורן
עלמו ויקב עלמו . הקשין עם התבואה ואשכולות עם הענבים דהוה
ליה דבר המקבל שומאה האוכל : יקב כתיב . דמשמע לאחר שנעשה
יון : קרוש . קשין : פה מילתא סוה בידן . עד השתא היינו סבורין
לדע טעם משנתנו מן המקרא הוה הורה אור

איה מה חגיגה בעלי חיים אף סוכה נמי בעלי
חיים כי אתא רבין אמר ר' יוחנן אמר קרא
באשפך מנרנך ומיקבך בפסולת גורן
ויקב הכתוב מדבר ואימא גורן עצמו ויקב
עצמו א"ר זירא יקב כתיב כאן ואי אפשר
לסבך בו מתקופה לה רבי ירמיה *ואימא יין
קרוש הבא משניר שהוא דומה לעיגולי
דבילה אמר רבי זירא הא מלתא הוה בידן
ואתא ר' ירמיה ושרא ביה נרגא רב אשי
אמר מנרנך ולא גורן עצמו מיקבך ולא
יקב עצמו רב חסדא אמר מהבא *צאו הדר
והביאו עלי וית ועלי עץ שמן ועלי הרס
ועלי חמרים ועלי עץ עבות היינו הרס היינו
עץ עבות אמר רב חסדא הרס שומא לסוכה
ועץ עבות ללולב : מתני' *חבילי קש
וחבילי עצים וחבילי זרדין אין מסכבין בהן
יכולן שהתירין כשרוח יוכלן כשרוח לדפנות:
גבי' א"ר יעקב שמעית מיניה דרבי יוחנן
חרתי תדא הא ואידך *החוטם בגדיש לעשות
לו סוכה אינה סוכה תדא משום גורת אצרי
והרא משום תעשה ולא מן העשירי ולא
ידעא הי מינייהו משום אצרי והי מינייהו
משום *תעשה ולא מן העשירי א"ר ירמיה
גירוי אגן דאמר רבי זירא בר אבא אמר ר'
יוחנן מפני מה אמרו חבילי קש וחבילי עצים
וחבילי זרדין אין מסכבין בהן פעמים שאדם
בא מן השרה בערב וחבילתו על כתפו
ובעלה ומעיתה על גבי סוכתו כדי ליבשה
ונמלך עליה לסיכוך והתורה אמרה *תעשה
ולא מן העשירי מדהא משום גורת אצרי
הא משום תעשה ולא מן העשירי ורבי יעקב
הך דרבי זירא בר אבא לא שמעי ליה אמר רב אשי אמו חבילי קש וחבילי
עצים משום גורת אצרי איכא משום תעשה ולא מן העשירי ליכא
והחוטם בגדיש משום תעשה ולא מן העשירי איכא משום גורת אצרי
ליכא ור' יוחנן אמר לך הכא דקתני אין מסכבין בהן לכתחלה הוא
דאין

דכפסולת הכתוב מדבר דלי אפשר
לסבך ביון : והאח רבי ירמיה .
שהכיר לנו יין קרוש הבא משניר :
ושדא ביה נרגא . קלאה בגרנן כלומר
הכיב תבונה נילת : רב אשי אמר .
שפיר משמע פסולת מקרא דכתיב
באשפך מנרנך משמע שאחיה אוספו
וטפלו מן הגורן וגורן הוא האוכל
ומה שאחיה אוסף ובורר ממוכו הוא
הפסולת : לאו פסד . *פסוק הוא
בספר עזרא לעשות סוכה ולא הכיר
כאן אלא דבר שאינו מקבל שומאה
וגידולו מן הארץ : היינו עלי פסד
היינו פן עבות . מהו זה ומהו זה
להכיר שניהם במקרא הלא אמר
הו דההדס הוא עץ עבות על שם
שהעין מורכבין זה על זה כמין
עבותות וברשרות : פסד *גוטה שאינו
כשר ללולב לפי שאין עבותו עשויה
על שלש שלש עליון : מתני' וחבילי
זרדין . מן קנים הם שעשויין זרדין
טו"ל"ש בלש"ו ואוגדין ואחם ובעורן
לחין כהמה אוכלתן ולכי יבשי עומדים
להסך : אין מסכבין כסן . כשהן
קאורין ובגמרא מפרש טעמא : וכו' .
הפסולת ששניו כסך : פשרין
לדפנות . דכל סוכה הכתוב סך
משמע דדופן לא איקרי סוכה והנפקא
לן (לעיל דף טו.) דפנות מנסכת כנסת
בנסות מייסורא דקרתו ילפינן ולא
ממשעוהא הלך סוכות תעשה
גבי' *שמיים מרי יוחנן פרסי . פי'
טעם שני דברים האחרים במשנתנו
שמעתי ממנו : תדא פס . דחבילין
מי"ט לא מסככי בהו ותדא הא דתנן
במתניתין החוטם בגדיש לעשות לו
סוכה טעם מן העומדים למטה כסוך
לארץ ונכנס לחוכו ועושה חלל
כשעור סוכה וסך עשוי ועומד
מחליו איש סוכה ופירש ל' ר' יוחנן

משום חדרא מינייהו אמר טעמא משום
הולך ואוכל וישן באלוהו במקום שלא
שאינה של חג אלא כבית בעלמא ובחדא מינייהו פירש טעמא דפסולת מדאורייתא משום תעשה ולא מן העשירי . פירש
לי ר' יוחנן משום גזירת אורח ורי מינייהו משום תעשה ולא מן העשירי . נמוי אגן . וגשמעה ממה דלמזר ר' יוחנן בזכחא אחריתי : פעמים
שארם בא מן פסד . כל ימות החמה : ומנייהו *ג' סוכה . שיש לו כל ימות הפנה למקנהו ומניח חבילין קש לייבשן ולא לסבך וכשמגיע
החג נמלך עליהם לסבך : והתורה אמרה תעשה ולא מן העשירי . בפסולת מה שגאה עליו לשם סוכה חג גזירה משום חבילין דכל הפנה דאיכא פסול דאורייתא
חל עליו והלך גזיר רבנן שלא יסכו בחבילין אפילו הוא מטייל עליה לשם סוכה חג גזירה משום חבילין דכל הפנה דאיכא פסול דאורייתא
אלתא טעמא דמתניתין דהכא משום גזירה אורח הוא ומדברנן כל דבר שאדם מקלה ומכניס לקיום קרי אורח וחבילין שאדם מכניס כל
ימות הקץ לימות חורף קרי אורח : ומדכא *משום גזירה אורח . שמע מינה קך דמוטב בגדיש פסולה מדאורייתא משום תעשה ולא מן העשירי
הוא דהא שמעיה ר' יעקב לר' יוחנן כחדא מינייהו פסולה דאורייתא : ורבי יעקב . דלא ידע לפרושי הי תעשה הי תעשה ולא מן העשירי
מדברנן : פך דרבי מייא . דמפרש כהדיא לא הוה שמיע ליה : אמר רב אשי . מקשי דרבי יעקב : אפס . דאורייתא טעמי מי ליכא למיזרייהו
בשמי התעניות : סבילי קש משום גזירה אורח ליכא . מדברנן : משום תעשה ולא מן העשירי . דאורייתא ליכא בתמיהה מי לא משתמע נמי
מתניתין דבאורחם שתינו שם כל ימות החמה קאמר דלא נמלך עליהם לסיכוך דהויה לה הוא גופה פסולה דאורייתא ומהיכא שמע ר' יוחנן
דמתניתין דהכא לאו מדאורייתא קאמר : וטעמו בגדיש נמי משום תעשה ולא מן העשירי איכא משום גזירה אורח ליכא . מי לא מלינן ללמזר
נמי דאפילו סתם הכל כלפי מעלה ועטע עומרין שכל הסך וחזר והגיון לשם סוכה קא פסול ליה מתניתין מדברנן משום גזירת אורח
דיומין דלא מעטע ועשין מלייתין כדלמרת גבי חבילים דפסולת להו אפילו מניחן שם לשם סך מדברנן משום גזירה דכל ימות הפנה לאורח
ומהיכא דייק רבי יוחנן הך טעמי דמוקי לך מדאורייתא וכן מדברנן : אמר לך . ר' יוחנן מתניתין גופייהו דייקי כותחא מתניתין דהכא קתני
אין

הלכות סבה סימן תרכח תרכט

פח באר הגולה

1 משנה וקמ"א שם
כ"ב וכו' 1 משמעות
הקמ"א שם ח משנה
שם ט דאסור להשתמש
ביום טוב בכעלי חיים
וכמקור

גבוה מן הארץ למעלה מעשרים אמה: ב' יהעושה סבתו (י) בראש העגלה (יא) או בראש
הספינה, (יב) אם אינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דבקשה, פסולה, אכל אם יכולה לעמוד ברוח
מצויה דבקשה, (יג) אפלו אם אינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דים, (יד) בשרה: ג' העשאה
(טו) בראש הגמל או (טז) בראש (ג) האילן בשרה, (יז) ואין (ד) עולין לה (יח) ביום טוב. (יט) מקצתה
על האילן ומקצתה בדבר אחר, אם הוא בעגון שאם ינטל האילן תשאר היא עומדת ולא תפל
(כ) עולין לה ביום טוב, ואם לאו (כא) אין עולין לה ביום טוב:

תרכט ממה צריך להיות הסכה, וכו' י"ט סעיפים:

א משנה סכה י"א
ב כדלילי רב ששת וכו'
סדא מקראי ג רש"י
בפרוש המשנה והיא ש'
שם אהא דרב ששת וכו'

א דבר שמסככין בו (א) צריך שיהיה * צומח מן הארץ ותלוש (ב) ואינו מקבל טמאה, באכל
דבר שאינו צומח מן הארץ, (ג) אף על פי שגדולו מן הארץ ואינו מקבל טמאה, יגנון עורות של
בהמה שלא נעברו שאינם מקבלים טמאה או (ד) מיני מתכות, אין מסככין בהם. (וכן אין מסככין

באר היטב

ט"ו, ע"ש: (3) בשרה. אע"פ שהספינה הולכת על הים, גמרא דף
כנ: (ג) האילן. הינו כשהסכה יוכל לעמוד בלא אילן, ששכמו על
קונדיסין, דאל"כ אסור דגורנין שמה יספך בו כמ"ש סימן תרכט ס"ו.

באר הלכה

משנה ברויה

סכה העליונה. דהינו שעל ידי שניהם היתה צלחה מרבה מחמתה,
(ט) וכשרה המתחונה. (י) ואם היתה העליונה בעצמה צלחה מרבה
מחמתה, אף העליונה כשרה: ב' (י) בראש העגלה. אף דמשלטלה ולא
קביעה. ועל-כן הסוחרים יכולים לעשות סכה בעגלות (יא) שלהם שקורין
בידיל, ובלבד שיהא בתוכה גבוה עשרה טפחים ורחב שבועה טפחים
בלא הגלגלים [ח"א]. אכן צריך שיקשרנה שם בחזק, שמהיה יכולה לעמוד ברוח המצויה בארץ: (יא) או בראש הספינה. הוא (יב) מקום גבוה
של ספינה, והוא גבוה מאד והרוח שולטת שם ועוקרתה: (יב) אם אינה יכולה וכו'. רוצה לומר, שלא קשרה בחזק כלל, שאינה רוח שכיבא
בעקונה, פסולה, (יג) ואפלו דירת עראי לא הויה: (יג) אפלו אם אינה יכולה לעמוד וכו'. ברוח מצויה דים הוא ברוח שאינה מצויה דבקשה:
(יד) בשרה. דעל-כל-פנים מפלל דירת עראי (יד) לא נפקא, ואפלו (טו) בשעה שהולכת על הים: ג' (טו) בראש הגמל. הינו שעשה שם
הדפנות בין הטוטרוחיה (טו) וספך על גבן: (טז) בראש האילן. תמן מושבו (יז) בראשו ועשה שם מחצות וספך: (יז) ואין עולין לה. מפני
שאסור להשתמש ביום טוב בכעלי חיים ובמקור, כמו שכתב רש"י סימן שלו. ואפלו אם הסכה היא על הארץ אלא שהקנים של הסכה מסככין
על האילן, (יח) אסור לעלות לה בשבת יום טוב, גורה שמה השתמש בהסכה, שנייה שם תפצו או תלה בו שום דבר ונמצא משתמש על-ידי
האילן. (יט) ואפשר דדוקא במים הראשונים שהיו רגילין להשתמש בהם לנהיג ולתלות שם תפצויהם, אכל עקשו שאין רגילין בקנה אין
חוששין לקנה ומתר לעלות לתוכה אף בשבת יום טוב. (כ) ומכל מקום לבתחלה אין לסמוך את הסכה על האילן, שאין מעמידין את הסכה
לבתחלה אלא בדבר הראוי לספוך, כמו שכתב בסימן תרכט, עין שם השעם. ואם נצץ קונדיסין באילן וסמך הסכה עליה, (כא) שרי אף
לבתחלה: (יח) ביום טוב. ואם עבר ועלה ביום טוב, (כב) יצא ידי חובתו. וצין בפריימגדים שמשקם אם אין לו ביום טוב רק סכה על-גבי
בהמה או אילן, אם מטר לו לבתחלה לעלות, עין שם. ובכפורה יצק מסיק דאסור, דתקמים (כג) פטרוהו, עין שם: (יט) מקצתה על האילן
ומקצתה בדבר אחר. הינו, שעשה מקצת קרקעית סבתו ומקצת דפנותיה על ראש האילן ומקצת קרקעיתה ומקצת דפנותיה על דבר אחר
וספך על הדפנות, אם היא עשויה בעגון שאם ינטל האילן תשאר (כד) היא עומדת על הדבר אחר ולא תפל וכו': (כ) עולין לה ביום טוב.

הינו בסלם, שלא על דרך האילן: (כא) אין עולין לה ביום טוב. דכיון שסמיכתה על האילן, נמצא בשכונס לתוכה משתמש באילן:

א (א) צריך שיהיה וכו'. דכתיב "חג הסכת תעשה וגו' באספך מגורף ומיקרבך", ודרשין, שעשה הסכות ממה שמאסף מפסלת גרן
והקב, דהינו קשין ואשכולות (ב) ריקנין. הלכך אין מסככין אלא בדבר שצומח מן הארץ והוא עקשו תלוש ואינו מקבל טמאה, דמקרא
דפסלת גרן וקב שיש בהם כל הדברים הללו: (ב) ואינו מקבל טמאה. פרוש, שאינו ראוי לקבל טמאה: (ג) אף על פי שגדולו מן
הארץ. כלומר, שמתגדל על הארץ, ולשון 'מין' לאו דוקא: (ד) מיני מתכות. כגון חתיכות מתכות שלא נעשו מהם שום פלים, שעדין אינם
מקבלין טמאה, ואף דיטורם גם-כן מן הארץ, והוא הדין עפר ממש, אפלו הכי אין מסככין בהם, דבעינן דוקא שיהיו צומחין מן הקרקע ולא

שער הצינור

(ט) ודיו זה של המסכה קאי בכל גווי, דהינו בין שהסכה עליונה היתה גבוה י" טפחים והיתה ראויה לקבל פרים וקטנות וכן שלא היתה גבוה י" ואינה
יכולה לקבל פרים וקטנות, כן מוכח מבית יוסף: (י) גמרא: (יא) והנה הפריימגדים יצא לדון בדבר החדש, דדוקא בשעה שעומדת ולא בשעה שהולכת
עם הסוסים, ושאני ספינה דארתה בקנה. אכל הכפורה יצק השיג עליו, עין שם, ודכריי וכונינים: (יב) רש"י: (יג) שם: (יד) גמרא: (טו) מגורף אברקה וש"א:
(טז) לאפוקי אם ראשי הקנים של הסכה נסמכים על ראש הגמל דפסול אף בדעיבד, לפי שאין לה קבע, שהרי הגמל ילך מאן ויפול, וכמו שכתב
מגורף אברקה לקמן סימן חרל סעיף קטן יד: (יז) רש"י: (יח) מגורף אברקה בשם הרא"ש ובסעיף קטן ו דבור המתחיל 'אין עולין', צריך לומר 'אין עולין'
והוא קאי על סוף הסימן, כן מוכח להמצא: (יט) מגורף אברקה. וצין במחצית השקל: (כ) מגורף אברקה בשם הר"ן. ומה שכתבתי לבתחלה, שכן הוא דעת
המגורף אברקה לקמן בסימן תרכט דבדעיבד אין מצפב: (כא) ר"ן: (כב) רש"י ור"ן ורבנו ירמיה. וצין בפריימגדים: (כג) דדבר שהוא בשב ואל תעשה יש
כח ביד תקמים לעקר, עין שם: (כד) עין בשבת דף קנד עמוד ב' דמשמע שם דאם סמך הסכה על האילן, אף אם היה האילן רק הפן רביעי (שבלא הוא
היה גם-כן הסכה יכולה לעמוד) אפלו הכי פסול, והמשנה אגרי בגוזאזא פרסכא דוקא, ואפלו לפי מה שצינור שסמך הסכה על הדפנות, מכל מקום הא
קרקעית הסכה נסמך על האילן וממילא הוא משתמש באילן, ואפלו אם ניקא דיה מקרי צדדיו, הא מסקינן שם דצדדיו אסורין. סוף דבר למסקנא, שם
בשבת לכאורה אין פלוי כלל באם ינטל ויכולה לעמוד, וצריך עיון: (ב) לאפוקי פשיש בהם ענבים, ויכול לקמן בסעיף י:

ד משנה שם ט"ו (בפטר) (ר"ן): ב יוכן דבר שמקבל (ה) טמאה, בגון (ג) (ה) שפורין (ו) וארוכות המטה (* בשפורין של עין מרי ורין מין מכות דבר נזקר לציל אף שאינו קלי' ה מיקרא דרב אמי שם ו מיקרא דרב יב' מיקרא דרב יוחנן שם ובפירוש הר"ף והרא"ש והרמב"ם בפרק ה ח הרמב"ם שם מהירושלמי *) (פרש הרב הפיזר מפני שאין צורתו עומדת וקאלו אינם מגדולי ארץ) ט משנה שם י"ט וקאוקמא דרב פפא כי יכתמא קמא וברבי יוסי וברבי יוסא בברמיא, הר"ף והרמב"ם בפרק ה

באר היטב שיערי תשובה

(ג) בחצאים. עכה"ט. ועין בשכ"ו ח"א סימן לג לישב סחירת הרמב"ם מקאן לה' טמאה פלים שפסק שאינו בית קבול, וע"ש מה שפירץ, וכתמא שכבר עמד בזה בתשובת הרשב"א סימן קצה, ושיב ראיתי בכ"ו שהביא הרשב"א וכתב שגם בקרית ספר להפסיק עמד ע"ו וכתב דפטי עלי לישב כמ"ש בראשון לציון דף לג, ע"ש. וכתב הא"ר בשם לקוטי מהר"ל שראה על הספק מנה עין ובראשו מחשק ברזל ונהיה להסיר דשכ"קלי הוא ושקא נטמא, ע"ש, ומ"ש ונטמא לאו דוקא דלאו בנטמא פליא, אלא ביון שהיה ראוי לטמאה ונתנה מליחוח מקשר לספק שוב אין חזרו ונראה, כמ"ש בלבוש. ועין דנמי לבית קבול, ו"א"כ אין להניח מרא ומגורפה על הספה אפלו נשברה, עכ"ל. וט"ז כתב שם דאין להניח למעלה מן הספק באויר וכ"ש בספק עצמו שום כלי ואפלו שכ"קלי, ע"ש. ועין יד אהרן: (ד) פסולה. שושפנית צורתה והוי כאלו אינו גדולי קרקע, ולפ"ז אפלו בצמר-גפן וקנבוס שאין

משנה ברורה

קרקע ממש: ב (ה) שפורין. של מתכות, אבל של עין אין מקבלין טמאה אפלו מדרבנן, כמו חצים וזכרים דסעיה ג, דפשוטי כלי-עץ ונהיה ומטר לסוף ביה, ואם-כן דמירי בשל מתכות, הוא משנה שאינה צריכה, דקא בלאו הכי אין מספקין דקא אינו צומח מן הארץ? [מגן אברהם]. (ג) והאחרונים ישובו קשיתו, דמירי בשל עין ובראשי השפורין יש קצת ברזל, וכי האי גונא גם העץ מקבל טמאה על-ידי הברזל שבראשו, אכן ביון דעקר הספק הוא מן השפור שהוא של עין שהוא צומח מן הארץ, ואין צריך לברזל לצורך הספק, הנה אמין דמטר לסוף בו, קא משמע לן דפסול הואיל ומקבל טמאה על-ידי הברזל: (ו) וארוכות המטה. אפלו הם של עין, (ג) ואף שאינו משה שלמה פסולין לסוף, הואיל דממטה שלמה קאתו: (ז) וכל הפלים אפלו מידי דמקבל טמאה (ד) רק מדרבנן: (ח) שלא נשאר בהן שעור וכ"ו. ביון שפעם אחת היו ראויין לקבלת טמאה, גורו בהן תכמים שלא לספק בהן לעולם. אכן אותן הפלים שאפלו בשלמתו לא היו מקבלין טמאה אלא מדרבנן, (ה) אם נשברו מטר לסוף בהן: ג (ט) בחצאים שאין להם בית-קבול. דפשוטי כלי-עץ אין מקבלין טמאה: (י) פשרה. ואם היו פעם אחת בברזל (ו) פסולים אף-על-פי שנטלו אחר-כך, דכיון דפעם אחת היו ראויים לקבל טמאה נשאר שם פסול עליהם, וכ"כ בסעיה ב. (ו) קנים הנבראים חלולים, אף-על-פי שיש להן בית-קבול אין מקבלין טמאה לפי שלא נעשו לקבלה, לפיכך מטר לסוף בהם, וכן מטר לסוף (ח) בצנור, לפי שלא נעשה לקבלה. (ט) וכל כלי-עץ הרחב קצת וראוי להניח עליו

שער הציון

(ג) קרוב ונסגל ומחצית השקל, אבל לעצם דינו של המגן-אברהם מודים, וכן מוכח מ"ב"ח והגר"א. אכן באלה רבה ופרי-מגדים מצדדים דאפשר דטמא מדרבנן משעם והוא תשמיש אדם ותשמיש משמשי, באולי שמיני עליו אכל לצלות וגם תוחב לפעמים בראשו עלי שיש בו שמן, עין שם: (ג) ר"ן, ומשמע שם דפסולים רק מדרבנן, וכן מוכח בגמרא: (ד) אחרונים: (ה) פרי-מגדים ובכ"ו יעקב: (ו) ב"ח: (ז) בית-יוסף בשם הרא"ש: (ח) ועין ביוה"ד דעה סימן רא סעיה לו דאם חזק במרוב גמא לקבל צורות מקבל טמאה, ולענין שעור גדל הגמא יש חלוק בין עין לחני, עין שם [מחאה"ש]: (ט) מגן-אברהם בשם התוספות: (י) בן מוכח שם בתוספות [בכ"ו יעקב]: (יא) פוסקים: (יב) לחם-משנה ואלה רבה: (יג) אלה רבה, דשלא במקום הדחק אפלו בנשרו לחוד אין להקל, והנה הב"ח הביא זה בשם ריא"ו שהחמיר, ואנו מצאנו ראיו גם בהלכות של ר"י אבן-גיאואת ובעטור שהחמירו בהדיא אף ביה, וכן בשב"ל הל'קט העתיק לשון הגמרא וס"ס על זה: וכן דספקא הוא אזלינן לחמרא, ומשמע דמחמיר בכל גווי, והגר"א דכתב דכל הפוסקים הקלו בזה, לא היה לפניו כל אלו הפוסקים (כי בנימו לא נזכרו), וכתב ולא נפץ צריך עיון אם יש להקל אף במקום הדחק, אחרי דמהר"ף והרמב"ם אין לנו שום ראיה ששקלין ביה (כי לא מציינו מי שמקל בזה בהדיא כי אם הרשב"א לבדו), וגם באלה רבה נשאר בזה בצ"ד עיון, ויש לנהוג בזה פדעת הפרי-מגדים דלכתחלה אין לספק בנדק ולא נפץ, והיבא דלית לה כי אם זה יש לומר דכשר: (יד) זהו לדעת הר"ף והרמב"ם והרא"ש דפסקו בפניא לקלא, מה שאין כן לדעת רש"י והעטור והר"י אבן-גיאואת ושב"ל הל'קט והרא"ש הוא מדאורייתא: (טו) רמב"ם: (טז) ראב"ד: (יז) מגן-אברהם לדעת הראב"ד: (יח) תוספות ור"ן: (יט) אחרונים לדעה זו: (כ) רמב"ם פ"ק א מהלכות פלים הל'כה יב, ולדעת רש"י ב"דף סד, דוקא פסולא נטו מתחלה, אבל אם נטו ואחר-כך קולעין אותן, הוא בכלל אריג, עין שם, וכן התורה אין מספקין בהן: (כא) מגן-אברהם בשם המגיד-משנה: (כב) הגר"ז: (כג) מאמר-מדרבי:

הלכות סכה סימן תרל תרלא

ואם לאו פסולה. ואם סמך הסכך על צמודים והפנעים הם דפנות, אפלו אין גבוה עשרה מהמטה עד הסכך פשרה, כיון שיש עשרה טפחים מהארץ עד הסכך:

תרלא סכה שחמתה מרבה מצלתה ויתר דיני הסכך, וכו' י' סעיפים:

א הכי וקנין בנקרא
דסכה כ"כ מהמטה שם
ב מימרא דרבי יוחנן
י"ט וקפולת הרא"ש שם
ג ירושלמי הביאו
הרא"ש ד' דברים
ה משנה שם כ"כ
ו משנה שם וקדמפרש
לה רב ושמואל I שם
ז קדמפרש לה שמואל
וקדמפרש רש"י והתוספות
ח והביאה הטור
ח קאויקמא דאכני
שם ט קאויקמא דרבא
שם

א סכה שחמתה וצלתה * שוין מלמעלה, פסולה, לפי שהחמה מתפשטת ברחוקה (א) ויהיה למטה חמתה מרבה מצלתה, אבל אם חמתה וצלתה (ב) שוים מלמטה, פשרה: ב (כ) האם ברב ממנה צלתה מרבה שני משהויין ובמעוט ממנה חמתה מרבה משהו, בענין שפשוט צל יחד החמה והצל של כל הסכה יהיה צלתה מרבה מחמתה משהו, (ג) פשרה: הגה (ד) ויש (ז) מחמירין אם הסכה גדולה ויש מקום שבצה על שבצה שחמתו מרבה, אף-על-פי שבצרוף כל הסכה הוי הצל מרבה (ח) ס"ק רסוכה): ג ידרף הסכך להיות קל כדי שיארו ממנו (ה) הכוכבים הגדולים. היתה המעבה כמין בית, (ו) אף-על-פי שאין הכוכבים נראים מתוכה, (ג) [ג] פשרה: ד יהיה פסוי דק מאד שיש בה אור הרבה אלא שאין שלשה טפחים במקום אחד, ובין הפל צלתה מרבה מחמתה, פשרה: ה יהיה הסכך מדבלל (פרוש, מבלבל), והוא הסכך שיהיה מקצתו למעלה ומקצתו למטה, פשר, (ו) והבלבד שלא יהיה בין העולה והיורד שלשה טפחים. ט'אם היה (ח) ברחב זה העולה (ז) * טפח או יותר, אף-על-פי שהוא גבוה משלשה טפחים רואין אותו כאלו ירד למטה (ט) ונגע בשפת זה היורד, והוא

שערי תשובה

[ג] פשרה. עבה"ט. ובר"י כתב דבדעבר פאשר יהיה האפן שא"א לטל קצת מהסכך מפני [איה סבה] [סכה] יש לסמך על הפכשירים:

באר היטב

(ב) שוים. וצטרף-זקנים בשם ב"ח פוסל בין שנים מלמטה או מלמעלה. וצ"ן יד-אחרון: (ז) מחמירין. הנינו שלא לישב באותו חלק שחמתו מרבה, אבל לשאר החלק אין זה פוסל אותו כיון שיש

באור הלכה

* שוין מלמעלה פסולה. הנה בטור הביא דעת בעל העטור להפק, ולא הביא המחבר את דעתו כלל, משום דהרמב"ם והר"ף והרא"ש פלג קומי בשיטת רש"י וקמו שפסק פה בשלחן-ערוך, ונאני מצאתי עוד ראשוני ראשוני דסברי גס-כן הכי והם הרבנו חננאל והר"ם ור"י * טפח או יותר וכו', והוא שיהיה מבין וכו'. המחבר העתיק דבריו מלשון הרמב"ם, משמע דסבירא לה דאם היה רחב הקנה העליון יותר משפת בעיני נמי באור שבין הפחתונות יותר משפת שיהיה ראוי להוריד העליון ביניהם, אבל הרמ"א דקדק וכתב דהנינו שיש באור שבין הפחתונות טפח, הורה לנו כנה דנעמו כמסקנת הרמב"ם אחרת שיש בכל שיש בין הפחתונות טפח סגי [נהגרא בביאורו ההגורע"א], ומה שצינו: ר"ן פוק הנישן וכתיוסוף בשם הרמב"ם, הוא לאפוקי מדעת רש"י ותוספות דסבירא להו דאפלו אין באור שלמטה פותח טפח אמרין גס-כן יחטב רמי:

משנה ברורה

דקצלת טמאה על הסכך נאמר ולא על הדפנות. ומכל מקום לכתחלה נכון להזהר בזה, כי יש מן הפוסקים שמתחמירין בזה [מ"א כסימן תרכט ס"ח]: א (א) ויהיה למטה חמתה מרבה מצלתה. ואז יחבטל המעוט נגד הרב והוי כאילו לא סכך כלל. ובשנים מלמטה פשרה, דידוע (ב) דאז למעלה מקום הקנים רחבים מן האויר: ב (כ) אם ברב ממנה וכו'. ודקא באפן זה, אבל בהפוך, דהיינו שמעוט הסכה היה צל הרבה וברב הסכה היה חמתה יותר מצלתה, באפן שפשוט צל כל הסכך ביחד יהיה הצל מרבה, (ז) פסול: (ג) פשרה. אפלו לישב תחת אותו חלק שחמתו מרבה, לפי שהוא בטל לגבי רב הסכך שצלתה מרבה: (ד) ויש מחמירין וכו'. דעתו, דאפשר דהגמרא לא אגרי רק בסכה קטנה שהיא שבצה על וכו'. דאז אמרין דהמעוט שבה בטל לגבי הרב, אבל בסכה גדולה שיש בה שבצה על שבצה שחמתו מרבה, הוא מקום חשוב ואינו בטל לגבי שאר הסכך שצלתו מרבה, וצ"ל אין לישב באותו חלק, (ג) אבל לשאר החלק אין זה פוסל אותו לכלי עלמא כיון שיש שם הקשר סכה. ואפשר עוד, דאם מפסיק כל ארך הלפן בזה באפן שפסקום שצל מרבה לא ישאר רק שני דפנות, צריך עיון על כל הסכה [פמ"ג]: ג (ה) הכוכבים הגדולים. הנינו (ז) הנראים כיום בעוד שלא שקעה חמה. והאחרונים כתבו, דלכתחלה בעינינו דאפלו בלילה יראו כוכבי לילה בתוכה. ובדרכי-משה הביא בשם מהר"ל דמתר לסכך הסכה עב הרבה, דאי אפשר שלא יראו בה כוכבים, אף-על-גב דבלילה אינו רואה הכוכבים, מכל מקום כיום איכא חורים וסדקים בכמה מקומות, עד כאן לשונו. ועין בספר בכורי-יעקב דהמקל קנתה לא הפסיד, ובפטר הכי שיש לחש דאם יעשה הסכך דק יותר וישב הרוח יותר תוף הסכך ויצטער ברוח ובצנה. ועין בפרי-מגדים שכתב, דאפשר לענין ראית הכוכבים די בכל הסכה אם הוא רואה רק במקום אחד, מה שאין בן באם היה מעבה הרבה מאד עד שאין הגשם יכול לירד בתוכו, למאן דאמר דפסולה, כל שיש ארבעה טפחים ביחד (ה) סכך פסול מקרי: (ו) אף-על-פי שאין הכוכבים וכו'. רוצה לומר, (ו) לא גדולים ולא קטנים. ובתבו האחרונים, דמכל מקום אם היא מעבה כל-כך עד שאין הגשמים יכולים לירד בתוכה אפלו פשוט יגשמים מרבים, ואם-כן הוי צעין בית יש להחמיר ולפסול משום גזרת בית; ומכל מקום בדיעבד פאשר אי אפשר לטל קצת מהסכך מפני איה סבה, (ו) יש לסמך על הפכשירין: ה (ז) והבלבד וכו' שלשה טפחים. דכל פחות משלשה פתח חשיב: (ח) ברחב זה העולה טפח. רוצה לומר, בכל (ט) קנה וקנה מן הסכך היה רחבו טפח, דאז חשיבי לומר בהן רואין וכו': (ט) ונגע בשפת זה היורד. רוצה לומר, שפסקו הפחתון יש גס-כן חלל בין קנה לקנה, ורואין

שער הציון

בעלמא, עין שם, ובדואי יש לסמך על דעת המקלין בזה, אכן לכתחלה נכון להזהר בזה לצאת ידי כל הדעות. ועין בדברי קרבן-חננאל על הרא"ש: (ב) רש"י: (ג) דרכי-משה ושאר פוסקים בשם רבנו יוחנן: (ג) ט"ז ופשוט: (ד) הגמרא וש"א: (ה) ומכל מקום אם נטל אחר-כך מקצת עבי הסכך מצליו אין צריך לנגוע הנשאר אפלו הניחו בבתי-אחת, כי אין שם סכך פסול ממש עליו [שם בא"א]: (ו) ואפלו אין ניצוצי השמש נראין בתוכה [ט"ז]: (ז) שער-תשובה. ועין בשבלי-הלקט: (ח) הר"ן:

הלכות ספה סימן תרכט

פט באר הגולה

שם בקמרא כ צינור
לעיל צינור ב ל חשיכה
הקמרא

ראויה לשכיבה, (טו) אם היא קטנה, (טז) סתמא * עומדת לשכיבה ומקבלת טמאה ואין מספכין בה, אלא אם כן עשאה (ה) לסכוף, הגה (יז) דהינו שרב בני אותה העיר עושין אותה לסכוף (הרא"ש פ"ק דטובה), ואם היא גדולה, סתמא עומדת לסכוף ומספכין בה, (יח) אלא אם כן עשאה לשכיבה (דהינו (ו) שמונהג המקום לשכב עליה). והני מלי שאין לה שפה, אכל אם יש לה שפה (יט) בענין שראויה לקבל, (כ) אפלו אם נטל שפתה אין מספכין בה: הגה במקום שנהגו לקבצ מחצלאות (י) בגנין בעין תקרה, (כא) אין מספכין בהם (כל בו) (כב) ליש להסתפק אם מתר להניח

באר היטב

ומקום שאין מנהג ידוע לכ"ע מתר לסכף, כנה"ג: (י) בגנין. ר"ל אפלו גדולות שאינן עומדין לשכיבה מ"מ אין מספכין בהם משום

משמאין בגגעים אם נדק ונפץ אין מספכין בהם, ב"ח. ועמ"א: (ה) לסכוף. אפלו עבר לה שפה, בשרה. רדב"ז, מ"א: (ו) שמונהג.

באר הלכה

בדף [פמ"ג]: * עומדת לשכיבה. צ"ל במקרה אחרת דבמקומות הללו סתם מתעלה והינו בין גדולה ובין קטנה לשכיבה, ולפי זה אפלו עשאה בפרוש לסכוף, מפל מקום פסולין מדרבנן מהשם שפסק הרא"ש דמי יודע אם נעשו לשם סכף, ובאסורין מפני מראית העין. והנ"ל מפורש באו, שהתחילו במקדוניהיני לסכף במחצלות של ערבה אשר לא שערו אבותיהו, ואותם מחצלות מסתמא הם עומדים לשכב ולישב עליהם בעגלות, ואם כן יש בהם פסול מפני מראית העין אפלו עשאה לשם סכף, ולכן פל שומר נפשו ירחיק מהו, ובפרט אם אותן מחצלאות כבר נשתמשו בהם בעגלה אפלו לא לשכיבה ויש בהם רק לקבל, פסולים מדאורחא וכי, עד כאן לשון הבכור"ע"ק. אמנם בספר בית-מאיר כתב, שבצירו גס"ג מצינו ענין הנהוג שמשפכים בענפי ערבות, גדולים קורין אותן בלע"ד קערי"ב, ואותן הקערי"ב באמת רב חקונם וגדילתם הינו להניח תוף העגלות, ואלו, אף אותן שמשפכין בהם, היו גס"ג בתארים באפן שהיה שוף לומר עליהו סתמיהו להניחם תוף העגלות וכי, ואם כן לדעת הרא"ש לא יועיל אפלו אם העשיה היה בפרוש לשם סכף. אמנם רואה אני שאלו הקערי"ב, שאין להם שום בית-קבול אלא פשוטים, אינם נעשים קבל באפן זה להניחם תוף העגלות, דהנעשים לעגלות יש להם תוף ונעשויים עם שוליים ונאחרים, ואלו שאינם אלא צד אחד פשוט, אף אלו היו נעשים להציגם מן הצד תוף עגלות אינם אלא למחצה להפסיק שלא יפל דבר מן צד העגלה, שאינם מקבילים שום טמאה וכי, ובפרט שהם גדולים, מה שאין דרכם קבל להניחם תוף עגלות, ומכל-שפן שנהגו בפרוש אצל האפן לסכף בהם, דכשרים בלי שום גמגום, עד כאן לשונו.

(לה) ואם כן אפלו הוא עשאה לסכוף גס"ג אין מספכין בהם: (יט) בענין שראויה לקבל, הרי יש עליה שם פלי ומקבלת טמאה ואין מספכין בה. (לו) והני מלי בסתמא, או אמרין דכיון שיש לה שפה מוכח דנעשית לקבלה וממילא מקבלת טמאה, אכל אם דעתו בהדיא לסכוף, אף-על-פי שיש לה שפה אינה מקבלת טמאה, וקבול זה אינו חשיב כלום כיון שאינה עשויה לקבלה. (לז) ויש מאחרונים שסוברין, דכיון שיש לה שפה, בקל גוני מקבלת טמאה ואין מספכין בה: (כ) אפלו אם נטל שפתה. הוסיף דכל שבירכילים שאין מספכין בהם מדרבנן, וכג"ל בסעיף ב: (כא) אין מספכין בהן. רוצה לומר, אפלו נעשו לסכוף שאין מקבלין טמאה, גונה שמה ישב תחת תקרת הבית שעשוי ממחצלאות, ומחצלאות של תקרת הבית פסולין מן התורה, שלא הקבצו שם לשם צל אלא לשם דינה: (כב) ליש להסתפק אם מתר וכי. יש מאחרונים (לח) שמפרשי דהספק הוא אם מתר לסכף בסלמות [ומיורי שהסלם הוא רחב ארבעה טפחים, דסכף פסול אינו פוסל באמצע פחות מארבעה טפחים, כדלקמן בסימן תרל"ב], ומקום הספק הוא מפני שהוא פשוטי פלי-עץ, שאינו מקבל טמאה אפלו מדרבנן, ויש צד לאסור: כיון דיש נקבים בנרכי הסלם שהשליכות תקועות בהם, דמי לבית-קבול. (לט) ויש מאחרונים שמפרשי דמיורי בסלם שאינו רחב, דאי היה רחב (מ) בנדיאי יש לנו להחמיר, דדמי לבית-קבול ואין לסכף בו, אלא מקום הספק הוא, דהלא על-פל-פנים בכלל מצמיד הוא, ואפשר דיש לנו להחמיר שלא להצמיד בנדיי המקבל טמאה שמה אבוא לסכף בו, ואף-על-גב שמצמידין הסכף על כהל אבנים, משום דלא שכיח שיסכף בהם; וכן העתיקו (מא) כמה אחרונים לדינא, דלכתחלה יש לזהר שלא להצמיד הסכף בנדיי המקבל טמאה, אכן בדיעבד או שאין לו שאר דברים, קמא לן דמתר להצמיד הסכף בנדיי המקבל טמאה, כדמוכח בסוף סימן תרל:

שער הצינור

(כד) ו"ז, והינו שהיא בקומת איש ומעט יותר, אכל יותר מה מקרי גדולה [בכורי יעקב]: (כה) ט"ז וקמ"ד-משה: (כו) וכן וקמ"ד-משה וש"א: (כז) שם, וכן כתב הגאון רבי עקיבא [אגור] בחידושי: (ל) ויותר מה, מדעת רבנו ישעיה המובא בהרא"ש והטור [בגרי ישע]: (כח) הרא"ש: (כט) הרא"ש: (ל) וקמ"ד-משה וש"א: (לא) שם, וכן כתב הגאון רבי עקיבא איגר שנשאר בקשוא, ולדברינו מליש: (לב) מגן-אברהם. וזה דוקא בקנה מן האפן שעשאה לסכוף [שם ברא"ש וש"פ לשיטה זו]: (לג) צ"ל בחידושי רבי עקיבא איגר שנשאר בקשוא, דאודותה הוא, שמה נשתמשו בהן לשכיבה [בכורי יעקב]: (לד) מגן-אברהם בשם מגלי-צדק, ומצאתי בדבריהם בעטור: (לה) אפלו גדולות [הגרי"ו ולבושי-שרד וכן משמע בעיטור]: (לו) פרי-מגדים וש"א, והינו מדרבנן, דמי ידע שעשאה לסכוף ואתי פלי עלמא לסכוכי בהו, וכמו שקתב הרא"ש. וצ"ל בבאור הלכה אודות מה שנהגו כהיום באינה מקומות לסכף בענפי ערבות קלועים: (לז) מגן-אברהם בשם רדב"ז בחלק ד בסימן צו, כן צריך לומר, והעתיקוהו לדינא גם הנפסח הגדולה והעלת-שבת: (לח) לכושי, והוא באליה רבה: (לט) ט"ז בסעיף-קטן ט יו"ד ומגן-אברהם בפרוץ הראשון. ובסעיף-קטן יא תר"ז הש"ו, דאפלו אם נימא דכצלמא מצמיד מתר, הלא יש לחש שמה אבוא לתרבות בסלמות לסכף בהם: (מ) ט"ז בסעיף-קטן ט יו"ד ומגן-אברהם בפרוץ הראשון. ובסעיף-קטן יא תר"ז הש"ו, דאפלו אם נימא דכצלמא מצמיד מתר, הלא יש לחש שמה אבוא לתרבות בסלמות לסכף בהם: (מא) ומה דהקל בחידושי-הדין מורי בסלם שנקוב מעבר לעבר, ואם כן אינו בית-קבול, או שהשליכות תקוע על-גבי ירכותיו. וצ"ל בבאור הגרי"א שהוכיח דסלם קנה שאין בו נקבים אינו טמא אפלו מדרבנן: (מב) מגן-אברהם במסקנתו והגרי"ו ודבר-החיים ומי-אדם ובגרי-ישע:

הלכות ספה סימן תרכט

סלם על הגג פדי לספך (ח) על גביו. הגה (כג) ולכן אין לספך עליו. (כד) ואפלו להניחו על הספך (ט) להחזיקו אסור, והוא הדין בכל כלי המקבל טמאה, כגון ספסל וכסא (כה) שמקבלין טמאת מדרס (מהר"ל): (כו) לחבר פלונקסאות הספה במסמרות של פדל או לקשרם בבלאות (פרוש, חתיכות של בגדים בלויים) שהם מקבליים טמאה (י) אין קפידיא: ט יכל (כו) מיני אכלים (כח) מקבליים טמאה (כט) ואין מספכין בהם: י' שענפי תאנה ובהם תאנים וזמורות ובהם ענבים, (ל) אם פסלת מרבה על האכל מספכין בהם ואם לאו אין מספכין בהם; ו'אם קצרום לאכל, יש (לא) לידים (לא) תורת אכל לקבל טמאה, וצריך שיהא בפסלת פדי לבטל האכל והיה, ואם קצרום לספוך אז אין לידים תורת אכל, ואדרבא, הם מצטרפים עם הפסלת לבטל האכל. ו'אם קצרום לאכל ונמלך עליהם לספוך, אין המחשבה מוציאה הידות מתורת אכל עד שיעשה בהם מעשה שגבר שרוצה אותם לספוך, כגון שידוש אותם: יא 'מספכין כפינוג'ו הנקרא בערבי שמר. והוא מאכל-בהמה, ואין בני-אדם אוכלים אותו אלא לרפואה (רבינו ירוחם נ"ח ח"ב וכל"ב): יב (לב) ספך בירקות שממחרין ליבש, (לג) אף-על-פי שפסולים לספך מפני שמקבליים טמאה, אין דינם כספך פסול (לד) לפסל בארבעה טפחים, (לה) אלא באויר חשיבי לפסל בשלשה; ואם אין דרךם ליבש, דינם

באר היטב

גזרה שמא ישוב פתח תקרת הבית, ועין ט"ז: (ח) על גביו. דאין מעמידין הספך בדרך המקבל טמאה שמא יבוא לספך בו, ואע"ג שמעמידין על כותל אבנים, משום דלא שכית שיספך בהם, ויש נוהגים להעמיד קנים פתח הספך ומדח חסירות היא, ר"ן. והמ"א העלה דמתר להעמיד בדרך המקבל טמאה, ומה שאסור בסלם הינו

באור הלכה

ועין בפרי-מגדים סוף הלכות ספה בסימן תרמג שמגמגם קנה משום גזרת תקרה (ואינו יודע מה שיהי גזרת תקרה במקום שאין מנהג לספך בזה). ומכל מקום הרצה לסמוך על דעת הגאון בית-מאיר בנדאי אין למחות בידו, בפרט שהוא רק מלתא דרבנן בצלמא לכלי עלמא היכא דנגעשו לספוך. כמו שכתב בכבוירי-יעקב, אכן במקום שנהגו לספך בהן כל השנה הנהגות.

משנה ברורה

(כג) ולכן אין לספך עליו. עין בדרכי-משה (והעתיקו הגר"א בבאור) דמפשט פשיטא לה דאסור לספך בו, דבית-קבול הוא ומקבל טמאה, וממילא בנדאי יש להחמיר שלא לספך על גביו, (מג) ומכל-שכן בסלמות של עגלות, או סלם של אבוס הנתון על שתי יתדות, ומספוא שם למאכל בהמה, בנדאי בית-קבול גמור הוא ומן התורה טמאין, הם בכלל פשוטי כלי-עץ שאין מקבלין טמאה אף מדרבנן: (מה) ויש שמחמירין אף בזה משום לא פלוג: (כד) ואפלו וכו' להחזיקו אסור. דגם זה (מו) בכלל מעמיד הוא, (מו) ומלכד זה, על-כל-פנים ספך פסול הוא: (כה) שמקבלין טמאת מדרס. רוצה לומר, שראויין לקבל, ואפלו הן חדשים שבנדאי לא נטמאו עדין. (מח) ודע, דכל כלי-עץ הרחב קצת ונאוי להניח עליו דבר, (מט) יש אומרים שמקבל טמאה מדרבנן, דמי לבית-קבול, ועל-פניו אין להניח קרא ומגרפה על הספך להחזיקו (ו) או פתח הספך להעמיד הספך, ואפלו נשברו: (ז) לחבר וכו' במסמרות של פדל זה מפר (נא) לכלי עלמא, אפלו למאן דאוסר להעמיד הספך בדרך המקבל טמאה, כיון שאין סומך הספך על הפסמרים אלא שמחזיק בהם הפלונקסאות המעמידים להספך. ומשעם זה גם-כן מתר לקשרם הפלונקסאות בבלאות או בחבלים של פשתן, ואין-הכי-נמי דלקשר הספך עצמו בפלונקסאות בחבלים ראוי לזהר לכתחלה, כיון שקושר הספך עצמו בדרך המקבל טמאה [אחרונים]: ט (כז) מיני אכלים. הינו (נב) מאכל אדם, דאלו מאכל בהמה אין מקבל טמאה: (כח) מקבלין טמאה וכו'. ואפלו (נב) אם לא הקשרו עדין, פסולין: (כט) ואין מספכין בהם. וכל בשם שאין נאכלין להנאת גופן כי אם לרית ומראה וכדומה, מספכין בהן ופמ"ג. וילענן קמזון, אף דהפרי-מגדים מקל, בכבוירי-יעקב הוכיח דכמין אכל חשיב, דהרי איתא לעיל בסימן רב דמכרינן עליו בורא פרי האדמה: י (ל) אם פסלת מרבה על האכל וכו'. דין זה הוא כלל וחדר פרט, דהיינו, אם קצרום לאכל, הידים מצטרפים להאכל, ואם קצרום לספוך, הידים מצטרפים עם הפסלת, וכדלקמיה: (לא) תורת אכל. מן הדין אין הידים נקרא אכל רק עד שלשה טפחים, אכל מפני שיש ידות שמצטרפות לאכל אף-על-פי שגדולות הרבה, קמב המגן-אברהם שיש להחמיר ולאסר בכל ידות אפלו גדולות הרבה. ולפי זה יש לזהר שלא לכסות בקשין של תבואה קדם שנוחבטו מן התבואה. והנה הפרי-מגדים מספק קצת אפלו אחר שנוחבטו, ובכבוירי-יעקב משיג עליו ומסכים להט"ו לקמן בסעיף יח דשרי, ומכל מקום צריך לזהר, דשכית הוא שעדין נשאר מעט תבואה בשבלים אפלו אחר שדש אותם וכו' עדין נשאר על הקש תורת ידות, ולכן אם רוצה לספך בתבן וקש של תבואה, טוב שיסיר השבלים מהם [בכבוירי-יעקב הג"ל]. ונראה דקשין של מין שבלין הנקצרו במגל, דמדינא היד אינו כאכל רק עד שלשה טפחים, אם יש בהשאר יותר משלשה טפחים אין להחמיר אחר שנוחבטו: יב (לב) ספך בירקות וכו'. רוצה לומר, באיזה מקומות שממחרין ליבש בתוך שבצת זמי התג ולנפל (נד) העלין והגבעולין וישאר אורי: (לג) אף-על-פי שפסולים לספך וכו'. דהסעיף זה אורי בירקות שראויים לאכילה ופסולים לספך בהם, והנה אמרנו דכשביל זה אין קל עליהם שם פסול אחר, קא משמע לן דלא אמרנו הכי: (לד) לפסל בארבעה טפחים. כמבאר בסימן תרלב דספך פסול פוסל באמצע בארבעה טפחים, ואויר פוסל בין באמצע בין מן הצד בשלשה טפחים: (לה) אלא באויר חשיבי וכו'. הינו אפלו קדם

שער הצינן

(מג) ב"ח ומגן-אברהם: (מג) מגן-אברהם. ואף הפ"ח לא אסר לכתחלה רק בשנוקב מעבר לעבר, אכל בשאינו נקיב כלל והשליכות הם תקועין על הרבים, גם לידה מתר לכתחלה, עין שם, וכן משמע בהג"ר וחי"א, וכן מוכח בבאור הגר"א, עין שם בראש דבריו: (מד) ואם חרוץ על הירכות צריך עיון, דאפשר דזה דמי לבית-קבול [פמ"ג]: (מה) ט"ו. ומכל האחרונים הנ"ל לא משמע כן: (מו) בן משמע בבאור הגר"א ושי"א: (מז) מגן-אברהם: (מח) מגן-אברהם: (מט) עין בנתיב-חיים: (נ) אחרונים: (נא) מגן-אברהם והגר"א ושי"א: (נב) פוסקים: (נג) קרוב-נטאל ופרי-מגדים: (נד) רבנו מנחם, וכן פתח הפ"ח מסבחתו, דאי ישאר הגבעולין הרי הוא בכלל היזמי והיינו דמבאר בסעיף יד דכריעבד פשר, והט"ו קצר בזה:

ו
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רז
רח
רט
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רי
ריא
ריב
ריג
ריד
ריה
רו
ריז
ריח
ריט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
י
יא
יב
יג
יד
יה
יו
יז
יח
יט
כ
כ

הלכות ספה סימן תרלב תרלג

הפסולים (כ) מצטרפים לפסל הספה:

תרלג דין גבה הספה, ובו י' סעיפים:

א (א) ספה שהיא גבוהה * למעלה (ב) מעשרים (ב) אמה, (ג) פסולה, (ג) בפין שהיא גדולה בין שהיא קטנה, בין שמחצות מגיעות לסוף (ד) בין שאינן מגיעות, אבל עשרים פשרה, *אפלו כל סככה למעלה מעשרים, בין שאין בחללה אלא עשרים: ב' יהיתה גבוהה יותר מעשרים (ה) והוציא (פרוש), ענפים קטנים עם העליון שלהם) יורדים (ג) למטה, (ו) אם צלתן מרבה מחמתן פשרה, *ואם לאו פסולה: ג' הספה

באר היטב

(ה) מעשרים. אמה פת ו"ט מצמצמות, כ"י: (ג) פסולה. דב שהיא גבוהה כ"כ צריך לעשותה כדירת קבע ואנן בעינן דין צראי, אבל פחות מעשרים אע"פ ששצאה חזקה פשרה: (ג) למט

באר הלכה

* למעלה מעשרים אמה. עין במשנה ברורה ובשער-הציון. ומצאתי לנ להעתיק מה שכתב בספר מצוה-רקס בפרק ד מהלכות ספה ב' ה' אברהם בנו של הרמב"ם וזה לשונו: והאצבע הנזקק הוא הגדול מא בנינו ביצירה, לא נגס האיברים ולא גדול האיברים ולא רף בשנים, אלא ממ היצירה שהגיע לתכלית הגדול והוא פן ל"ה שנה או יותר, עד כאן לשו והוא נקרא-מנה לכה דברים: * אפלו כל סככה למעלה מעשרים. בנרבי-משה בסימן שסג אות ז שכתב: ונראה מדברי הר"י והר"ר יונתן ג צרובין דאם היה בתחלה למעלה מעשרים ובה למעטו, גיח הקורה שיהא מפ עשרים וכו', ונקרא-מנה גם לענגנו, אכן כל הפוסקים לא חלקו בזה, וכן נ' דסים בעצמו 'י היכי דהוי חללה עשרים' לא משמע הכי. ובספר גאון-ע כחב דטפי יחא למימר דאשפוש ספרי, וצריך לומר כר"י 'משפת עשו ולמעלה': * ואם לאו פסולה. ודאי-על-גב דפסקינו לעיל דהיכי ש בתחלה יותר מעשרים, אפלו כל סככה למעלה מעשרים פשר, ומשמע דאנ אין בסכך התחונה לחודא שעור כדי שתהיה צלחה מרבה מחמתה כל ומשום דמצרפינן כל דרי דסכך המנחים זה על זה, וכין פלס צלחה מר מחמתה, ואם-כן הכי נמי נצרך סכך הגמור להוציא? עין ב"ר שמתרן דהוי יורדין לא תשיבי פסקו. הלכה כל שאין צלתן מרבה מחמתן פשרה פסול דמאן דליחנהו דמי (ונמצא שחללה יותר מעשרים), מה שאין פן בס דתשיבי. וכן כתב הרא"ש גס-פן דקשאין צלתן מרבה מחמתן פסול דליחנהו דמי. ונראה לי פשוט דבאפן זה אפלו ההוציא יורדין לתוך חלל עשרים גס פסול, כל שהסכך שלמעלה מן ההוציא הוא יותר מעשרים אמה מן האנ ולפי זה אפשר לומר דמה דנקט הגמרא והוציא יורדין לתוך עשרים, ד לאשמעינן דכחא דספא, דאם אין צלתן מרבה מחמתן אפלו באפן זה פסול

הפסולים (כ) מצטרפים לכה הספה, ובו י' סעיפים: (א) ספה שהיא גבוהה * למעלה (ב) מעשרים (ב) אמה, (ג) פסולה, (ג) בפין שהיא גדולה בין שהיא קטנה, בין שמחצות מגיעות לסוף (ד) בין שאינן מגיעות, אבל עשרים פשרה, *אפלו כל סככה למעלה מעשרים, בין שאין בחללה אלא עשרים: ב' יהיתה גבוהה יותר מעשרים (ה) והוציא (פרוש), ענפים קטנים עם העליון שלהם) יורדים (ג) למטה, (ו) אם צלתן מרבה מחמתן פשרה, *ואם לאו פסולה: ג' הספה

שער הציון

(טו) בכורי-עקב: (טו) ופרוש, נהי דאמרין שיהא חשוב כאלו שניהם סמוכים זה לזה, מפל מקום לא אמרין שיהא כמפרד וסתים בסכך פסול נ"מ" (ה) הינו בשחושבין ד' אצבעות וגדולין במקום הרחב בטרפה, יהיו האצבעות דכוין זה בזה: (ג) וצלתן לעגן עשרה פסחים גבה, וכולקמן בסעיף ח, וילגנן על ד' פסחים ברובע, וכולקמן בסימן תרלד, בשני דוקא שיהיו הפסחים מרחוקין, והם יותר למצמצמן חצי אצבע לאמה נ"מ"ג: (ג) אחרונים בתוספת כ' מדברי הרב המאירי בסוגין שיש לי בכתב-ידו. וצין לשון הרשב"ץ חלק א סימן קכו ובריטב"א בסוגין: (ד) דחתיב "בפסת תשבו שבעת ימים", אמרה תו צא מדירת קבע ושב בדירת צראי [גמרא], והינו מדקתיב 'תשבו' ולא כתיב 'תדורו' [שיתת ריב"ב]: (ה) הר"י ושארי פוסקים, ולכאורה לפי זה היה להקשר בשאין הדפנות מגיעות לסוף פשהם נמוכים למטה מכ', שהרי בזה לא בעינן שיהיו המחצות חזקות: ואפשר שבביל הענים הגבוהים שעליהם מ הסכך, שצריכים להיות חזקים ועבים קשל בית שלא ישפכו מחמת גבהן. וצין בפ"ח שכתב עוד טעם לפסול: (ו) אמרא. וכתבו החוספות והר"ן דכל בדפנות, אבל פסקו, שעקר הספה על שם הסכך, לא מתפשטא מן התורה עד דעביד לה ארצי. דהינו שלא קבע הנסרים של הסכך במסמרים: (ו) ואו פכ אפלו עושה אותה ארצי [גמרא], וכגון ששעה מחצותיה ארצי וארע שלא נפלה, פן כתב הב"ח: (ח) תוספות ויא"ש בפרק קמא דצרוכין דף ג עמוד ב ובס דף ד, וכן כתב האור ורוע בספה והוכיח פן מדברי רש"י, וכן הסכימו האחרונים [הב"ח ובגדרישע ומאמר-מרדכי ומחיה"ש, דלא כמ"א בסכ"ב] והקליתו ד' הר"ן מודה פן לדינא לדברי הרא"ש דהיכי שהיו ההוציא צלתן מרבה מחמתן הם תשיבי פסקו גמור ולא בעינן שצריך לתוך חלל עשרים, וכמה מהם פה דטענת-סופר יש במוגן-אברהם, והפרי-מנדים דחק צמצו לקים דברי המגן-אברהם כמו שהוא לפנינו, והאמת עם האחרונים הנ"ל:

יש בו
טפחים
בין מן
הספה
טפחים
(ודוקא
זר, דהא
ו דוקא
ור ספה
ד פסול
במקום
ה אלא
ול שני
אם שני
יל בספה
בשלשה
זק בסכך
צא דאם
בכל צד
עור ספה
הסכך
יהו, אין
זה פשרה
ווא מקום
טפחים.
ויס וטפח
(ח) שאין
ז מחצות
ל הספה,
ליה רבה:
שיב כמאן
יר מסכך
ילה פוסל
זי הטעם,
כן שלשה
ים. רוצה
אלא רפן
ומצעי של
זי דפנות.
שם, אבל
ק החיצון
אפלו אין
לי עלמא.
עה וואור
דלא שני
אף דאין
ם בשלשה
ולכן אם

שו כשפורין
א: בממשה
ז [נסח]:

האז ראה אין ר"ל
א ח"ק סבר דעטור
מקבלין אומן כיון
ל רש"ג סבר דאין
ר רזו ל' עושין רזו
אי' ואם בלו עדים
בלו עדים ביום ל'
דשלח להו רש"ג
ג סבר חדש ומשני
ינ יודעין אס ל' או
דבאמת המוספת
תש"ג אלא שאין
זוה המוספת למנין
העיצור הן יודעין
ין לדעת אס נעמד
הרי רזו אומר אס
נל משום דקבר רזו
גל העיצור לרייסי
זו על העיצור הן
אזר שני, ואין עורן
קאמר משמע אפי'
בלדר נמי שולחין
נו שנתעברה השנה
אזנא, ופלוגתא רזי
לא קשיא אלא לא
על אדר ב', דליאה
' לא כתבו קו.

שכתב והוספת על
יום שחדש העיצור
ס שמודיעין אותם
ומדל להעמיט לשון
מזאת קדוש ע"פ
יני לאפקי מת"ק
צבע כן כבר נשל
ה העיצור אין קבע
מזאת הרחי, והו'
ה המודיעים אותם
חדש העיצור הוא
שהוא חפשי למלא
רזו רזו חובטין ל'
מלא או חסר.
זהו נמש לעיצור
שני משום דקבר
יאל דרו כ"ט רזו
דר ב', דהלא פסק
ין וקראין בשני,
שאין שהרי לת"ק
סבר פירש דרו
י, הרי זה שאמר
זוה ואדר שני של

! אדר שני, והנה
תני דאע"ג דכבר
עיברו בשבט אין
ר מפני הפורים
למלא לפתום אלא
רזו בשבט יש כאן
ש"ג אי' ללאח
על

ל השני אחרי שהודיעו העיצור, ומיהו י"ל שאין לייק ממשנתו
אלא שאין יוצאין ב' פעמים על הפורים, אבל אין המנהג אחרת לפרש
כן פורים ודין עיצור השנה כיון דלא עסיק כאן רק ביציאת השלמים.

רש"י פי' טהגות בראשון ויאלו די חובטין בפורים שעשו בראשון
ומשמע דיעבד, אבל ליכא למ"ד הכי וראב"ד סבר לכתולה
בשני כדאמר מגלה ר' ב'.

הלכות סוכה סימן קמג

א) סוכה כ"ח ב' אמר אבי' ל"ש אלא סמך אבל סמך ע"ג המטה
כשרה, דעת הרמב"ן ור"ן להחמיר שלא להעמיד בדבר
המקבל טומאה, דמשמע דדברי אבי' להלכה נאמרו ולא אליבא דר"י
ועל אליבא דר"י ולית הלכתא כותי' הו"ל למימר מחלוקת בסמך כו',
ור"י משום שאין לה קבע או משום שמעמדה בדבר המקבל טומאה,
ונזה דעת רמב"ן ור"ן להחמיר דהא אי טעמא דר"י משום שאין לה
קבע הוי ר"י לטעמי' דסוכה דירת קבע ואבי' מוקי להא דר"י כשיטה
לעיל ו' ב' ולית הלכתא כותי', וע"כ אבי' ס"ל טעמא דמעמדה בדבר
המק"ט, ומיהו אין זה מוכרח דהרמב"ן פי' דהכל חסר לה קבע טפי
וזנו שפירשו בירושלמי, ומ"מ כיון דאבי' הוציר שני הטעמים משמע
וס"ל להחמיר בשני הטעמים, ואמנם דעת הרא"ש דאין חוששין לטעם
מעמיד כמו שהכריעו בירושלמי, ודעת הר"ם דהלכה כדכתיב ולפי'
הרא"ש אין הכרע גם מדברי הר"ף, ודעת רמב"ן ור"ן דאסור
מעמיד אינו אלא מדרבנן, ויש מקום לומר להקל בדרבנן מספק אחר
שבירושלמי מסקו דאין חוששין למעמיד, וכן פסקו בטו"ע סוף סי'
ת"ר, וכן פסק בנה"ד סי' ז"א.

ובשו"ע סי' תרכ"ט ס"ז יש להספק אם מותר להניח כולס כו',
בני"ב היצא אחרונים שפי' דהספק הוא ביש כפולס ד'
טמאים ור"ל דהכולס הוא ספק ספק כפול, ואם הוא משלים לעוד
ספק כפול והוי ד"ט פסול [שאין רגיל להיות כפולס ד"ט במקום אחר]
ז"נ שיש כפולס ב"ט מכאן וב"ט מכאן ואזיר פחות מג"ט באלמנע,
ולפי"ז הא דקיים רמ"א שאין להניחו על הספק היינו נמי דספק שחמתי
ממש לספק פסול ומיירי נמי באופן דאי' חשבת ל' לספק שחמתי
מגדו לספק פסול יהי' ד"ט ספק כפול, והיינו דעת הפוסלים בזה
בפי' תרכ"ז ס"א.

ב) סימן תרכ"ט ס"ח לחבר כלונסאות הסוכה כו', כחז המ"א דזה
כשר אפי' לדעת רמב"ן ור"ן דמחמירין במעמיד בדבר
המקבל טומאה דהוי מעמיד דמעמיד וכ"כ הגר"א, וכ' דהה"ד
דהכשיר מטעם הרא"ש דאין אנו חוששין למעמיד לא ראה דברי
הרשב"א [ר"ל דברי הריטב"א שגדפסו על שם הרשב"א בנ"ו שיטות]
שכתב דאם מעמידין קונדסין על המטה ומסככין על גבן כשר משום
מעמיד דמעמיד, ודבריהם ז"ל תמוהים מאד, דלא כתבו הרמב"ן
והר"ן והריטב"א להכשיר אלא במעמיד הדפנות על המטה והמטה
היא קרקעית הסוכה דהמטה מעשה קרקע בעלמא קעביד [לשון
הרמב"ן במלחמות והר"ן] ואינו ענין למעמיד הכלונסאות בדבר
המקבל טומאה, שהרי הכלונסאות הן ג"כ ספק ואין אנו מחלקין
נפקד למחשב התחתון כמעמיד אס העליון ולהכשיר את העליון ולא
ואמר אלא בדופן הסמך על המקבל טומאה, וזוה נמי דוקא
כשהמקב"ט הוא קרקע כמבואר בלשון הרמב"ן והר"ן, ואילו היה
דעס גם כסך גופה מעמיד דמעמיד כשר אין החתלה לדון במעמיד
הדפנות על המטה, ואף אם שאלתם נקטו כאליו מעמיד דמעמיד
נמי פסול, מ"מ במסקנתם הוי להו לפרש דאפי' כסך גופה מעמיד
דמעמיד כשר, שהרי כן הוא מדה חכמים לפרש חידוש כה ואשר אחר
דאזו זה אין כלל מקום לדון לפסול דפנות הנסמכות על המטה, ולא
עד אלא כסך עצמה לא שייך כלל מעמיד דמעמיד דסך הנסמך על
מקבל טומאה יש לומר דנעשה סך פסול, ומכרו הנסמך עליו הוא
דין נסמך על דבר שפסול לסך בו, אלא ודאי דעת הראשונים ז"ל

כלונסאות הנסמכין על דבר הפסול לסך בו הרי זה דין העמיד אס
הסך על דבר המק"ט, מדע שהרי הרמב"ן פי' סמך סוכתו על כרעי
המטה היינו שהפך המטה וכרעיה למעלה, ואי אפשר לסמוך כל הסך
על הכרעים אלא א"כ יתן כלונס מכרע לכרע ועל הכלונסות הוא
מסך, והר"ן והריטב"א הביאו מדה חסידות שהיו נוהגין בזמן
שהכתלים של אצנים להעמיד קונדסין אלא הדפנות לסמוך עליהן הסך,
וע"כ היו נוהגין כלונס מקונדם לקונדם ומסככין על הכלונס, ואם אימא
דמסך על הכלונס לא איכפת לן במה שהכלונס הועמד בדבר הפסול
לסך בו, למה להו כולי האי הלא ארוה הכלונס המניח על הקונדסין
יניח על הכתלים.

ולכן לדין שאנו נוהגין להחמיר דין העמיד הסך בדבר המק"ט
דעת רמב"ן ור"ן אין לקבוע הכלונסות כנסמכים, ומיהו
דוקא אס הכלונסות אינם נסמכים על הכותל אלא המסמך משלכו אל
הכותל, אבל אס הכלונס נסמך על הכותל ומחוקו במסמך שלא ישמע
ממקומו בשעת עריכת הסך עליו לית לן בה כיון שעומד בלא המסמך.
ולסמוך הסך על כותל אצנים אנו נוהגין הימר כמ"כ הר"ן, ואפי'
אס נותן חוטי צרול בחוך הכותל לית לן בה כיון שעיקר
הכותל של אצנים ועפר וטיט, וגם הצרול אינו נראה וגם הכותל עומד
בעצמו ואין הצרול רק לחזק שלא יפול ע"י הכאה ומנועה.

במלחמות כחב דעושה סוכתו בזלין נמי אין בו משום מעמיד בדבר
שאין מסככין בו דהאלין משמש קרקע ואמנם רש"י שבת
ק"ד ב' פי' דהסך נסמך על האלין וכבר פי' תו' שם דאפשר לפרש
בב' עינים, ולדעת רמב"ן ע"כ לפרש שהאלין קרקע הסוכה, אבל י"ל
דמחובר לא גזרו עליו כיון דהוא מין כשר.

ג) ת"ר"ל סי"ג הסומך סוכתו על כרעי המטה והכרעים כו', נראה
דאיירי דדפנות הסוכה אינן מחוברות אל המטה ויכול
להוציא המטה וסוכה נשארת על בסיסה בככרה ודפנותיה, והלכך
אין המטה ממשעת אס חלל הסוכה, אבל אס דפנות הסוכה
מחוברות אל המטה על כרעה המטה נעשיה קרקע הסוכה ונריך
י"ט מן המטה עד הסך, ולשון הטור שכתב והכרעים הם מחילות,
הוא לחאר אס זורת הסוכה ור"ל שהפך את המטה והכרעים הם
וקופים מלמטה עד הסך וא"כ הם מחילות לסוכה אבל לא שהכרע
ממלאה כל רחב ואורך המטה באופן שהן ממלאין דופן הסוכה, ושאר
הסוכה אלא הכרע הוא קרש אחד מקרשי דופן הסוכה, ושאר
הקרשים עומדים לעצמן, ומ"מ נריך י"ט מן המטה עד הסך דכיון
דהסך נסמך על כרעי המטה אי אפשר למחשב המטה כמטה
שהוכנסה בסוכה לחשמיש כיון דכל קיום הסך הוא ע"י המטה ואי
שקלה ל' למטה אין כאן סוכה, אבל אס העמיד עמודים וסמך
הסך עליהן חשיבין המטה שהוכנסה בסוכה ממלאה אס כל הסוכה ואי
ד' הכרעים הם ד' וזוה המטה והמטה ממלאה אס כל הסוכה ואי
אפשר ל' ליבב בסוכה רק על המטה וגם השלחן מעמיד על המטה
מ"מ אין המטה ממשעת אס האויר, וכל זה רמז במש"כ הטור
והכרעים הם דפנות, אבל אס דפנות הסוכה מחוברות אל המטה
וכי שקלה ל' למטה הדפנות נפלות צריך י"ט מן המטה עד הסך
דע"כ המטה היא קרקעית הסוכה, ואין זה שום סברה לחלוק דין
סך נסמך על המטה לדפנות נסמכות, שהרי לא מנח דין סך
אחתינ עלה אלא דברי סברה הן לקבוע אס דירתו על הארץ והמטה

סימן כא

גדרי מעמיד דמעמיד

כלונסאות כשרים ע"ג כלונסאות פסולים להעמיד את הסכך

ע"ד הסוכות שעושין עם צינורות של ברזל, שנהגו לשים קורות צרים (לאטיש) כשרים לסכך, או פלפונים על הכלונסאות של ברזל ומסככים על הלאטיש כדי שהכלונסאות של ברזל יהיו מעמיד דמעמיד. והעירו הלומדים, דמה שייך לומר בזה מעמיד דמעמיד, דהרי הוא לא צריך ללאטיש האלו כדי להעמיד את הסכך, דבלא הלאטיש הצינורות בלבד מחזיקים את הסכך, והלאטיש בלבד בלי הצינורות אינם יכולים להחזיק את הסכך, ונמצא דהצינורות אינם מעמיד דמעמיד אלא מעמיד, דדל הקורות מלמעלה הרי הצינורות שמתחת הקורות מחזיקים את הסכך, אולם לפי טענה זאת הרי אם יתן שתי על ערב וערב על שתי, דהיינו שאם הצינורות הם באורך הסוכה ויתן את הלאטיש עליהם ברוחב ואח"כ יחזור ויתן את הסכך באורך הסוכה על הלאטיש שהם ברוחב, באופן שעל הצינורות בלא הלאטיש א"א לתת עליהם סכך באורך הסוכה, מכיון שהצינורות גם באורך דאם לא יתן את ראשי הסכך על הלאטיש הסכך יפול לארץ ואז בודאי הצינורות שלמטה הם רק מעמיד דמעמיד, והלאטיש הם נקראים מעמיד. וח"ב הביא ראיה מהמג"א (סימן תרכט סעיף ט) דבאופן זה בשתי על ערב או ערב על שתי, העליון נקרא המעמיד ולא התחתון, אבל דברי המג"א הם לאידך גיסא שהעליון הוא דבר המקבל טומאה והתחתון אינו מקבל טומאה, שהקשה שם על ה"ח דסובר שמדינא אסור להעמיד על דבר המקבל טומאה מהא דסככה בשפודין (בסימן תרלא סעיף ח) שהם פסולים לסכך בהם והניח סכך כשר עליהם והפסול היה נתון שתי ונתן הכשר ערב או איפכא כשר, הרי שנקט המג"א דבכה"ג שנתן שתי על ערב נקרא העליון המעמיד.

כשהעליון הוא דבר שכשר לסכך הוא מתאחד עם הסכך והתחתון הוא המעמיד

אולם בני"ד שהלאטיש הם סכך כשר, יש עוד טעם דאין הצינור נקרא מעמיד דמעמיד, דמכיון שגם הלאטיש הם סכך כשר, מצטרפים הלאטיש עם הסכך להיות כולם 'סכך אחד כשר', שצנור הפסול התחתון מחזיקם ומעמידם והוי מעמיד בדבר המקבל טומאה וטעם זה לא שייך בנדון של המג"א בסככה בשפודים

הררי קדש

הכלונסאות הכשרים נהפכים לפסולים משום שהמעמיד שלהם הוא דבר המקבל טומאה

(1) דמכיון שגם הלאטיש הם סכך כשר מצטרפים וכו'. סברא זאת מצאתי גם בחזו"א (או"ח מועד סימן קמג אות ב). ובסברא זאת מקשה שם על המג"א (סימן תרכט ס"ק ט) לענין לחבר כלונסאות

וחתן בני יצא ללמד זכות על (מדפי הספר) ד"ה ולענין הלכה בסו קנים משום 'היכרא' כדי שלא יהא נ קנים כדפנות אצל הכתלים ואעפ"י הקנים מועיל לגבי הגזירה שלא יב שהסוכה לא תיפסל משום גזירה. * ו וכתב: שבהכי מתיישבת מ"ש סימן כשר, כיון דלא התירו לו אא"כ נתן שם ס"ט. וזה ממש כמו בני"ד אלא שהפסול של מעמיד בדבר המקבל כ היכרא דכיון דלא התירו אלא ע"י ה אסור להעמיד ולא משום גזירה, לא

הזוכה ולקשרם בבלאות שכתב שזה המקבל טומאה, משום דהוי מעמיד דמ דאין אנו חוששים למעמיד לא ראה דב בטו' שיטות] שכתב דאם מעמידו קוננו ודבריהם ו"ל תמוהים מאד, דלא כתב על המטה והמטה היא קרקעית הסוכה ו והר"ן ואינו ענין למעמיד הכלונסאות ו"ואין אנו מחלקין בסכך למחשב התחו המקבל טומאה, וכזה נמי דוקא כשהמי והנה בחזו"א שם השיג עוד על המ לפסולים משום שהמעמיד שלו הוא פס מעמיד דמעמיד דסכך הנסמך על מקב היא בדיו נסמך על דבר שפסול לסכך ובני הרב דוד העיר דבאמת עיקו בדבר המקבל טומאה הוי רק פסול דרב הוי רק פסול דרבנן עכ"ד. והנה בביי בבועמד שהפסול שלו רק מדרבנן, (שגדפסו על שם הרשב"א) (סוכה דף י שכתב דכל דבר שאין מסככין בו מגו הסוכה דגזירה לגזירה הוא, יעו"ש. 4 (סימן תרכט ס"ק יא) משמע שאין לה דע דכל כלי עץ הרחב קצת וראוי לו דף ה' (שמקבל טומאה מדרבנן) — ומ אפילו נשברה.

היכר שמועיל לגבי גזרה

(2) מי"מ היכרא שמשמך את הקנ הר"ן ריש פרק כירה שהביא שם ד. כלומר שלא ישארו שם גחלים כלל, ו

וחתן בני יצא ללמד זכות על הנוהגים להקל בזה, עפ"י דברי הר"ן סוכה (דף י
 (מדפי הספר) ד"ה ולענין הלכה בסופו) שכתב: ייש שנוהגין לעשות בכתלים דפנות של
 קנים משום 'היכרא' כדי שלא יהא נראה כסוכך על הכתלים. וזה ממש כמו בנ"ד שמסמיך
 קנים כדפנות אצל הכתלים ואעפ"י שנסמך בעיקר ע"ג כתלים מ"מ היכרא שמסמיך את
 הקנים מועיל לגבי הגזירה שלא יבוא לסכך באותו מעמיד הפסול לסכך וההיכרא מספיק
 שהסוכה לא תיפסל משום גזירה. ויעוין במג"א (סימן תרכט ס"ק ח) שהביא דברי הר"ן
 וכתב: שבהכי מתיישבת מ"ש סימן תרלא ס"ח שאעפ"י שהסכך כשר נתון על השפודים,
 כשר, כיון דלא התירו לו א"כ נתן סכך כשר עליהם, לא גזרינן שיסכך בשפודים וכמ"ש
 שם ס"ט. וזה ממש כמו בנ"ד אלא שבמג"א שם מבואר דהיכרא זה מועיל רק אם נאמר
 שהפסול של מעמיד בדבר המקבל טומאה הוא משום גזירה שמא יבוא לסכך וע"ז מועיל
 היכרא דכיון דלא התירו אלא ע"י היכרא לא יבוא לסכך וכו', אבל לשיטת הב"ח שמדינא
 אסור להעמיד ולא משום גזירה, לא מועיל היכרא.

הררי קודש

הסוכה ולקשרם בכלאות שכתב שזה כשר אפילו לדעת רמב"ן ור"ן דמחמירין במעמיד בדבר
 הכקבל טומאה, כשום דהוי מעמיד דמעמיד. וכ"כ הגר"א וכתב דהתה"ד דהכשיר מטעם הרא"ש
 דאין אנו הוששים למעמיד לא ראה דברי הרשב"א [ר"ל דברי הריטב"א שנדפסו על שם הרשב"א
 בטו' שיטות] שכתב דאם מעמידו קונדסים על המטה ומסכין על גבן כשר משום דמעמיד דמעמיד.
 ודבריהם ו"ל תמוהים מאד, דלא כתבו הרמב"ן והר"ן והריטב"א להכשיר אלא במעמיד הדפנות
 על המטה והמטה היא קרקעית הסוכה דהמטה מעשה קרקע בעלמא קעביד [לשון הרמב"ן במלחמות
 והר"ן] ואינו ענין למעמיד הכלונסאות בדבר המקבל טומאה, שהרי הכלונסאות הן ג"כ סכך
 ואין אנו מחלקין בסכך למחשב התחתון כמעמיד את העליון ולא נאמר אלא בדופן הנמסך על
 המקבל טומאה, ובוה נמי דוקא כשהמקב"ט היא קרקע כמבואר בלשון הרמב"ן והר"ן.

והנה בחזו"א שם השיג עוד על המג"א והגר"א מטעם שני משום שהכלונסאות הכשרים נהפכין
 לפסולים משום שהמעמיד שלו הוא פסול עצמה שכתב שם וז"ל ולא עוד אלא בסכך לא שייך כלל
 מעמיד דמעמיד דסכך הנסמך על מקבל טומאה יש לומר דנעשה סכך פסול. וחברו הנסמך עליו
 היא בדין נסמך על דבר שפסול לסכך בו וכו', הערה זו שייך גם בנ"ד.

וכני הרב דוד העיר דבאמת עיקר הקושיא זאת של החזו"א לא קשה כל כך דהרי מעמיד
 בדבר המקבל טומאה הוי רק פסול דרבנן וא"כ מה דהכלונסאות חשיבי מעמיד בדבר המקבל טומאה
 הוי רק פסול דרבנן עכ"ד. והנה בכיאר הגר"א (סימן תרל ס"ק א) כתב בפשיטות שאין לפסול
 במעמיד שהפסול שלו רק מדרבנן, א"כ להגר"א לשיטתו אין קושיא, וכ"ה מפורש בריטב"א
 (שנדפסו על שם הרשב"א) (סוכה דף יא ע"ב ופ"ב עלה דהיא דאין מעמידו בדבר שמקבל טומאה)
 שכתב דכל דבר שאין מסכין בו מגורה דרבנן לא גזרו בו רבנן לאסור אפילו להעמיד בהן סכך
 הסוכה דגזירה לגזירה הוא, יעו"ש. אולם על המג"א הערתו של החזו"א קיימת שמדברי המג"א
 (סימן תרכט ס"ק יא) משמע שאין להעמיד אפילו בדבר המקבל טומאה מדרבנן, שכתב שם וז"ל:
 דע דכל כלי עץ הרחב קצת וראוי להניח עליו דבר מקבל טומאה דדמי לבית קבול כ"כ התוס'
 דף ה' (שמקבל טומאה מדרבנן) — ומסיים שם המג"א — וא"כ אין להניח מרא ומגריפה על הסוכה
 אפילו נשברה.

היכרא שמועיל לגבי גזרה

(2) מ"מ דהיכרא שמסמיך את הקנים מועיל לגבי הגזרה וכו'. ואמרתיה להביא דוגמא לזה מדברי
 הר"ן ריש פרק כירה שהביא שם דברי הירושלמי ריש פרקין: הגורף צריך שיגורף כל צרכו
 כלומר שלא ישארו שם גחלים כלל, וקוטם אמרו מן מה דתני מלבה עליה נעורת של פשתן דהה

הררי קודש

אמרה אפילו לא קטם כל צרכו, כלומר שאינו צריך לקטום עד שלא ניכר שם אש כלל וכו' והיינו טעמא בקטימא סגי לן בכל דהו וכו' שמכיון שנתן אפר על גבי כל הגחלים הא עבד לה היכרא בכולהו. (וממילא אין גזירה שמא יבוא לחתות) הנה כי כן מבואר בר"ן שבהיכרא מועיל לגבי גזירה שמא יבוא לחתות וה"ה בנ"ד שמועיל היכרא בלבד לגבי הגזירה שמא יבוא לסכך בדבר המעמיד.

אם פסול מעמיד הוא

משום גזירה א'

משום רזה שמעמיד את

הסכך חשיב כגוף הסכך

בדבר זה מצינו מחלקת ראשונים, מרש"י סוכה (כא : ד"ה שמעמידה) מבואר דטעם פסול מעמיד הוא משום דמעמיד את הסכך חשיב כגוף הסכך שכתב שם : ואעפ"י שלא למדנו פסול אלא לסכך הגאיל ועיקרו של סכך אלו מעמידין, הוי כאילו סיכך בדבר המקבל טומאה. אולם שיטת הר"ן שאינו אלא משום גזירה אטו סכך בדבר המקבל טומאה, שהקשה לטעמא דמעמיד איך מסככין על כתלים שאין גידולו מן הארץ ותירץ משום דלא שכיח לסכך בכיוצא בהן הלכך ליכא למיגזר וכו'. ויעוין בב"ח (סימן תרכט) שהוכיח מהרא"ש שהקשה כקושית הר"ן ולא תירץ בתירוצו דס"ל כרש"י שמדינא מעמיד פסול. ויעוין בתוס' סוכה (דף י ד"ה פירס) דשיטת ר"ת לענין פירס סדין תחת הסכך, דאם הדבר הגורם שבזכותו יעמוד הסכך פסול לסיכוך, הוי כמסכך בדבר המקבל טומאה, וה"ה בכל מעמיד, ונראה שדברי ר"ת הם רק אליבא דרש"י דהמעמיד חשיב כגוף הסכך דבכה"ג לא שייך גזירה וכו' וכן צ"ל בדברי התוס' (דף ד ד"ה והוצין) שכתבו : דכשסכך למעלה מעשרים מחזיק את הסכך למטה מעשרים חשיב הכל למעלה מעשרים. ויעוין בקרבן-נתנאל שם ובמג"א (סימן תרכט ס"ק ז).

נ"מ בין שני הטעמים

במעמיד בדבר הפסול לסכך מדרכנו

ונראה דהריטב"א הנ"ל שכתב בדבר שאין מסככין מגורה דרבנן לא גזרו במעמיד הוא משום דסובר דפסול מעמיד הוא משום גזירה ולכן בסכך שהוא פסול משום גזירה הוי גזירה לגזירה, אבל לשיטת רש"י שפסול מדינא גם בפסול דרבנן אסור להעמיד, ודברי המג"א הם לשיטת רש"י. וממילא יתיישב הערת בני על החזו"א דזה מסתבר ג"כ שעיקר דברי החזו"א דסכך הנסמך על מקבל טומאה נעשה סכך פסול הם רק לשיטת רש"י.

כסוי

נסתפק אחי הגר"ז, אם

את הסוכה, ושאר הגאון רב
גשמים יורדים שם והוי ליה
ד"ה אמר).

ואני אמרתי שדבריו הו

שמכסה את כל הסכך, ואין ז

קצרים שאינם רחבים שלשה ו

במקומה עומדת, וצדדי השאי

הפסול של סוכה תחת האילן
משום שהצל הוא מהאילן, ובכו
של זכוכית אין צ'

ובראשונה יש לבאר א

ע"ב) : העושה סוכתו תחת

שנו אלא באילן שצלתו מר

הטור (סימן תרכ"ו בשם ר

אף אם הסוכה צלתה מרוב

צלתה מרובה מחמתה בלא

כתב, אפילו אם הסוכה צילו

אם ענפי האילן מכוונין כנ

הסוכה, לא שנא אם האילן

האוויר שבין הסכך הכשר ו

האילן יש שיעור בכשר לו

משום שיש צל של אילן ו

אם הסוכה צלתה מרובה מח

ומכיון שכל הפסול תחת הז

בנ"ד בכסוי של זכוכית, שמו

כסוי של זכוכית יש עליו שם

משום דמהני לזרם ומטר ושי

הפסול של שני סככים

סוכה פרק ראשון סוכה

מן

עין משפט
גר מצוה

מתני' תקרה שאין עליה מעיינים - סתם תקרה נכסרים שיה
בהן חרבעה - מעיינים - רשפת טיט ודומה לו במקרה כבסר עזרה
(ממיה ג') ועצבו את ירושלים עד החומה מלאות מתוכה עפר להחזיק
החומה: ר' יסודס אומר - ב"ש ובי"ה - נחלקו בדבר: ב"ש אומרים -
אם בא ליכב החתיה לטם סוכה:

מסקנא - סוכה ומעטעט אח סוכן
ואח"כ נוטל אחת מבינתים ונותן
פסל במקומה ולקמן מפרש לה לי
תרת: ובי"ה אומרים **מסקנא** - משום
תעשה ולא מן העשוי ואין לרדך לתת
פסל ורבי יהודה לטעמיה דמקשר
בנכסרי טיט בהן ד' לטכך את כולה
והיינו כרז ושמאל מתוך לה לקמן
בגמרא: או נוטל אחת מבינתים -
ואינו לרדך לפקפק דבהכי סגי
דאיכא עשיה מעליה: **רבי מאיר**
אומר נוטל אחת מבינתים - אבל
לא יפקפק שאין פקפוק מועיל לו
ור' מאיר לטעמיה דאמר אין מסככין
בנכסרי ועל ידי פסל שבינתים
מתעשרה ולשמאל דאמר לקמן (דף י"ז):
סך פסול בד' בחלוצה מיתוקמח
דפרשיה לטעמיה דהיהו שני פסלים
באלמט ואין בו חלף ח' אחת דדופן
עקומה אמרין עד הפסלים ומפקין
לה לנכסרי מן הסוכה אי נמי סבירא
ליה כרז דאמר לקמן (סז) סך פסול
בין מן הארץ בין מן החלוצה בחרבע
אחוז הלכך לא פסלי נכסרי
שבינתים דליכא שיעור פסול ביחד:
גמ' בשלמא ב"ש עמיס משום
תעשה ולא מן העשוי - בפסול וכן
מן העשוי לביח ולא לסוכה שאין עס
סוכה עליו גזרת תקרה לית לה
במסך בנכסרי ואפילו בני ארבעה:
אלא ב"ש - דבעו תרת: אי משום
גזרת סקרה - איה להו דאין מסככין
בנכסרי משום הכי לא מהני פקפוק:
וסבי קאמרי כו' - כלומר לא מהני
פקפוק אלא נטילה אחת מבינתים
דאיכא מעשה מעליה וגזרת תקרה
נמי בטלה לה והאי דאמרין מספקין
הכי קאמרי המפקפק לא הוהיל וטעם
אחת מבינתים: ס"ק - ליה רבי
מאיר לר' יהודה לא נחלקו בדבר זה
דבי"ה סוטי סבירא להו דאין
מסככין בנכסרי ולא מהני פקפוק:
ומאי קאמרי - דסתמא ליתני' מאי
למטיין בהך פלוגתא למיתנייה
למתי': אמר ר' יסודס כר' אלעזר כו' -
יש לאו משום גזרת תקרה איפלוג
ולא בנכסרי שאין בני ארבעה אבל
שופין הן וחלקים וראוין לשמש
ואם גזרת כלים נגעו בה לפסול
ליכא דרבי מאיר אע"ג דפשוטי כלי
א יניעו ולא מקבלים טומאה גזר
א אצו כלים המקבלים טומאה:

מתני' תקרה שאין עליה מעויבה ר' יהודה
אומר בית שמאי אומרים מספקק ונוטל אחת
מבינתים ובית הלל אומרים "מפקפק או נוטל
אחת מבינתים רבי מאיר אומר נוטל אחת
מבינתים ואינו מספקק: גמ' בשלמא ב"ה
מעמיירו משום *תעשה ולא מן העשוי אי
מפקפק עביד ליה מעשה אי נוטל אחת
מבינתים עביד בה מעשה אלא בית שמאי
כאי מעמיירו אי משום תעשה ולא מן העשוי
בחדא סגי אי משום גזרת תקרה בנוטל אחת
מבינתים סגי לעולם משום גזרת תקרה והכי
קאמרי אף על פי שמפקפק אי נוטל אחת
מבינתים אין אי לא לא אי הכי אימא סיפא
ר' מאיר אומר נוטל אחת מבינתים אבל לא
יפקפק רבי מאיר היינו בית שמאי הכי קאמר
*ד"א נחלקו ב"ש ובי"ה בדבר זה מאי קב"ל
ד"מ אית ליה גזרת תקרה ור"י לית ליה גזרת
תקרה והא אפליגו בה חדא זימנא דתנן
*מסככין בנכסרי דברי ר' יהודה ורבי מאיר
אומר א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן רישא
בנכסרי משופין עסקינן ומשום גזרת כלים
נגעו בה ולר"י אמר רב דאמר *סככה בחיצין
זכרים כשרה בנקבות פסולה ולא גזר זכרים
אפו נקבות הכא נמי לא נגזר נכסרי משופין
אפו כלים אלא על כרדך רישא פליגי בגזרת
תקרה וסיפא פליגי בגזרת תקרה ואפליגי
בתרת זימני ל"ל סיפא ר' יהודה (היא) דקא
אמר ליה רבי מאיר אמאי קא אסרת בנכסרי
משום גזרת תקרה האי סברא לביח שמאי
הוא דאית להו ובית הלל לא גזרי ואמר רבי
מאיר לא נחלקו ב"ש ובי"ה בדבר זה הניחא
לרב דאמר מהלוקח בשיש בהן ארבעה רד'
מאיר אית ליה גזרת תקרה ורבי יהודה לית
ליה גזרת תקרה אלא לשמאל דאמר בשאין
בהן ארבעה מחלוקת אבל יש בהן ארבעה
דברי הכ"ז פסולה סיפא במאי פליגי בביוטלי
תקרה קא מפליגי *מר סבר בשלה דרבי ומר
סבר בהכי לא במלה: **מתני'** *המקרה
סכתו בשפודין או בארוב' הכמה אם יש ריוח
ביניהן כמותן כשרה *הריוח בגריש לעשות
לו סוכה אינה סוכה *גמ' לימא תיהו תיובת'
דרב הונא בריה דרב יהושע דאחמד *פרוץ
כעומד רב פפא אמר מותר ורב הונא בריה
דרב יהושע אמר 'אסור אמר לך רב הונא
בריה דרב יהושע מאי כמותן בכנסם ויוצא
והא

רבי מאיר אומר נוטל אחת מבינתים אבל לא יפקפק - שאין
פקפוק מועיל לו ורבי יהודה לטעמיה דאמר אין מסככין
בנכסרי וע"פ פסל שבינתים מיתעשרה ולשמאל דאמר לקמן (דף י"ז):
סך פסול בסל בחלוצה בחרבעה מיתוקמח דפרשיה לטעמיה דהיהו
שני פסלים בחלוצה ואין בו חלף שנתה
אחוז דדופן עקומה אמרין עד
הכחלים ומפקינן להך נכסרי מן
הסוכה אי נמי סל כרז דאמר לקמן
סך פסול בין מן הארץ בין בחלוצה
בחרבעה אחוז הלכך לא פסלי נכסרי
שבינתים דליכא שיעור פסול ביחד
קד פירש בקומתם והדין עמו שפירש
כן דבתקרה נכסריים שלה רחבים
חרבעה חיירי דסתם תקרה כך היא
ומדפסלי נכר ד' משום גזרת תקרה
אלמא סתם תקרה כך היא וכן מוכח
בגמרא דפרוץ לשמאל במאי פליגי
ומסקין דכפולו תקרה פליגי דלרבי
מאיר אין מועיל פקפוק לכפולו
תקרה שהנכסרי ארבעה ולכן בני
שיטול אחד מבינתים ותימה דפרוץ
לקמן מברייחא לשמאל דאמר בחלוצה
פסול בחרבעה הוה ליה לאקשווי
ממתני' ולשני' וי"ל משום דמתניין
לא קמי כהדיא נכסריים של ארבעה
אלא מכח סתם תקרה:

פרוץ כעומד - גרלה דהלכה כר'
יוסי דאמר פרק שני
דבטרוח (דף י"ז: וס) אפשר ללמס
לכל הפחות צדי חס מודאגוני
אמוראי הכא בפרוץ כעומד ובפרק
שני דחולין (דף כה: וס) במחלה טל
מחלה לרוב והא דקאמרינן חסם גבי
חלקו לשנים והן שוין דמאין שיינן
לפי שזי אפשר ללמס כבלי חסם
כולהו מודו דקאמרינן בבטרוח (דף
י"ז: וס) משום דליח ציה נגזרת ואין
לומר דשמעין אפילו כמאן דאמר אי
אפשר וקרי פרוץ כעומד מחלה טל
מחלה פשוטה לנו שהן שוין אע"ג
דשנא אינן שוין דהא מפרש טעמא
פ"ק דשבוין (דף טו: וס) וצ"פ שני
דחולין (דף כה: וס) דלא הוי כעומד
וכרוב משום דהכי אגמריה רחמנא
למשה גזר רובא ושמוס רובא ושישק
ליה משום דבלא"ה הוא אסור מספק
משום דשנא שייך רובא והא דפרוץ
בגיטין בפרק הורק (דף טז: וס):
גבי דאחו תרתייהו כהדי כרזי בחרבע
אחוז והא ר' אפשר ללמס אפילו
הא הלכה כר' הללילי מכל מקום
דוחק הוא להעמיד המשנה בך
שאין רגילות להיות ומסתמא לא
סונו לבא בבת אחת ובפרק
שבועת העדות (ששעות דף ג. וס)

צד א מ"י פ"ה מהל'
סוכה פלגה ח סוכה
עשין מה טו"ע' א"ח
סימן תרל"א ע"פ ט:

צו ב כ מ"י פ"ה מהל'
סוכה פלגה ח סוכה
עוש"ש א"ח סימן תרל"א
ע"פ ב וסימן תרל"א
ע"פ ה:

[מר סבר בטל תקרה
לכ"ש כשנוטל אחת
מבינתים ולכח הל' או
מפקפק או נוטל אחת
מבינתים ור"י ר"ש כו'
ב"ש ב"ה"ה אי טעם
אחת מבינתים אין אי
לא - מברייח]

רבינו הנגאל
מתני' תקרה שאין
עליה מעויבה נכסרי
שהבית מקרה בין
ואין עליהם פקפוק
פוחה ופרוץ וי"ק
משלמא ב"ה בשלמא מאי
משום תעשה ולא מן
העשוי וכל דהו פקפוק
משייר ואפילו מספק
אלא ב"ש מ"ס ומשנא
פיענא רב"ש משום
גזרת תקרה' ויעולם
נטילה אחת מבינתים
כני ואפילו פקפוק לא
סגי עי דשקיל אחת
מבינתים וקאשין אין
הכי רבי מאיר דאמר
טפל אחת מבינתים
צריך לפקפק כ"ש ר"א
רש"י

רבי יסודס (ס"א) דקאמר ליה לרבי מאיר אמאי קאסרת נכסריים - לעיל (דף י"ד) משום גזרת תקרה כך סברא
יה שמאי היא וסככת בית הלל - לשמאל דאמר - אבל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה: סיפא במאי פליגי - הא והאי סתם
זרה בני ארבעה הוא וקמאמר רבי יהודה אליבא דבית הלל: בניטולי תקרה - כלומר אמר לך שמאל לעולם ששים בהן ארבעה ולא
זה כהן תקרה מחלה ועכשיו הוא בא לטכך בהן לטעם סוכה אפילו רבי יהודה פסול הגזרינן משום תקרה שלא יבא וישב סתם קורוח
או ויאמר מה לי זה מה לי חרעה אבל השתא דרו תקרה היתה ובה לדי מעשה לעשות לטם סוכה וזה מוכיח שיעוד שחמרה תורה תעשה ולא
עשוי פליגי רבי יהודה ורבי מאיר אי איכא חו למגור משום תקרה או לא רבי יהודה סבר בטולי תקרה לביח שמאי לרדך לטעם מבינתים
ע"ג דמכיה שביח בתעשה ולא מן העשוי גזרי בה ובי"ה סברי כיון דבטלה ואיכא שהתקרה פסולה חו לביח למגור ור"מ סבר לא נחלקו כ"י
ז בה גזרינן: **מתני'** *מסקנא פסולה - כמו שלטו עושין שמסדין כלונכות תחלה בסכך וטחינן פסל עליהן: ארובות - אשפודי"ש בלע"ז
מרא מפרש דמחלוקתו טומאה: אם יש ריוח ביניהן כמותן כשרה *הריוח בגריש לעשות
הכשר מרובה על הפסול: **גמ'** פרוץ כעומד - לענין מחילות שבה אחמר מחילה שמשנים בפסין רחבין ג' והגיה בין פס לפס כמלא פס
וקא ליה מחלוקת לבד וכן על פני כולה דהוה ליה פרוץ כעומד ודכותה הכא במתניין דהוה ליה פסול ככשר: בנגנא ויולא - שיהא פסל
הכ כמותן יכל ליכנס וליכא צריח שבינתים דהשתא הוה ליה פסל שנתן עס מרובה על השפודים והאמר יוחר על השפודים:
והא

ל"ה
ע"ה

ג
ה

א

אמאי

למתי'

א

יה

ע"ג

ז

ית

הלכות סבה סימן תרכו

כאר הגולה פו

1 טו

והזר ומגביה חברו ומניחו, ואם לאו, פסולה משום תעשה ולא מן העשוי: הגה אכל מתר לעשות סבה תחת מחבר דאין בו משום תעשה ולא מן העשוי, ולא מקרי תעשה ולא מן העשוי הואיל ואין הפסול בפסוק (ה) עצמו (כלבו והגא"פ פ"ק דסוכה): ג' יהעושה סבה למטה תחת הגג שהסירו הרעפים, אף-על-פי (ו) [ו] שושארו צדין (טז) העצים הדקים שהרעפים מנחים עליהם, (יז) קשרה: הגה וכן מתר לעשות הסבה (יח) תחת הגגות העשויות לפתח (י) [ו] ולסגר, ומתר לסגור מפני הגשמים (יט) ולחזור ולפתחן

באר היטב

שערי תשובה

[ו] שושארו. עבה"ט. ועין בפמ"א שם שכתב בסוף ו"ל: לפי כל התמרות אם הסתמנה צלחה מרבה אף אחר שמתח הפסול, סבה קשרה היא לכתחלה ואין פנה משום סבה שסתת סבה פינו דלמעלה חסמה מרבה כו', וא"כ פלאטי"ש! שאם ינטל קנור הלאטי"ש אעפ"כ צלחה מרבה הפסול לא הפסיד, ע"ש. ועין בהפארת צבי סימן כט מ"ש פנה: [ו] ולסגר. עבה"ט שרמו לפמ"א סימן סא, וע"ש שכתב שצריך לזהר כו'. וכתב בפמ"א ח"א סימן סא שצריך לזהר בפעושה שיהיה פחות מג' נגד הרפנות פינו דאין הרפנות מגיעות לספק, וכן לפעמים

לשם צל: (ה) עצמו. והב"ח כתב שיש להחמיר ולסלק הגג ולספק אח"כ, כ"כ המ"א, ע"ש: (ו) שושארו. עין ט"ו שהעלה שאין להקל אלא ביש ביניהם ר' טפחים ויהא בענין שאם ינטל מן הספק נגד הלטי"שו יהיה צדין צלחה מרבה מחמתה, ע"ש ס"ק ב. ובתשובת פנים מאירות סימן מד חולק עליו, ע"ש: (ז) ולסגר. ודוקא קשמינת סבה פניה ולמעלה ג' הסבה המבטה בשינולי"ן שצריך לטל מהשינולי"ן עד מקום

משנה ברורה

בארור הלכה

להחמיר במעשה פתחה. ולא העתקתיו במשנה ברורה מפני שפסק אחרונים פליגי עליו, הלא תמה המאמר מרדכי ותקומ"משה וביית מאיר והלכה ברורה ובגד"ש, ודעת שלם דבין דהעליונה חסמה מרבה מצלחה אין על התחמנה שם סבה תחת סבה, ומה שהביא ראיה מרש"י דחו אותה, עין בתקומ"משה ובשאר אחרונים:

כפ"ח ובמגן-אברהם, עין שם: ג' (טז) העצים הדקים. שקורין לאטי"ש: (יז) קשרה. ואפלו (יח) לישוב תחת העצים עצמן, אף-על-פי שהם ספק פסול שהרי לא נקבעו בגג לשם צל אלא כדי לתת עליהם הרעפים, מכל מקום פינו שעשה מעשה והסיר הרעפים לשם עשיית סבה לצל, הרי זה (יט) כאלו עשה מעשה בגוף העצים והתקנים לשם סבה ונתכשרו [אכל] אם לא הסיר הרעפים כדי לעשות שם סבה אלא כף היתה מקום בניה בלא גג, פינו שלא עשה שום מעשה בגג לשם עשיית סבה לצל, אם-כן העצים או הקורות הן ספק פסול ממש, ודינו כמו שכתוב סעיף א גבי אילן, והינו שכל שאין הספק-כשר רבה כל-כף עד שאם ינטל ממנו כשעור העצים הדקים המצול עליהם (כ) יהיה צדין צל הסבה מרבה מחמתה, פסול. ויש מאחרונים שמחמירין בזה (כא) וסוכרין דבכל פנוי בעינן שאפלו אם ינטל נגד העצים ישאר צלחה מרבה מחמתה. (כב) אכן באמת בסתם סכות כמו שלנו שרגילין לכסות כל הסבה, בודאי בכל פנוי ישאר צלחה מרבה מחמתה וכשר, אכן כדי לצאת ידי כל הספקות יראה שיהיה רוח בין העצים הדקים בין אחד לחברו (כג) כשעור שלשה טפחים, וכל זה דוקא בפעושה סבה למטה תחת הגג, (כד) אכל אם מספק על-גבי הלאטי"ש, אף-על-פי שהן סמוכין זה לזה בפחות משלשה טפחים (כה) הרי זו קשרה, ואין אומרים כאן לכו, שצטרפו כל העצים והיה נחשבין כעץ אחד רחב מספק הפסול יותר מארבעה טפחים שהוא פוסל הסבה, כמבאר בסימן תרלב, פינו שספק כשר מנח ביניהם אין מצטרפין: (יח) תחת הגגות העשויות וכו'. רוצה לומר, אפלו בעוד שהן סגורות, ולא מקרי תעשה ולא מן העשוי, כפ"ח בטעיה ב בהג"ה. ודע, דדעת הפ"ח להחמיר בזה, שצריך לפתח דלתות הגג קדם שמספק, (כו) וכן הסכים המגן-אברהם ואלהי רבה ושאר אחרונים. (כז) ואם שכח והניח הספק בעוד שהיו הגגות סגורים, צריך לפתח הגגות ולנענע כל הספק, דהינו שיגביה כל עץ לבדו ויחזור ויניחנה לשם צל, ושוב יגביה עץ חברו ויניחו וכן שלם. (כח) ואם ספק על התקרה ואחר-כך הסיר התקרה, (כט) פסול לכלי עלמא, (ל) מפני שלא היה שם סבה על הספק שעל התקרה מפתח פינו שלא היו באין דפנות, ולכן לא מהני הסרת התקרה להכשיר הספק: (יט) ולחזור ולפתחן. וזה מתר

שער הציור

(א) אלה וישא וכן כתב המאמר מרדכי, ולא כרדכי הבאר היטב שהביא בשם הפ"ח להחמיר בזה, כי המצינן שם יראה דמודים הם בעושה סבה גמורה בפניה או תחת מחבר דאין בו משום תעשה ולא מן העשוי, וכמו שכתב בהג"ה, אלא שנתלקו שם על מה שכתב במהרי"ל בענין ג' העשוי צריך, דשם אין עושין סבה גמורה תחת הגג ואין הספק נראית עד אחר שהסירו הגג ולכן צריך להסירו מקום [מאמר הנ"ל]. ומגן-אברהם בסעיף קטן ז חלק משעם אחר, אכל גם הוא מודה להא דכתב רמ"א בהג"ה: (יט) מגן-אברהם: (יט) ולפי זה פשוט דאפלו אם הספק צלחה מרבה מחמתה הוא רק על-ידי צורך אלו העצים הדקים, מהני גס-כן להמגן-אברהם, ועין בתקומ"משה ובמאמר מרדכי שבוה מפקפקים קצת. ודע, דמדברי המגן-אברהם משמע דסתם המסתבר בודעת בעל העשוי, ועל-כן דעתו דבזה לכלי עלמא אין צורך שיהיה בספק הבהרה פסוק שיהיה בספק אפלו אם ינטל נגד העצים, כי אף העצים עצמן הן פשרים, ימן הגא"א לא משמע כן אלא דסתם בודעת השור, ולפי זה לדעת אבי העזרי צריך שאפלו ינטל נגד הפסול ישאר בו כשעור: (כ) ועוד יש נפקא-מנה, דבזה צריך שלא יהיה פעמים שרעפים מנחים עליהם ר' טפחים, דספק פסול באמצע כדי טפחים, גדלקמן בסימן תרלב, וזהו שרמו המגן-אברהם לעצן שם, אלא דבאמת עצים דקים בודאי אין בעבדן רחב ר' טפחים: (כא) אלא ברדא להו לסלק בודעת בעל העשוי דעל-ידי הסרת הרעפים נעשו הלאטי"ש! ספק קשר: (כב) וכמו שכתב השור, וגם אין צריך לצמצם שלא לישוב תחת הלאטי"ש, כי מסתמא אין ברחקן ר' טפחים וכמו שכתבנו מקדם, ואף לאומן הפוסקים דמחמירין שלא לישוב תחת ספק פסול אפלו אין בקו רחב ר' טפחים, וכמו שכתבנו במשנה ברורה לקמן סימן תרלב, נראה לי דהכא אין להחמיר כל-כף, דהלא בלאו הכי דעת העשוי, ולפי מה שהעתיקו המגן-אברהם לדינא, אין על העצים שם ספק פסול, ויש בזה כמה ספקות להקל: (כג) כן מסיק בזה בספר בפורי-יעקב לחש בזה לדעת הפ"ח משום חשש לכו. ודע, דמה שרוצה הש"ו להחמיר שיהיה בין אחד לחברו ר' טפחים משום חשש שני סככים, האחרונים לא חששו לזה כלל וכמו שכתבנו למעלה: (כד) מגן-אברהם ומאמר מרדכי ואלהי רבה והגרי"ו ושי"א, דלא כהפ"ח שהחמיר גם בזה ובעינן שלא יהיה פחות מג' טפחים: (כה) ואפלו אם היו אותן הלאטי"ש בנחות מקום בלא גג גס-כן שרי, וכמו שכתב בסעיף א בהג"ה בשם מהרדכי דלשניהם ספק כשר על-גבי ספק פסול מקרי עריב וכשר, ומתר גם לישוב תחתיהם. ועין בבארור הלכה שם: (כו) וטעמם, דיש בזה חשש משום תעשה ולא מן העשוי, פינו שבעת שספק היה שלא פדיו, דהיה תחת גג סגור. ועין במגן-אברהם שמתלק דענינו לא דמי להא דלעיל בהג"ה, דבענינו פינו שעשוי לפתח ולסגר, הפתיחה לא מקרי מעשה חשוב והיו הספק תעשה ולא מן העשוי, מה שאין פן כשספק תחת הפתח ואחר-כך הסיר הרעפים, זה מקרי מעשה חשוב ואף הגג נכשר בכך, ויכול לעיל בסעיף ב: (כז) משה-אפרים ופשוט: (כח) מגן-אברהם: (כט) רוצה לומר, אפלו לדעת הרמ"א דמכל בענינו מפני שבעצם הספק לא היה פסול, מודה בזה: (ל) פרי-מגרים, ומשעם זה מכשיר הפרי-מגרים כשספק על התקרה בגובה צורה ואחר-כך הסיר התקרה, פינו שמתחלה היה שעור סבה על התקרה גס-כן וכל שם סבה על הספק, עין שם. ובספר בפורי-יעקב מצדו דאפלו היה רק חלל טפח בין הספק להתקרה ואחר-כך הסיר התקרה כשר, וראיתו מהחושט בגדיש לעשות בו סבה מכשירין בשניהם שם חלל טפח במשך שבועה, לקמן בסימן תרלה, עין שם:

ת"ר: 1 הקורות הדקים שהרעפים מנחים עליהם. 2 רעפים. ועין באור הדברים בסימן תרלב בבארור הלכה דבאר המהחיל היפתלי.

(מהר"ל), ואפלו ביום טוב שרי לסגור ולפתח (אגודה דומא ומהר"ו) אם יש להם (כ) צירים (ד"ע) שסוגר ופותח בהן, ואין בה לא משום סתירה ובגן אהל ביום טוב ולא משום תעשה ולא מן העשוי, רק שיזהר (כא) שלא ישב תחתיהן כשהן סגורות, שאז הספה פסולה:

תרכז דיני הישן בספה, ובו ד' סעיפים:

א משנה ספה כ' וכדמפרש לה שמואל ב כחתי לישני רב יהודה אמר שמואל דלא פליגי שם י"א, טור בשם הרא"ש, וכן כתבו הר"ר והרמב"ם בפרק

א (א) (צריך לישב באויר הספה). (ב) אהלשן תחת המטה בספה, אם היא (ג) גבוהה עשרה טפחים לא יצא: ב בהישן (ד) תחת הפלה בספה, (ה) אם אינה גבוהה עשרה טפחים (ו) או שאין לה

באר היטב

שערי תשובה

הסכך כשהוא פתוח, עמ"א. ואם הניח הסכך על התקרה ואח"כ הסיר התקרה פסול, ואותן סכות העשויות תחת הגג ולפעמים הצדדים משפעים יזהר שלא ישב תחת השפופץ, מ"א. וענן בתשובת פנים מאירות סימן סא מש"ש לענן ספה על הגג. ספה העשויה תחת הדווא"ר דהינו שפותחין להם מקום באמצע הגג והוא הנקרא בלשון ערבי דווא"ר ובלשון לע"ז באג"ה ופעמים עושין על שטח הדווא"ר הפתוח שכה ומעשה רשע עושין שכה זו מחוטי נחשת או מחוטי פשתן, כשרה, ואפלו אם יניח הסכך הנכשר ע"ג השכה ממש כשרה, גנת ורדים ח"ח כלל ד סימן ח, ע"ש:

אדם עושה סכך מכוון ומצד שני כחלים הבנויים תחת הגג שינדל"ו ואין כחלים מגיעים לגג אפלו פחות מג' והגג הבולט הוא ד' טפחים, או להר"ן פ"ו דאין מגיעות לסכך לא אמרנו דפן אקמה ואין פאן מחצות, וצריך לזהר בה כי הוא דרך מצוי, ועוד כתב שם, שיש שבונים ספה על הגג ופותחין הגג קמין דלתות ויש שפותחין קמין ארבע והאמצע יש לה צירים וכשפותחין אותה למעלה מן הסכך באמצע הספה נמצא מלי למעלה מסכך אשר רפן שהוא נטר הרחב יותר מו' אלא שחלי בצדו נגד הסכך אשר בו, כיון שאותן השינדל"ו המתפרים על הקנים ותלויים באמצע הספה למעלה מהסכך ישר ויש תורת סכך פסול עליהם והיו כמו ששוכבו ברחב כו', ע"כ שומר גפשו ויש חזק מספה זו, ובקטנות עפ"י הרב רפן הרחב הנחון על צדו למעלה מן הסכך עושה צלמה מקרה, ע"ש. ועתה אין עושין דלתות האלו בצירים באמצע רק הצירים לצד התקרות ופותחין הילח לגמרי שתעמר בשנה עם הדפן בקומה וקופה ולא תהיה הקיר נטוי על גבי הסכך, וכשר הדבר, ומ"ש הבה"ט בשם גור"י, ע"ש שכתב: אע"ג דלענן סמך חשב כסתום כיון שהקנים רמים לכל היתר וצ"י סלע, מ"מ לגבי ספה נדון כדון בעלת מקרה מחסמה וכמו בספה תחת האילן, ושכה זו אין לה צל, ולענן אם מתר להניח הסכך ישר על השכה ממש, אם חדרו השכה לדווא"ר וקבעה שם שוב אין מקבלת סמך קרן המתפר לקרקע כו', ואם פרשו השכה ע"ג הסכך בטלה לגבי הסכך וכמאן דלימא דמי כו', ע"ש, וענן בשו"ת בית יהודה ס"ק יז בספה העשויה תחת סריגי ברזל כו', וענן בשו"ת ארבעה טורי אבן סימן יד שהשיב להגאון פ"ח ו"ל שדעתו פתורים מקורים עם מזוזה ובסכות פותחים הקרוי ומסכים באנפים ותפוחה קבועה בקלת ואחר הספות חונקים ומקרוין בקרויה ותפוחה כדקאי קאי, וכתב הפ"ח בתשובה ד"ש בה משום חולמ"ה וצריך לקח המזוזה ולקבל אותה מטריש ולברך עליו כו', והגאון מו"ר א"צ לנה, דמנכח דסוכר שבימי התג פטורה, ולענין פשוט שמעולם לא יצאה מידו חיב חחלה בהקשר, ויצאה מסימן טו ומדברי הלבוש והאחרונים כסימן זה, אף באמת א"צ לנה, דמנכח דסוכר שבימי התג פטורה, ולענין פשוט שמעולם לא יצאה מידו חיב מזוזה אף בהגאון שהוא דירת קבע כל השנה, ע"ש, וצ"ל לפענ"ד במ"ש, דכל הפוסקים השוו בנקרעה חוץ לג' אף שלא נשאר מחבר קלל שבאמת לא יבן דעת השו"ו והא"ר הביא ש"כ"כ הנ"צ והפ"א וכתב, ע"ש, אף דמ"מ יש לסתם על מ"ש דגם פתח גופא לא נפטרה, והרופא לצאת י"ד הפ"ח, אמר התג ישל המזוזה ויחזר ויקבענה בלא ברכה, ומכ"ש אם ידפנו לו לקבע מזוזה אחרת שברך עליה ומכאן לפטר את זו, כולענ"ד:

משנה ברורה

הפרי מגדים בסוף סימן תרמג: מזוזה בספה, פטור; ומשמע חדר של קל השנה שדר בו תמיד, ובספה מסיר הגג, אפלו הכי בספות פטורה, דבשבועה ימים לאו קבע מקרי, ומי שישיש לו שני חדרים זה לפנים מזה, אם הולך מתדרו לספה, פתח הספה צריך מזוזה משום חדרו; ואם הולך מספה לחדרו בענן שהפתח הוא מתדר-הספה, יש לומר שחייב הוא במזוזה בפתח הספה הפתוח לרשות הרבים וכדומה, והיו בבית שער: א (א) צריך לישב וכו', הקדים בזה, כדי ליצד השעם בלשון תחת המטה דלא יצא, (ב) שאינו יושן בצל הספה אלא בצל אהל: (ב) הילשן וכו', דעקר ישיבת הספה הוא (ג) אכילה שתיה ושנה: (ג) גבוהה עשרה טפחים, מן הארץ עד (ג) תחתית המטה גבוהה עשרה טפחים, דעל-ידי שישיש תחת המטה אורי עשרה טפחים חשיב כאהל ומקטין בין הספה, (ד) ואפלו דפנות המטה קצרים מאד שאין להם אפלו רחב טפח, מכל מקום שם אהל עליה: ב (ד) תחת הפלה, הם סדינים הפרוסים סביבות המטה על ארבעה קונדסין (ה) והמטה באמצעה: (ה) אם אינה גבוהה עשרה טפחים וכו', אינו חשיב אהל בפני עצמו, והעשרה טפחים (ו) מודדין מארצא, אף-על-פי שאין עשרה טפחים מן המטה ולמעלה: (ו) או שאין לה גג רחב טפח, עין במגן אברהם, דאפלו באבן זה

שער הציזין

(א) אחרונים: (ג) פרי מגדים ושא, משום דהוי שבות ושבות במקום מצוה: (ג) משה אפרים: (ה) רש"י ור"ן בשם הר"ה, וענן בפ"ח שכתב דלהר"ף והרא"ש דהשעם הוא משום דדומה לספה תחת ספה הוא מן התורה, ולשעם הר"ה הוא מדרבנן, והפרי מגדים מקפיד דאפשר גם לר"ף ורא"ש הוא רק מדרבנן: (ז) רש"י: (ג) הא לאו הכי, אף-על-גב דהמטה בכללה גבוהה טפחים אשר לצאת שם י"ד חוכתו ופרי מגדים ובכור"י יעקב, ונראה ששעם מה דקמא לו בסימן שמה: בית שאין תוכו עשרה וקרויו משלימו לעשרה, תוכו הוא רק בקמלית, עין שם: (ד) פן משמע מהג"ה, וחפשי ומצאתי שמקור הדין הוא מן הרמב"ם פרק ה מהלכות ספה הלכה כג, שהיה לשונו שם: וכן המעמיד ארבע קונדסין ופרש סדין עליהן וכו': (ה) בכור"י יעקב, וכמבאר שמו: (ו) הג"ה ובכור"י יעקב, וכן מסמך בפרי מגדים ומתציית השקל לדניא, ודברי המגן אברהם כפי מה שנראה לכאורה כפשוטו על הנקליתין, השיגו עליו כל האחרונים מגמא מפרשת בהפסול, וגם מה שהביא לזה ראה מהתוספות אינה ראה כלל, ועל-כן כתב הבכור"י יעקב דשגג המעתיק הוא, ודברי המגן אברהם שיהי בסעיף ב לגבי מטה ולא על נקליתין:

הלכות סבה סימן תרלה

סבת גוים, נשים, בהמה, פותיים, (ג) רועים, (ד) קניצים, (ה) ברבניו, שומרי שדות;
***אכל סבה שנעשית מאליה פסולה, לפי שלא נעשית לצל.** ילפיכך החוטט בגדיש ועשהו סבה
 אינה סבה, שהרי לא עמר גדיש זה לצל (ומה שעושה אחר-כך הוי תעשה (ו) ולא מן העשוי) (טו).
 ילפיכך אם עשה בתחלה פשנתן שם הגדיש (ו) חלל טפח במשך שבעה לשם סבה (ז) *וחטט
 בה אחר-כך והשלימה לעשרה, *בשרה, שהרי נעשית סבה שלה לצל. יואם הגדיש גדול ולא
 הניח אלא חלל טפח במשך שבעה ושוב חקק בה הרבה ועשה בה סבה גדולה, אינה בשרה כלה
 על-ידי משך שבעה שהניח תחלה. *ואם חקק משני צדדים ארבע אמות יותר על השבועה, אף
 השבועה פסולה, דסבך פסול פוסל מן הצד בארבע אמות: הג' (ט) ואין לעשות הסבך (ג) [ג] קדם
 שיעשה (י) הדפנות, ואם עשה (ז) (יא) טפח סמוך לסבך, מתר לסבך קדם שיעשה שאר הדפנות, כמו בחוטט
 בגדיש (הגהות מיימוני פ"ה *):

שערי תשובה

[ג] קדם. עכה"ט. ועין כ"י שכתב שהעקר כהפ"ה, דמסתין לנהר
 לבתחלה במלתא תרתא שאינה בשום פוסק אלא בהגמ"י ובש"ע לא
 הזכיר כ"י, ובשכנה"ג כתב שג"כ דעתו כהפ"ה, ועין בא"ד:
 הסבך ואחר-כך גמר המחצות, ט"ו:

באר היטב

במבאר בסימן תרלו: (ב) וחתט. בין מלמעלה בין מלמטה,
 כ"י ואחרונים: (ג) קדם. ואפלו בדיעבד פסול, ט"ו ובלבוש יז"ר
 אהרן, דלא כפ"ח: (ד) טפח. יחב בארץ כל הסבה ונתן עליו
 הסבך ואחר-כך גמר המחצות, ט"ו:

באור הלכה

הסבה [ב"ח ושי"א]: * בהמה, ואם מוטל שם אשפה הפסרית, וכל-שכן אם
 עשוי לפעמים לפנות שם לאדם, אין להקשיר אותו המקום לסבה. ועין לעיל
 בסימן פג בבאור הלכה דבור המתחיל 'וראה': * אכל סבה שנעשית מאליה
 פסולה לפי שלא נעשית לצל וכו', שהרי לא עמר גדיש זה לצל.
 לכאורה לשון זה דחוק מאד, ודאפלו אם פנתו אדם פנתו אדם פנתו אדם פנתו אדם
 אחר-כך ושישאר הסבך שלמעלה לצל, גם-כן פסול, שהרי מכל מקום לא נגע
 בסבך, אלא חקקה בדפנות וסבך נעשית מאליה, וכמו שפרש רש"י ב"ר יא
 וזה לשונו: והיכי דמי תעשה ולא מן העשוי, כגון החוטט בגדיש לעשות לו
 סבה, שהסבך היה מאליה ואינו נוגע בו לעשות שום מעשה, אלא פוחת אהת
 מדפנותיו ונקט לעמקו ונטל העמרים ומשליך והסבה נעשית מאליה וכו', וכן
 משמע בלבוש שכתב: אכל אם אינה עשויה אלא לצניעות בעלמא ולא לצלה,
 או שעשויה לצל ולא עשה מעשה בסבך אלא שעשה הדפנות ונעשה הסבך
 מאליה, וכןאורה היה אפשר לומר דסבר הרמב"ם (שהעיקר המחבר
 לשונו) בדיעת בעל המאור שכתב בסוגין ד"ר יב, שאם העלה מתחלה העמרים
 בגדיש לשם סבה שיהיו לו בגדיש, כשרה, אכל מכל הפוסקים לא משמע כן,
 דאפלו אם עשאה לשם צל בעיני דוקא שיעשה חלל טפח במשך שבעה, וכן
 מוכח נמי קצת ממה שסיים: ילפיכך וכו' חלל טפח במשך שבעה לשם סבה.
 ועל-כן נראה לעיני דעתו ילפיכך קצת, דכנתנו רק לאפוקי דאם עשה בתחלה
 חלל טפח במשך שבעה לשם סבה, דזה הרי נעשית סבך שלה לצל, וכמו
 שפסיים אחר-כך: * וחתט בה אחר-כך והשלימה וכו'. לכאורה פשוט דזה
 אינו צריך לעשות לשם סבה, דשם סבה חיל עלה על-ידי טפח זה, וכמו
 שצריך הפוסקים דשם אהל חל על טפח, וכן ברמב"ם וכל הפוסקים לא הזכירו
 שצריך לעשות לשם צל אלא בטפח הראשון דעל-ידי חיל עלה שם סבה,
 וכן מוכח ברא"ש בהדיא, אכל מה נעשה דכ"ר"ף אימא וחתט לשם סבה,
 וצריך עיון גדול: * בשרה. ואפלו לדעת המחמירין באין המטר יכול לירד,
 מתר בזה, דלא אסרו מרבנן באין המטר יכול לירד אלא קשיש לו דמיון
 לבית, מה שאין כן בגדיש דאין לו דמיון לבית כלל [ט"ז]. ודעת האלהי רבה
 דמירי בזה שנטל מקצתו בענין שהיה הגשמים יכולין לירד: * ואם חקק
 משני צדדים ארבע אמות וכו'. לענין סבך-פסול לא בעילן שיהיו ארבע
 נוכל לומר דכנתנו שיעטור כ' אמות מצד זה וכו' אמות מצד זה, וכן ילפיכך
 הראשונים עד הכתל, אפלו שבועה הראשונים פסול, וכן משמע בלבוש. אכן באמת יש לתרץ בפשיטות, דמאי טעמא סיג בארבע אמות מצד אהת לפסלו,
 משום דעל-ידי זה לא נשאר לסבה שהיה לה מתחלה ג' דפנות כי אם ב' דפנות, ועל-יין בענינו יש לאשכוחי לפעמים דצריך חקקה משני צדדים לפסלו, עין
 שבועה שחטט בגדיש מן הצד ארבע אמות ונעשה חלל, עמר בצד זה ופנה העמרים מן הגדיש במקום שהיה חלל טפח ועשהו גבה עשרה טפחים בשעת
 שלש דפנות סביבותיו, ובאפן זה בנדאי לא יוכל הארבע אמות לפסלו, דהא לו יהי דבארבע אמות לא נוכל לומר דפן צקמה וחסרה דפן אהת, על-כ"ל פ"ט
 ישאר עוד ג' דפנות, ועל-יין ציר המחבר כגון שעשה חקיקת ארבע אמות משני הצדדים, ואם-כן לא ישאר להסבה כי אם שתי דפנות:

שער הצייון

(1) ורש"י ב"ר יא, ורצה לומר שאפלו כגון בנטילתו העמרים שישאר הסבך לשם צל גם-כן לא מהני, אהרי דבצ"ע הסבך לא נעשה שום מעשה (כ"י
 מריט"ב א ושי"א): (2) פוסקים: (3) מן-אבות ושי"א: (4) דאף דכונה לימא לכתך החלל הראשון עשה כלל, ויסבך שנעשה השתא הנה אמינא דיש ביה
 משום תעשה ולא מן העשוי, קא משמע לן דאפלו הכי בשר, דאמרין דמתחלה היה כל מה שלמעלה שם סבך אלא דהשתא קליש לה ועושהו ון
 [פוסקים]: (5) והעיקרו השירי-כנסת-הגדולה, והרפ"י יוסף מציד גם-כן פמותו: (6) לבוש וט"ו ואלהי רבה בשם ספר אמרל ובגדיש-שע: (7) ט"ו:

הלכות ספה סימן תרל

שָׁהוּ נִרְאִים מִכְּפָנִים וְאֵין נִרְאִין מִכְּחוּץ (לט) בֵּין שָׁהוּ נִרְאִים מִכְּחוּץ וְאֵין נִרְאִין מִכְּפָנִים, כְּשֶׁרָה; לֹא הָיוּ לָהּ פְּצִימִין פְּסוּלָה, יִמְפְּנֵי שֶׁהִיא סִכָּה הַעֲשׂוּיָה כְּמַבּוּי, שֶׁהָיוּ אֵין לָהּ אֵלֶּא שְׁנֵי צְדֵי הָאֲכֻסְדָּרָה, וְאִמְצַע הָאֲכֻסְדָּרָה אֵין בּוֹ כְּתֹל וְשֶׁכְּנָגְדוֹ אֵין לוֹ פְּצִימִין (פְּצִים, פְּרוּשׁ לְחֵי וּמְזוּזָה). (כָּל זֶה הוּא לְשׁוֹן הַרְבָּבִים, (מ) אֲכָל אַחֲרִים חוֹלְקִין, וְלָכֵן (מא) אֵין לַעֲשׂוֹת סִכָּה בְּכַהֲאֵי גּוֹנָא): ט שָׁהוּ דְפָנוּתִיהָ גְבוּהִים שְׂבָעָה וּמִשָּׁהוּ וְהַעֲמִידִם (מב) בְּפָחוֹת מִשְׁלֹשָׁה סְמוּךְ לְאַרְצֵן, כְּשֶׁרָה (מג) אֲפִלּוֹ הֵגַג גְבוּהַ הַרְבָּה, וּבִלְבָד שִׁיחָא מְכֻנָּן כְּנָגְדָן, וְאֲפִלּוֹ אֵינוֹ מְכֻנָּן מִמֶּשׁ (מד) רִיק שֶׁהוּא בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה כְּנָגְדוֹ, כְּשֶׁרָה. וְאִם אֵינָה גְבוּהַ אֵלֶּא עֲשָׂרָה טְפָחִים, אֲפִלּוֹ אֵין בְּדַפְּן אֵלֶּא אַרְבַּעַה וּשְׁנֵי מִשְׁהוּיִין כְּשֶׁרָה, שְׂמַעְמִידָה בְּאִמְצַע, וְאִמְבֻנָּן לְכוּד לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְחָשׁוּב כְּסִתּוֹם. יִהְיֶה הַדְּפָנוּת גְבוּהוֹת מִן הָאֲרָץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, (מה) פְּסוּלָה: י (מו) הַעֲוֹשָׂה סִכָּתוֹ בֵּין הָאֵילָנוֹת וְהָאֵילָנוֹת דְּפָנוֹת לָהּ, יֵאָמֵר הֵיוּ (מו) חֻזְקִים אוֹ שֶׁקְּשִׁיר אוֹתָם וְחֻזְקֵי אוֹתָם (מח) עַד שֶׁלֹּא תִהְיֶה הַרוּחַ-מְצוּיָה מְנִידָה אוֹתָם תָּמִיד, (מט) וּמִלֵּא בֵּין הָאֵוִירִים כְּתֵכָן וּבְקֶשׁ בְּדֵי שֶׁלֹּא תִגִּיד אוֹתָם הַרוּחַ וְקֶשֶׁר אוֹתָם, הָרִי זֶה כְּשֶׁרָה. [*] הַעֲלִיפָן אֵין נִכּוֹן לַעֲשׂוֹת (נ) כָּל הַמַּחְצוֹת מִיָּרִיעוֹת שֶׁל פֶּשֶׁתָן בְּלֹא קִנִּים אֶרְעֵל-פִּי שֶׁקְּשָׁרָן בְּטוֹב, וְזִמְנִין דְּמַנְתְּקֵי וְלֹא אֲדַעְתָּה וְהָיוּ לָהּ מַחְצָה שְׂאֵינָה יְכוּלָה לְעַמֵּד בְּפָנֵי רוּחַ מְצוּיָה. וְהַרוּצָה לַעֲשׂוֹת בְּסִדְיָנִים, טוֹב שִׁיאָרְגַּ

ק כִּדְבָר שֶׁ ר' לִשׁוֹן הַרְבָּבִים כְּפִי פְּרוּשׁ שֶׁ בְּמִקְרָא כְּמוֹ שֶׁכָּתֹב הִרְבַּח הַמִּידָר שֶׁ שֶׁכָּתֹב שֶׁ שֶׁ טוֹרָת מִשְׁנֵה שֶׁ יוֹ אִמְרָא דְּאִבְיָי שֶׁ שֶׁ בְּשֶׁמֶשׁ כְּיָד גִּמְשֵׁה שֶׁ שֶׁ דְּאוּקְמָא דְּנִקְרָא שֶׁ הִ טוֹר בְּשֶׁם הִרְבַּח רְבִינוּ פְּרוּ

שְׂעָרֵי תְּשׁוּבָה

בְּאֵר הַיֵּטֵב

שָׂאִין לְסִכָּה מַחְצוֹת רַק שְׁנַיִם שֶׁל הַבַּיִת וּשְׁלִישִׁית אֵין לָהּ רַק שֶׁהַקּוֹרֵה שְׁלֹמְעֵלָה אֲמָרִינָן יוֹרֵד וְסוֹתָם עַד לְמִטָּה וְיִהְיֶה לָהּ ג' מַחְצוֹת דְּרֵי בְּזוּה, רַק שְׁנַיִם שְׁנֵי קִנִּים פָּתַח הַקּוֹרֵה, אֶתְדֵּי אֲצֵל כְּתֹל הַבַּיִת וְאֶתְדֵּי בְּמִקּוּם סִיּוּם מַחְצָה הַג' דְּהֵינּוּ בְּמִקּוּם שְׂפָלָה הַסֶּכֶף שֶׁל הַסֶּכֶה. וְטַעַם קִנִּים אֵלּוּ כְּדֵי שִׁיחָה כְּצוּרָה בְּדַפְּנֵי הַג' מַחְמַת הַתְּקָרָה שְׂעָרֵי אֵין בָּאֵן מַחְצָה ג' מִמֶּשׁ אֵלֶּא מַחְמַת פִּי תְּקָרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם וְע"כ צָרִיךְ צוֹרֵת הַפֶּתַח, ע"ש: (י) הַרוּחַ. אֲפִלּוֹ עוֹמֶדֶת בְּבַיִת שָׂאִין שֶׁם רוּחַ אֵינָה מַחְצָה, מ"א. וְעַן בַּהֲלִיק"ט ח"ב סִימָן ג' שִׁיּוּרָה פִּנִּים לְהַכְשִׁיר סִכָּה שֶׁדְּפָנוּתִיהָ עֲשׂוּיֹת מְסִדְיָנִין דְּקִים שֶׁהִתָּה הַרוּחַ מִזוּזָה אוֹתָם אֵלֶּא

פֶּן, וְתִמָּה עָלָיו מִדְּבַר הַתּוֹסֵפוֹת, ע"ש: [*] ע"כ אֵין נִכּוֹן כו'. וְעַן בְּשׂוֹכֵי ח"א ס"א דְּהַכְשִׁיר סִכָּה אֲפִלּוֹ לְפָן אֶתְדֵּי אֵין לַעֲשׂוֹת מְסִדְיָנִים אִם לֹא שִׁיאָרְגַּ בְּמַחְצוֹת קִנִּים פָּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה, וְאֲפִשֶׁר דָּגַם הַטָּ"ו לֹא קָאָמַר אֵלֶּא בְּדַפְּנֵי רְבִיעֵי אֵין לְהַקְפִּיד פִּינוּ דְּמִדְיָנָא סַיָּי בְּג', וְכֵן נִרְאָה מִלְּשׁוֹנוֹ, ע"ש:

בְּאֵר הַלְבָּה

מִשְׁנֵה בְּרוּרָה

לְכַאֲרָה דְּנִזְקָא כְּשֵׁי שֶׁם בְּאֵר, וְלֹא יִדְעַת הַרְבָּבִים דְּסִכָּתָא לָהּ אֶרְעֵל-פִּי שָׂאִין שֶׁם בּוֹר, כְּמוֹכָא בְּרַא"ש, וְעַן בְּמִאמְרֵי-מְרַדְכֵי, וְצָרִיךְ עֵינֵינוּ: נִרְאִין מִכְּחוּץ וְכו'. הֵינּוּ, שְׂמַכְחוּץ נִכְרָ שְׂבוּלֵט כְּמוֹ עַמּוּד, כְּנוֹה: וּמִכְּפָנִים נִמְשָׁךְ עִם הַכְּתָל בְּשׂוּה: (מ) אֲכָל אַחֲרִים חוֹלְקִין וְכו'. כְּתֹב הַטָּ"ו: מִי שֶׁרוּצָה לַעֲשׂוֹת סִכָּתוֹ בְּבַיִת שְׁלוֹ וְלַפְרָץ הֵגַג לְמַעְלָה כְּמוֹ שְׂנוּהָגִים, וְכְתֹלֵי הַבַּיִת יִהְיֶה כְּתֹלֵי הַסֶּכֶה, דְּהֵינּוּ שְׂרוּצָה לַעֲשׂוֹת הַסֶּכֶה בְּנוּיָת שֶׁל כְּתֹל מְרֻחַ וְכְתֹל דְּרוּם, וְנִמְצָא שָׂאִין בָּאֵן אֵלֶּא שְׁנֵי מַחְצוֹת וְלְמַעְלָה מִנְּחָ קוֹרֵת הַבַּיִת, בְּזוּה לְכָלִי צֵלְמָא יֵשׁ לּוֹמַר פִּי תְּקָרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם, דְּקוֹרֵה זֶה לְצָרֵף הַבַּיִת נַעֲשֶׂה וְהַסֶּכֶה גַם-כֵּן בְּבַיִת, וְאִם-כֵּן הָיָה לָהּ כְּאֵלוֹ יֵשׁ לָהּ שְׁלֹשׁ מַחְצוֹת; וּמִכָּל מִקּוּם בֵּינָן דְּלֹא הָיוּ מַחְצָה מִמֶּשׁ רַק עֲלִי-יָדֵי פִי תְּקָרָה, צָרִיף לַעֲשׂוֹת לָהּ גַם צוֹרֵת הַפֶּתַח, דְּהֵינּוּ שְׁנַיִם פָּתַח הַקּוֹרֵה שְׁנֵי קִנִּים, אֶתְדֵּי אֲצֵל כְּתֹל הַבַּיִת וְאֶתְדֵּי בְּמִקּוּם סִיּוּם הַמַּחְצָה, דְּהֵינּוּ בְּמִקּוּם שְׂפָלָה הַסֶּכֶף שֶׁל הַסֶּכֶה (וְאִף דְּבִעֲלָמָא צוֹרֵת הַפֶּתַח לְבַד לֹא מְהִי בְּמִקּוּם מַחְצָה שְׁלִישִׁית, כְּנ"ל בְּסַעֲרֵי ב, הִכָּא בְּצוּרָף פִּי תְּקָרָה מְהִינָא), וְהַעֲתִימוּ דְּכָרְיוֹ (לט) כְּפִי אַחֲרוּגִים. אֲמָנִים בְּפִרְיָמִדִּים וְכֵן בְּכַפּוּרֵי-עַקֵּב מִפְּסָקִין בְּזוּה, לְפִי מַה דְּמַסִּיק הַמְּגַן-אֲבָרְהָם דְּלֹא אֲמָרִינָן פִּי תְּקָרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם פִּי אִם בְּשֶׁרָחַב הַקְּרוֹי אַרְבַּעַה טְפָחִים, וְסַחֵם קוֹרֵת הַבַּיִת אֵינוֹ רָחֵב כְּנ"ל-כְּפִי, וְעֲלִי-פֶן מְסִיק בְּכַפּוּרֵי-עַקֵּב דְּטוֹב יוֹתֵר שְׁנַיִם פֶּס אֶתְדֵּי שֶׁרָחַב טַפַּח מְרֻחַ תַּחַת הַקּוֹרֵה פָּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה טְפָחִים מִן הַכְּתָל שֶׁל הַבַּיִת, וְקִנְיָה אַחַר בְּמִקּוּם שְׂפָלָה הַסֶּכֶף שֶׁל הַסֶּכֶה, דְּזוּה כְּשֶׁר בְּלֹא פִי תְּקָרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם כְּמוֹ בְּשֶׂאֵר סִכָּה שְׁלֹשֶׁת דְּפָנוֹת, וְכֵן לֹא כְּעֵינָן רַחֵב הַקּוֹרֵה אַרְבַּעַה טְפָחִים, כְּמִכָּאֵר בְּסַעֲרֵי ב: (מא) אֵין לַעֲשׂוֹת סִכָּה בְּכַהֲאֵי גּוֹנָא. כְּתֹב הַלְבּוּשׁ דְּהֵינּוּ רַק לְכַתְּחֵלָה, (מ) אֲכָל בְּדִיעֵבֵד יֵשׁ לְסַמֵּךְ עַל דַּעַה רַאשׁוּנָה: ט (מב) בְּפָחוֹת מִשְׁלֹשָׁה וְכו'. דְּאֲמָרִינָן לְכוּד וְהָיוּ כְּסוֹתָם, וְנִמְצָא שְׁנַיִם בָּאֵן עֲשָׂרָה טְפָחִים: (מג) אֲפִלּוֹ הֵגַג גְבוּהַ הַרְבָּה. דְּאֲמָרִינָן (מח) גוֹר אֲסִיק מַחְצוּתָא, וְהָיוּ כְּאֵלוֹ הַמַּחְצוֹת מְגִיעוֹת לְסֶכֶף: (מד) רִיק שֶׁהוּא בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה דְּאֲמָרִינָן לְכוּד מִן הַצִּד, אֲכָל אִם הָיָה שְׁלֹשָׁה טְפָחִים פְּסוּלָה, דְּאֲפִלּוֹ אִם הָיוּ מַחְצוֹת מְגִיעוֹת מִמֶּשׁ לְסֶכֶף, קָמָא לָן דָּאֵם הֵם מְרַחְקִים מִן הַסֶּכֶף שְׁלֹשָׁה טְפָחִים פְּסוּל, וְכֹל-שֶׁפֶן בְּזוּה: (מה) פְּסוּלָה. אֲפִלּוֹ הָיוּ הַדְּפָנוֹת גְבוּהוֹת עֲשָׂרָה טְפָחִים וְיוֹתֵר, דְּכָל מַחְצָה שְׂהִגְדִּים יְכוּלוֹת לְכַעַץ תַּחְתּוּיֹ (מז) אֵינָה חֲשׁוּבָה מַחְצָה כְּלָל: י (מו) הַעֲוֹשָׂה סִכָּתוֹ כו'. וְלֹא סִמְכָה (מג) עֲלִי-גַבֵּי הָאֵילָן, דָּאֵם לֹא-כֵן אֵין עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם-טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב סִימָן תְּרִיחַ סַעֲרֵי ג: (מז) חֻזְקִים. וְאִם רִב הַדַּפְּנֵי (מח) מִן הַחֻזְקֵי, מִשְׁמַעַע קֶצֶת בְּתוֹסְפוֹת דְּכְשֶׁרָה, דְּעֲלִי-יָדֵי זוּה שׁוּב אֵין הוֹלֵךְ וְכָא בְּרוּחַ: (מח) עַד שֶׁלֹּא תִהְיֶה הַרוּחַ-מְצוּיָה מְנִידָה אוֹתָם. רוּצָה לּוֹמַר, דָּאֵם מְנִידָה אוֹתָם, אֲפִלּוֹ אֵין בְּכַח הַרוּחַ לְהַפִּיל אוֹתָם לְגַמְרֵי רַק שְׂעָרֵי-יָדֵי הָרוּחַ (מח) הוֹלֵךְ הַמַּחְצָה וְכָא, קָמָא לָן דְּשׁוּב לֹא תְּשִׁיבָא מַחְצָה. וְאֲפִלּוֹ (מח) עוֹמֶדֶת בְּבַיִת שָׂאִין שֶׁם רוּחַ כְּלָל, לֹא תְּשִׁיבָה מַחְצָה: (מט) וּמִלֵּא בֵּין הָאֵוִירִים כו'. הֵינּוּ אִם שְׂעוֹר הַסֶּכֶה שֶׁהוּא עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּגַבָּה הוּא גַם מִן הַעֲנִיפִים, (מו) דָּאֵי לֹאֹ הִכֵּי לֹא כְּעֵינָן לָזוּה: (נ) כָּל הַמַּחְצוֹת וְכו'. דַּעַת הַטָּ"ו, דְּמַחְצָה אַחַת מִן שְׁלֹשׁ מַחְצוֹת שְׂצָרִיף לַעֲשׂוֹת בְּסִכָּה יְכוּל לַעֲשׂוֹת מִיָּרִיעוֹת, (מח) אֲכָל מִכְּפָה אַחֲרוּגִים מִשְׁמַע דָּאֵף מַחְצָה אַחַת אֵין לַעֲשׂוֹת מְסִדְיָנִים, אִם לֹא שִׁיאָרְגַּ בְּמַחְצוֹת שֶׁל קִנִּים פָּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה טְפָחִים, אֲכָל מַחְצָה רְבִיעִית

שְׂעָרֵי הַצִּיּוֹן

(לט) וְהַמַּחְצוֹת-הַשֶּׁקֶל מְצוּר עוֹד יוֹתֵר, דְּלִדְעַת הַכ"ח וּמְגוֹן-אֲבָרְהָם שֶׁהִסְכִּימוּ עִם הַמְּמַרְשָׁא בְּעֵינָן סֶכֶף עֲלִי-גַבֵּי אֲכֻסְדָּרָה מִמֶּשׁ, גַּם צוֹרֵת הַפֶּתַח לֹא כְּעֵינָן כְּנוֹה. דְּכֹזֵה לְכָלִי צֵלְמָא אֲמָרִינָן פִּי תְּקָרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם, אֲכֵן גַּם לְיָדָה יִשְׂאָר מַה שֶּׁפָּקַק הַפְּרִי-מְגוֹדִים דְּהָרִי לֹא אֲמָרִינָן פִּי תְּקָרָה פִּי אִם בְּשֶׁרָחַב הַקְּרוֹי דְּטְפָחִים, וְעֲלִי-פֶן הִנְכוֹן לָזוּה כְּמוֹ שֶׁכְּתוּבֵנוּ בְּשֶׁם הַכְּפּוּרֵי-עַקֵּב: (מ) וְהַעֲתִימוּ בְּאֵלֵיהֶ רָבָה: (מח) רִיטְבָּא: (מג) פּוֹסְקִים: (מח) רִשׁ"י: (מד) מְגוֹן-אֲבָרְהָם. (מה) כֵּן מִקְרָא מְרַשִּׁי וְכוּד הַמַּחְתָּל שְׂאֵינָה יְכוּלָה, וְכוּדְרִי כְּתוּב גַּם-כֵּן הַטָּ"ו וְהַרְיָבִי אֵין הָאוֹר נוֹרַע, וְדַחְקוּ לְרִשׁ"י לְפָרֵשׁ כֵּן, דָּאֵי לֹאֹ הִכֵּי יִפֹּל קִשִׁית הַגְּמָרָא דְּמַסְקָשָׁה וְהָאֵי אִיקָא נוֹפוֹ, שְׂבּוּדָאֵי לֹא יִפֹּל עֲלִי-יָדֵי הָרוּחַ אַחֲרֵי שְׁלֹמְשָׁה מִן הַנּוֹף הָאֵילָן הוּא קָשָׁה וְעַב: (מח) מְגוֹן-אֲבָרְהָם וְשִׂא, דְּלֹא כְּתוּבֵנוּ קִטְנוֹת הַמּוּכָא בְּכַאֲרָה הֵיטֵב: (מו) כֵּן מוּכָא מְרַשִּׁי וּפְשׁוּט: (מח) שְׂבוּת-עַקֵּב הַמּוּכָא בְּשְׂעָרֵי-חֲשׁוּבָה (וּמַה שֶׁרָצָה לְדוּחַק דָּגַם הַטָּ"ו מוֹדָה וְשִׂא, וְכֵן בְּנִהְרֵי-שִׁלּוֹם וּבְאֵלֵיהֶ רָבָה שְׂתַרְבּוּ לְקִשִׁית הַטָּ"ו דְּכַהֲמָה אִם תְּכַרַּח יִרְאָה, מַה שָׂאִין כֵּן בִּירִיעוֹת אִם תַּחַת הַקְּשֶׁר שְׁלֹמְשָׁה לֹא יִרְאָה כְּלָל, מִמִּילָא אֵין לָנוּ רְאִיָּה לְקַלְחוֹ שֶׁל הַטָּ"ו:

א"ר ג' נמשך עובי כפי החשבון, כשיעשה בתמונה כזה קמא המרובה
הוא בין הקיין יש לו אור ג' לכל דבר, מ"מ נידון בעומ"ר, וכן מובאר
במ"ב בבה"ל סי' שס"ב ס"ה ד"ה ואפילו.

ט"ו ב' אמרינן לבד ועומ"ר בערב אף שא"א לדון דין עומ"ר אלא
מכאן לבד, ולכן נראה דאין לדמות ההלכות זו לזו ואפשר דדע"ק לא
שיך אס אין הדפנות מגיעות לה, או שאין הספק מגיע לה, אבל בשאר
דוכתי שפיר אמרינן ב' הלכות, ומהא דעירובין פ"ו א' דאמרינן כוף
וגוד אין ראוי דהתם מיקילין בדברנן.

סימן יד

א) ראינו מחקים את המצוות דלחות, בלא ז"ה, במקומות
שא"א לעשות ז"ה מטעם פקדי העיר, ואת הדלתות
טועלים פ"א ואח"כ פותחים אותם ועומדים תמיד פתוחים, ונראה דאין
מיקון לדחות בלא ז"ה מועיל כלום, שדלת בלא ז"ה אינו עושה פתח,
אלא אם הדלת נעול הוא כשאר מחייה, ובזמן שהפתח פתוח בטלה
המחייה ואסור, שהרי אין לנו בדין המחיות אלא מה שאמרו חכמים,
חולה מה שמתבאר ענינו בגמ', אין ראוי לספק בו ולהשיבו כלל וכלל,
ובגמ' אמרו עירובין י"א ב' ז"ה שאמרו קנה מכאן כו', וכ"כ דלחות
הוא פתח ממנו וז"ל לאשמועינן, וקאמר דז"ה מהי אף שאינו פתח
ממש, וא"ל לומר דלחות בלא ז"ה, ז"ל דע"כ ז"ה בלא דלחות
עדיפא מדלחות בלא ז"ה, שהרי אמרו מנחות ל"ג דפתחי שימאי
פטורין מן המזוזה ומפרשין לה דליה להו שקפי או מקרה, וע"כ
בדאי להו דלחות עסקין, לדעת הרמב"ם שכ' הטור ציר"ד סי' רפ"ו,
ואף החולקים על הרמב"ם בזה לא חלקו אלא מטעם אחר, אבל דין
פתחי שימאי לא קשיא להו, וחזוין דעת הראשונים ז"ל שאין דלחות
בלא ז"ה חשיב פתח ופטור מן המזוזה, ואפ"ה צ"ה בלא דלחות
דעת רה"פ דחייב במזוזה, ואף הרמב"ם שפטרו מן המזוזה אינו משום
דלא חשיב פתח אלא משום דחייב ובשערין כמש"כ ב"י בשם הר"מ
במשנה, הרי דז"ה בלא דלחות חשיב פתח לענין מזוזה, ודלחות בלא
ז"ה לא חשיב פתח, וכיון שלא מצינו בגמ' לענין מחייה אלא ז"ה,
מאן יספק לנו שיעילו דלחות בלא ז"ה, וגם אין ראוי לחלק בין
מחיות שבת ובין חיוב מזוזה דבגמ' עירובין שם משוין להו בדין פתחי
שימאי ולענין חיבה, וכש"כ בזה שלא דנו עלי' בגמ' כלל להשיעור דין
דלחות בלא ז"ה, אלא שלמדנוהו שהוא אינו נידון כלל לפתח, שאין
ראוי לחלק ולמחשיב' לפתח לענין שבת.

ב) ובתוספתא פ"ו דעירובין תניא מודים חכמים לר"י במעשה
גנוסר שזה פותח דלת קרפיו וסוחם רה"ר זה
פותח דלת קרפיו וסוחם רה"ר שמעריבין ונשאין ונותנין באמצע כו'
החזירו פתחים למקומן חזרו לאסורין, וקשה למה חזרו לאסורין הלא
רה"ר מותר בדלתות אף בזמן שהדלתות פתוחין, כמבואר עירובין ו'
ע"ב, וכ"כ משום דבעינן נעולות בלילה כדאמר שם, הלא דעת
הרמב"ם והטור סי' סס"ד דבראיות נעול סגי, וע"כ שאין דלת בלא
ז"ה מחיר משום פתח אלא משום מחייה וכיון שפתח הדלת בטלה
המחייה, ואף אה"ל ללאו היינו טעמא, אלא משום דשאני ההיא
דחוספתא דלא נעשה הדלת אלא לקרפך, והלכך לא חשיב פתח לרה"ר,
מ"מ נלמד לענין נידון דיהי דלחות שמעמידין לתקימי המצוות
ג"כ לא נעשו לנעול כלל ואינם משמשין שום השמים של דלת, ולא
עדיפי מדלחות הקרפך שהרי אין חסרון מה שהן מיוחדין לקרפך
אלא מה שאינן מיוחדין לתשמיש רה"ר.

ג) ומהא דאמר שבת ע' א' באיסקופה, פתח פתוח כלפניו
ומוקי לה במבוי וחזיו מקורה וחזיו אינו מקורה וקרויו
כלפי פנים והלכך פתח נעול בלחוד נשאין קורה לפתוח מנ', וה"ה
דהוי מני לאוקמי בקרויו כלפי חוץ או שכלו מקורה אלא שאין
בכל עובי חלל הפתח ד' אלא דקמס פתח רחבו ד', כן פרש"ן
אין ראוי מכאן דלית לא חשיב מחייה בזמן שהוא פתוח, מדלא
מפסיק הדלת בפני הקורה בזמן שהפתח פתוח, כי היכי דמפסיק
בזמן שהפתח נעול, ד"ל דאע"ג דחשיב מחייה דלוריתא מ"מ
לא החמירו חכמים בתוך הפתח שלא יועיל לו הקורה, כי היכי דלא
החמירו

חלון העשיר מה קמא ויש באלכסונה ג' אלא שחסר הויח, נראה
דלא יש בערב עומ"ר כשיעור משך רוב הדופן נמשך השמי
ה"י אף בלא לבד, אבל כותל ה' טפחים וגובה י', ויש בו חלון גע"ג
באמצע, ושאר טפח מכאן ומכאן ועומד למעלה ואוכל משהו מג"ט
העליון ודל"כ הוי עומ"ר בערב (ומש"כ חו' ט"ו ב' ד"ה אי ושמה
נעין כו' אינו אלא לכחלה) ואי אוכל מג' החתומין הוי גדיים בוקעין
בה ולא מהני לבד כדאמר ט"ו ב' לרשב"ג נראה דאינו מחייה דאחי
אירא ומטעם ולא הוי עומד רק טפח מכאן ומכאן, ולא אמרינן לבד
בקירות החלון מה קמא ויהי עומ"ר בערב, על שטח יותר מנ'
טפחים ומחיה שהוא רוב ארך הכותל, דכיון דאיכא לרבע גע"ג לא
אמרינן לבד אף בקירות, וע"י לעיל סי' י"א ס"ק י"ד, ונראה דכל
חלון בכותל פתוח מגובה י' ורחב ד' חשיב פתח, ולא חשיב הכותל
מ"ה דאין ז"ה בפחות מחלל י' ורחב ד', וכמבואר בבה"ר"א ס"ג
ע"י כ"ו, באינה גבוה י', ונראה דה"ה באינה רחבה ד' לדעת הטור,
ודלא כמש"כ לעיל סי' י"א ס"ק ט"ו.

ד) סוכה כ"ד ב' כל מחייה שאינה יכולה לעמוד ברו"מ אינה מחייה,
אע"ג דלעיל כ"ג א' סי' ל' לכלהו תנאי דסוכה דאינה יכולה
לעמוד ברו"מ דיבשה פסולה, הכא אשמועינן דאפי' אינה ניטלת, אלא
הדחת מוליכה ומניחה כמו שפרש"י, ונראה דהיינו דוקא שהרוח
מפזר את הענפים בחופין שהן מתרחקין ג"ע זה מזה, ובטל לי' מחייה
היא שעתא, הלכך פסול אף בשעה שהן נחין ושקטין ומחיתן שלימה.
דהי מחייה ערפי שאינה יכולה לעמוד ברו"מ, אבל אי המחייה חוקה
שאין הרוח יכול לפזרה, אלא שמתמודדת מטעם לכאן ולכאן, אבל בכל
שעתא היא מחייה מעליה, נראה דשפיר הוי מחייה העומדת ברו"מ
דחייב המ"א סי' סס"ג סק"ד בלתי שהרוח מנידו, י"ל דהיינו נמי
שהרוח טופסו למטה מי', או מרחיקו ג"ע מן הכותל, אבל בלא"ה לא
מפסל, וכן הדין בצ"ה, אי הרוח כופפתה למטה מי' או מרחיקה
ממחיל המבוי חוץ למבוי בחופין דמפסל פסולה, אבל במידה בעלמא
לא מפסל, והכי דע"י הרוח מתרחקת חבל של ז"ה חוץ לב' הקנים
פסול, אף בשאין רוח, והחבל כמקומו, ובס' משה"ש סי' שס"ב ס"ק
ר"ל כחך לחלק בין קנים לחבל, ואין לה שום שרש, דודאי כל הקנים
בין האדניים ובין העליון הוא בכלל עיקר בנין ז"ה, ודינן שזה לענין
ועל ברו"מ, וגם אין מקור בש"ס לחלק בין ניטל למתגודד, ואי מפסל
טענה קלה בקנים הנדניים בנין הוא שתפסול גם בקנה העליון, אבל
למש"כ אין טענה פוסלת בשום מחייה, אלא בהטעה שאוברת לשעתא
את המחייה, והאחרונים ז"ל סתמו בזה ולא פירושו ענין זה.

ו) בחשו"י הגרע"א סי' י"ב ב' דלא אמרינן ב' הלכות היכי דא"א
לדון על אחד אלא מכאן אידך, חזו דעת הר"ן דלא אמרינן
וזמן עקומה אם אין הדפנות מגיעות לסכך וכן לא אמרינן דע"ק
ולדו למ"ד ל"א לבד באמצע, ופי' בזה סוג' דעירובין ט' א' דאמר
משנה והיא חלו"י והק' מהרש"א דנימא משוכה או חלו"י וכדאיחא
ערימא אבל חבט ולבוד לא אמרינן, דבאמת אמרינן חבט לחוד"
אפי' גבוה יותר מג' (ודלא כמש"כ חו' סס) אלא דחבט ולבוד ל"א
עשה יותר מג' דהו"ל הלכה אחת מכאן אידך א"ד ז"ל, ומימא דאפי'
נטה פתוח מג' אכתי א"א לדון דין לבד אלא מכאן אידך, דהא במשך
פתוח מג' וחלו"י פתוח מג' איכא אלכסון של גע"ג והקורה רחוקה
מן הכתלים יותר מג' וז"ל מקדס חבט ואח"כ לבד ואפי' אה"ל דחבט
פתוח מג' היינו לבד מ"מ מקרי ב' הלכות דא"א לדון על לבד אחד
אלא א"כ קדמו לבד אחר ומה לי לבד ולבוד ומ"ל לבד ונבטו,
והדבר מוכח מסוג' דאמרינן ב' הלכות אף במקום שא"א לדון על
אחד אלא מכאן אידך, וכן מובאר בשבת ט' א' דמוקי לה בקריה בשמי
קורה שאין בו ד' ואין בו ד' ואין ציינה ג' ובזמן שהפתח פתוח
אמרינן לבד ופי"ת אף שא"א לדון פ"ת אלא מכאן לבד, וכן בעירובין

ה אור אלא
דכל מחייה
זר כל זרע
צליחה, ונטו
למות, השי
יעין בתולים
דלחמרי רעו
ב, שיש בכל
ד לא יבנין
ין לבד, וכן
ערכ האמן
שזה חמיה
ובמ"ב ש"ס
ה שום סניף
זה, אלא אף
ואפשר דאם
זר אף ליחד
ין בין הקנים
: עד שמתא
בפתוח מג'
שאין למקום
לוח מקיפות
ז משום דלא
זה של שמי,
ל נמי כה"ג,
המחייה, וכן
ז דערינן לא
ס שמי וערי,
יוד במק"ל,
י"א, ואפשר
ז כשהענין
ז דלא מהי
י נראה דלא
מנה קנה ל
הו אידך טו
בה י' א"י
ה דאפי' לא
י עומד י"ט
של שמי ואל
ע"י בכותל ו'
סוף הכותל,
: בפחות מג'
קנה שבעה,
ר מנ' דדין
טפח ומשהו
דאפשר דאין
יינה, ומיה
ת פתוח מג'
זנים על צד
ך אינו נידון
: ג' על ג'
נחשוב לחוט
מר בעומ"ר,
ן דאין כן
לבד לאמנע
חשבון, ואין
אור

ולפי"ו ודאי דאפי"א אם זו המחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה עומדת במקום שהוא מוקף מחיצות אחרות ואין הרוח מגיע אליה, ג"כ לא מחזי ולא חשיבא מחיצה. כיון דאין זה מטעם שהרוח מפילה, אלא משום דין שיעור בחזק המחיצה, והרי חסר השיעור בעצמותה. וכן כתב המג"א בסי' שט"ו בשם תשו' הרשב"א, דלא מהני, ודלא כבעל הלק"ט ח"ב סי' נ' שלא כתב כן. ומה שהביא ראייה מדברי הר"ן פ"ק דסוכה, בסוכה העשויה כמבוי, דבעינן בה פס ד' טפחים, שכתב הר"ן דאם נתונה הסוכה בתוך

חצר מוקף מחיצות דתו לא בעינן בה פס ד' אלא סגי בטפח ומשהו, הרי דמהני היקף מחיצות החיצונות להמחיצות הפנימיות לעשותן מחיצות, — אין זה ראייה, דשאני התם, דהמחיצות הפנימיות הם מחיצות גמורות בעצמם, אלא דלא מהני דופן טפח ומשהו בסוכה שהיא כמבוי מפולש, לענין זה הוא דכתב הר"ן דאם עומדת בחצר מוקף מחיצות תו לא היא הסוכה כמבוי מפולש, כיון דיש עוד מחיצות הסותמות את הפילוש. וגם בעיקר דברי הר"ן עיין במג"א סי' תר"ל שפירשם באופן אחרי לגמרי, ולפי"ד ממילא נפלה עיקר ראייתו.

[כ]

סוכה ד' כ"ו: ת"ר הולכי דרכים ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה וכו'. עיין במאירי שהביא כאן דעת הסוברים, דהא דחייבין בלילה בשעת חנייתם בסוכה, היינו אפי"א כשאין מוצאים שם סוכה מזומנת חייבין לטרוח לעשות סוכה מתחילתה. ודעת המאירי עצמו אינו כן, שאין חייבים לטרוח לבנות שם סוכה, אלא דוקא אם מוצאים שם סוכה מזומנת הוא דחייבין בסוכה. וכתב שכן המנהג. וכן פליגי בזה הפוסקים הלבוש והמג"א בסי' תר"מ. ואין בזה הכרעה ברורה למעשה, דיש מאחרונים שמכריעים כך ויש להפך. עיין במ"ב שם בבה"ל.

אף שיבוא לידי ביטול סוכה, משום דתשבו כעין תדורו כתיב, כעין ישיבת ביתו, כשם שכל השנה אין אדם נמנע מלכת בדרכים כך בחג הסוכות לא הצריכו הכתוב למנוע; כן פרש"י כאן; מ"מ מפני ספק הנ"ל ראוי כהיום למנוע מלכת בדרכים בחג הסוכות. ואין לומר דיקמיר על עצמו לבנות שם סוכה במקום חנייתו, דהרי נגד זה הוא נכנס בחשש איסור מלאכה בחוה"מ. דהרי אם הוא פטור מלבנות שם סוכה ממילא דאסור לבנותה, מטעם איסור מלאכה בחוה"מ. וא"כ, איך שיעשה הוא נכנס בחשש דאורייתא, להקל או במצות סוכה או באיסור מלאכה בחול המועד. וע"כ ראוי למנוע מזה.

וע"כ נראה, דאף דמדינא דגמרא אין שום חיוב למנוע אדם עצמו מלכת בדרכים בחג הסוכות

[כא]

סוכה ד' כ"ו: וחכ"א אבל יוצא יד"ח בסוכתו של חבירו דכתיב כל האזרח בישראל ישבו בסוכות מלמד שכל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת. ופרש"י: דמשמע סוכה אחת לכל ישראל שישבו בה זא"ו וא"א שיהא לכולן דלא מטי שוה פרוטה לכל חד. עכ"ל.

מצה בלילי פסח, דבעינן שלכם, הלא הכוית מצה אינו עולה לשוה פרוטה; וגם למה לא התעורר בזה שום פוסק קדמון או אחרון.
ולענ"ד נראה, דודאי גם רש"י מודה דבעלים על פחות מפרוטה מקרי בעלים, ושפיר מקרי שלכם בכל דבר דבעינן שלכם. וכוונת רש"י אינה אלא לומר, דדוקא בשותפין, אם נימא דגם בשל שותפות יוצאין משום החלק שיש לו בה, בזה הוא דבעינן שיהא לו בה שוה פרוטה; אבל אם אין לו בה, אלא פחות מפרוטה, לא מסתבר דיהא מקרי עי"ו שלכם, כיון דעיקר הדבר אינו שלו.

המנ"ח במצוה שכי"ה כתב ע"ז, דנראה מדברי רש"י אלו, דהיכא דבעינן לכם, כל שאינו שוה פרוטה לא הוי לכם. וא"כ, תמה, איך אנו יוצאין בארבעה מינים יד"ח, הלא הערבה אינו שוה פרוטה ולא מקרי שלכם; וכן איך אנו יוצאין יד"ח בכזית

[כב]

סוכה ד' י"א: דתניא כי בסוכות הושבתי את בני ישראל ענני כבוד ה"ו דברי ר"א ר"ע אומר

הט"ו בסי' תרכ"ה כתב, דאף דמצות סוכה היא זכר ליציאת מצרים, מ"מ יש חילוק בין ר"א לר"ע

סוכה פרק ראשון סוכה

ט

עין משפט
נר מצוה

נב א מ"י פ"ה מכלות
סוכה הלכה ט ע"ט
א"ח ס"י מכלו כ"ט פ"ה

נב ב מ"י פ"ה מכלות
סוכה הלכה טו
ס"ח ע"ט מ"ג ע"ט
א"ח ס"י מכלו כ"ט פ"ה

נב ג מ"י פ"ה מכלות
צ"ח הלכה ז' ס"ח
ע"ט מ"ג ע"ט
א"ח ס"י מכלו כ"ט פ"ה

מתני' סוכה בית הלל מכשירין. בירושלמי תני לר' לחדש זה דבר חבירא אמרין טפח רבי יוסי אמר כל שאור ומזון לאמר כל שאור ובלבד שתהא על פני כולה ובתרא הכי איתא התם מנה ישנה פלוגתא דבית שמאי וכו' ר' אל"ר דברי רבי הכל הוא מכיון שלא עשאה לשם פסח דבר ברי הוא שלא דקדק בה: **ואם** עשאה לשם חג וכו'. אפילו לבית הלל נפקא מינה שאין לר' לחדש זה דבר ואפילו לא נפקא מינה אלא לב"ש יש לו לתא' לפרש בזה נחלקו ולא שייך לתקשוי טעמא דב"ש אחא לאשמועינן אלא היכא דפליגי תנאי אליבא דב"ש ולא נפקא מינה מידי בפלוגתא אליבא דבית הלל כי ההיא דרבי אליעזר דמילה (שנה דף ק"ה) ובפרק ארבעה אחין (יבמה דף כ"ח וצ"ל) (6) קטי' וכו' קמח דביעה (דף י"ג): וכו' פירשט במקומם: **בנין** לעני' סוכה שאכורים כל שבעה! משמע דאסורי מדאורייתא ודרשה גמורה היא מדפרין והא קרא להכי הוא דלחא ותימה דבפרק כירה (שנה דף מה) משמע שהוא מדרבנן דמיתאי התם רחיה דרבי שמעון אית ליה גבי נר מותר שהקלה למנוחו הוקלה לאיסורו מהא דתניא דאין טעלין עלים מן הכוסה ב"ט ור' שמעון מתיר ושון בכוסה חג בנה שהיא חסורה וכו' הנובא כדי יין (ביבא דף ל"ג וצ"ל) מיתאי דרשה דהכא ואפילו הכי משמע התם בסוף שמעתין דלא אסירא אלא מעטס מוקלה דקאמרינן עני' סוכה דחילא קדושה (ב) איתקלף לשבעה וי"ל דהאי דאסור מדאורייתא היינו בעודה קיימת חסור ליטול ממנה עלים אבל משפלה דבעלה מזהות לא אסירא אלא מדרבנן והא דפרין בביבא (ש) וכו' מהני ביה תנאה היינו משום דכיון דלא מהני ביה תנאי בעודה קיימת כשנפלה גמי לא יועיל דמינו דאיתקלף בין השמשות איתקלף לשבעה ומשני דסיפא אחאי לכוכה דעלמא והדר פריך מתיי סוכה דמהני ביה תנאה ומשני בזהאמר איני טול מהם כל בין השמשות דלא הוקלו למנוחו ולא דמו לעלים שהם עיקר המזוה ועל כרחק טול מהם ויש בהם סמיכת אהל ואצ"ג דמעיקרא ידע האי טעמא אורחא דה"ש לפרש דבריו דרך קטיא ותירוץ ור"ח מפרש דעלים של כדי הכשר סוכה חילא קדושה עליהו

מתני' סוכה ישנה. כדמפרש שעשאה קודם לחג שלשים יום ולא פירש שהיא לשם חג: בית שמאי פוסלין. דבעו סוכה לשמה וזו ההם נעשית ואילו תוך שלשים לחג הוא כיון דשולחין בהלכות החג קודם לחג שלשים יום סתם העושה לשם חג הוא עושה אבל קודם שלשים סתמא לאו לחג: ובית הלל מכשירין דלא בעינן סוכה לשם חג: כשרה. לבית שמאי אליעזרין: **נב' סוכה לשם חג**. דכתיב סוכות לה' לשם מועת המזל: **על הפגיגה**. שלמי חגיגה שם שמים חל עליהם לאוסרן עד לאחר הקטרות אומותין דזב דהו דתרא הכי משלקן גבזה כעבד הטול פרים: חג. חגיגה: **ה סוכות הטעם**. קובות הטעם לחג כרם המקרא ודרשהו: **בחומו של מוסד**. אם לא עשאה מהחילה: פלוגתא דרבי אליעזר צפרק השן (קמ"ג מ"ג): ופרכין לבית הלל דלא בעו לשמה כימא גבי ליתא גמי ליה לכו דרבי יהודה אמר רב: **עשאה**. ללית: **מן הגרדין**. פרכינ' שחולין בסוף הטלית מותר האריגה וגדל שם הלית מנה וכו': **מן סקולין**. תוסינ' דהיינו שחוקין בשמי ויוקשרים אוחין ותלויין לראשיהן בצבד לאחר שנארג וק"י לכו קולין על שם שטלתינן קולוים: **מן פנימין**. כגון טלית שחפרה או שעו בה איתרא בנחת ורתי' חוטי החפרה תלויין בה ומתן גדלו האית: **פסולה**. הואיל ותלויין ועלומדים כל אלה בצבד ולא נתלו בה לשם ליתא לאו עשה לשמה היא: **מן הפסימן**. פקעיות כדוריות של חוט לומשי"ש: **כשרה**. הואיל וכשנתלו בצבד לשם ליתא נתלו עשיה לשמה היא דקויה לשמה לא בעינן שאין עויה נוס' העשיה: **כי אמריה קמי' דשמואל**. רב יהודה תלמיזו של רב ועל שמואל היה לאחר פטירתו של רב היה חומר שמועות משמו כך אמר לי רב מדר' וכו' וכו' אפילו לפני שמואל נחלקו עליו מ"מ תרוייהו עשיה לשמה בעו:

רבינו חננאל

כשרה: פ"קא סוכה ישנה ב"ש פוסלין וכו' מכשירין מתני' בשלא עשאה לשם סוכה של מצוה לפיכך גרסינן בירושלמי תני צריך לחג בה דבר חביראי אצרי פסח ר' יוסי אמר כל שהוא. ס"פ דב"ש דרבינו חג המסכות חשבה לך שבעת ימים סוכה העשויה לשם חג בעינן ובה האי קרא אביעי ליה לעושין סוכה כל שבעה ואפילו לתעו של מועד. ואסיקנא לביה עני' סוכה אמרין חל על הסוכה ואקטינן וכו' ליה ליה חג דרבי יהודה דאמר עשאה לציצית מן הצמר שנסבך בקצרים ונפרש או מן התופים של נריי או מן הנימין פסולה מן הפסימן פי' הן פקעיות כש'. כי אמריה קמי' דשמואל אפריה קמי' דשמואל אמר לי אף מן הפקעיות נמי פסולה דבעינן פויה לשפא. ובסוכה אמאי לא בעו ב"ה לשפת ושנינן שאני התם לבני ציצית דכתיב גריים תעשה לך לשם חובה לכך בעינן עשיה שהיא רפויה לשם גדילים. למעוטי פי' שלא נפשה לשם גדילים ועשו להם ציצית דייקנן האי דכתיב להם משלהם למעוטי נוול אבל גבי סוכה דליבא קרא אחרינא לשעוטי נוולה ודרשינן חג המסכות תעשה לך למעוטי נוולה אבל עשויה לשפת לא בעינן לרבי ב"ה וק"ל בזה כשמואל דבעינן פויה

מתני' סוכה בית שמאי פוסלין וכו' בית הלל מכשירין ואיזו היא סוכה ישנה כל שעשאה קודם לחג שלשים יום אבל אם עשאה לשם חג אפילו מתחילת השנה כשרה: **וכי קרא** אחר קרא חג המסכות שבעת ימים לה' סוכה העשויה לשם חג בעינן ובית הלל ההוא מיבעי ליה לברדב ששת *דאמר רב ששת משום ר"ע ב"מנן לעני' סוכה שאמרוין כל שבעה ת"ל חג המסכות שבעת ימים לה' ותניא רבי יהודה בן בתירה אומר כשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה שנאמר חג המסכות שבעת ימים לה' מה חג לה' אף סוכה לה' ובית שמאי גמי מיבעי ליה להכי אין הכי נמי אלא מאי מעמייהו דבית שמאי כתיב קרא אחרינא חג המסכות תעשה לך שבעת ימים סוכה העשויה לשם חג בעינן ובית הלל ההוא מיבעי ליה לעושין סוכה בחולו של מועד ובית שמאי סבירא להו כרבי אליעזר דאמר *אין עושין סוכה בחולו של מועד ובית הלל לית להו דרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב עשאה מן *הקציץ ומן הנימין ומן הגרדין פסולה מן אמר ר' אף מן הפסימן נמי פסולה (אלמא) דבעינן פויה לשמה הי"נ נבעיא סוכה עשויה לך לך לשם חובך הכא נמי חג המסכות תעשה לך לך לשם חובך והוא מיבעי ליה *למעוטי נוולה התם נמי מיבעי ליה למעוטי נוולה: **ועשוי להם משלהם** מתני'

דעלמא והדר פריך מתיי סוכה דמהני ביה תנאה ומשני בזהאמר איני טול מהם כל בין השמשות דלא הוקלו למנוחו ולא דמו לעלים שהם עיקר המזוה ועל כרחק טול מהם ויש בהם סמיכת אהל ואצ"ג דמעיקרא ידע האי טעמא אורחא דה"ש לפרש דבריו דרך קטיא ותירוץ ור"ח מפרש דעלים של כדי הכשר סוכה חילא קדושה עליהו

דעלמא והדר פריך מתיי סוכה דמהני ביה תנאה ומשני בזהאמר איני טול מהם כל בין השמשות דלא הוקלו למנוחו ולא דמו לעלים שהם עיקר המזוה ועל כרחק טול מהם ויש בהם סמיכת אהל ואצ"ג דמעיקרא ידע האי טעמא אורחא דה"ש לפרש דבריו דרך קטיא ותירוץ ור"ח מפרש דעלים של כדי הכשר סוכה חילא קדושה עליהו

דעלמא והדר פריך מתיי סוכה דמהני ביה תנאה ומשני בזהאמר איני טול מהם כל בין השמשות דלא הוקלו למנוחו ולא דמו לעלים שהם עיקר המזוה ועל כרחק טול מהם ויש בהם סמיכת אהל ואצ"ג דמעיקרא ידע האי טעמא אורחא דה"ש לפרש דבריו דרך קטיא ותירוץ ור"ח מפרש דעלים של כדי הכשר סוכה חילא קדושה עליהו

בשמואל דבעינן פויה

הלכות ספה סימן תרלד תרלה

צט באר הגולה

*באלו לא אכל בספה (ו) *אפלו אם היא ספה גדולה, גזרה שמה ימשך (ח) אחר שלחנו:

תרלה דין ספת גנב"ך ורקב"ש, וכו סעיף אהד:

א *ספה אף-על-פי שלא נעשית לשם מצוה, כשרה, והוא (א) שתהיה עשויה (ב) לצל, *בגון א ברייתא ע"ח

שערי תשובה

הדפן והנסך ששיליו הוא חוק וקבוע ולמעלה יש גבוה עשרה ספחים. נוהגים להקל. שחושבים קרקעית הספה מגיע עד ראש אוהו הדפן כיון שיכול לסמו במסמרים כל ימוט ולישב על השלחן ע"ש למעלה מפניו הכשר ספה שהוא חלל שבקעה על שבקעה בגובה עשרה, וגם גזרה לפי נוקפיה קצת כ"ר, ע"ש:

באור הלכה

דברי השלטי' גבורים לעיל בסימן הרלג סעיף קטן ו לענין אם תליין ויורדין לתוך עשרה דחשיבי כמו נויין. ולכאורה יותר רבוקת היה אם היה מעתיקו לענין מן הצד, דאף דוויין קמעטין, כלי-תשמישין אינו קמעט, ומשמע מזה דלא פסיקא לה למגן-אברהם דכ"ר זה ולכן לא העתיקו, וצריך עיון. וענין בתרל סעיף יג וילקמן סימן תרלט ב"ט"ו סעיף קטן ג וקב"ח ע"ס: * קאלו לא אכל בספה, לדעת התוספות בספה דף ג, מן התורה לא יצא, כיון דרבנן גזרו על זה ואמרו קאלו לא אכל קום מצות ספה, ולכ"ר"ן וריטב"א רק מדרבנן. ולידיא אין נפקותא, ולכל השיטות צריך לחזר ולאכל בספה, אכן לענין אם יכרו וימן באכילה שניה, דעת הפרי"מגדים דייקרו, והפוסקים יעקב חולק עליה, עין ע"ס: * אפלו אם היא ספה גדולה, גזרה וכו', הוא דעת הר"ף והרמב"ם, דבגמרא פליגי בית-שמאי ובית-הלל בתרמי, בספה גדולה (הינו ע"ש לה שעור ספה ז' על ז') ושלחנו בתוך הבית, ובספה קטנה שאינה מתוקנת רק ראשו ורבו, ושלחנו בתוך הבית, ואיפסוק הלכתא בבית-שמאי, וסבירא להו דתתרוהו בחד טעמא שדף, משום שמה ימשך אחר שלחנו, אם-כן הלכה בבית-שמאי בין בספה גדולה ובין בספה קטנה. אכל שארי פוסקים חולקים וסבירא להו דשגי טעמים יש: בספה קטנה הטעם משום דבעינן קבע, אף-על-גב דפסקינן דספה דירה צריא היא מכל מקום בעינן קבע קצת, ואם אינו מתוקנת ראשו ורבו ושלחנו הוי דירה סרוחה, ובספה גדולה הטעם שמה ימשך אחר שלחנו, ואם-כן אף-על-גב דאיפסוק הלכתא בבית-שמאי בספה קטנה, בספה גדולה הדרין לללא: בית-שמאי ובית-הלל, הלכה בבית-הלל (והוה פסקינן דכ"ר הר"ן וריטב"א). אכן המתברר פסק להחמיר בהרמב"ם. וענין בחיובי רבי עקיבא אינו על משניות, ובספה קטנה סמוך לספה גדולה וראשו ורבו בספה קטנה שאינו ז' על ז' ושלחנו בספה גדולה, כנה הר"ף לקלא ותוספות לחמרא, דהר"ף יצא דלא שדך למגור שמה ימשך, דהא גם שלחנו בתוך ספה קטנה, ולחוספות פסולת, דמכל מקום ספה הקטנה דירה סרוחה היא, עד כאן לשונו. אכן באמת קשיא לי לדעת הר"ף כל הני סוגיות דדף ז צמוד א ודף טו צמוד א וצמוד ב, דמוכח ע"ס בהדיא דמשך ספה קטנה שבקעה ספחים, ולא משמטי אחר מהן לומר דשעור זה הוא רק מדרבנן וימן התורה די כ"ר על ז' קשעור ראשו ורבו, וצריך עיון. אחר-כך מצאתי שהפאור רמז לזה בדבריו, וענין במלתמות ע"ס, ובשערי-הציון סוף אות ז בארתי קצת דבריו:

* בגון ספת גוים וכו', לאו אדסקיף לה קאי שתהא עשויה לצל כגון וכו', ולומר דזו נדאי נעשית לצל, דליתא, אלא אעקרא דדינא קאי שכתב דאף-על-פי שאין הספה עשויה לשם מצוה כשרה בתנאי שתהא עשויה לצל, וקאמר על זה בגון ספת גנב"ך ורקב"ש וכו', דאף-על-פי שלא נעשו לשם מצוה ספה כשרה בתנאי הנזכר (מאמר מרדכי), ופשוט, ודע, דרש"י פרש על ספת גנב"ך, שעשויים לדור בה בימות החמה, משמע מזה דדוקא כשרה בה כל השנה הוא דנקרא לשם דירה ולא באפן זה. ודע עוד, דבשניה דדירה ולאוצר או לצניעותא אין מועיל בה חדוש פלי-שהוא להקשיר על-ידה כל

שער הציון

(ו) ואפלו אם רבו בבית ובספה רק ספח ממנו, מטר, דהא סגי בשלחן ספח, כן כתב החי"י יוסף קסב: דוקא רבו בספה, ואפלו משהו יותר מחציו סגי, עין ע"ס. ואין להשיג עליו מהא דמביא המגן-אברהם דבי בשלחן ספח, דהוה אם אינו מתוקן רק ספח, אכל לא בשלחן גדול ורק מקצתו בספה, אז גזרין שמה ימשך: (ו) מגן-אברהם, ובאליה רבה כתב שצריך עיון בזה. ונראה דכל זה דוקא כיושב על פתח הספה מבפנים ולוקח מן המאכל שערוכים לפניו על השלחן מבחוץ, וכמו שציר הגמרא דיתביב על פמא דמטללתא, דאז גזרין שמה ימשך אחר שלחנו, אכל שלא בכהאי גוונא, שיושב בספה ואוכל ואינו לוקח מן השלחן כלל, רק שנוהג כמו עני שפתו כדו ואוכל, אז לא גזרו חכמים כלל שמה ימשך, כן נראה לי. אחר-כך מצאתי ברמב"ן במלתמות לענין ספה שמתוקנת ראשו ורבו, דאפלו אם ירצה לאכל בפנים ופתו כדו ואוכל, אז לא גזרו חכמים כלל שמה ימשך, אלא דכאמת הדין, כמו שכתב בעצמו הטעם, שכל שאינה ראויה לאכילה כדרכה (הינו שאין לו ע"ס מקום להעמיד שלחנו ולאכל) אינה ספה, מה שאין כן בענינו שיכול להעמיד ע"ס שלחן אלא שמתעצל, כנה גזרין יוצא באכילתו. וענין בירושלמי פרק כ הלכה ח: לא סוף דכ"ר וכו', ובקרבן-עדה ע"ס משמע לכאורה דלא כדכ"ר, אמנם בפני-משה ע"ס באר באפן אחר, וכן בפרי"מגדים, והוא הפריז על המדה. ודע, דמשמע מלשון המלתמות הנ"ל דמדאורייתא אינו יוצא בספה שמתוקנת רק ראשו ורבו, ובהוה היה מליב כל המקומות שהנזכר בגמרא דשעור ספה הוא שבקעה ספחים, ולא אשתמטי בשום מקום לומר דהוה רק מדרבנן (ובמאור רמז על זה, ע"ש), אכל אם-כן יקשה לשון הר"ף שכתב בפרק קמא: ולא טעמיהו דבית-שמאי וכו' אלא טעמיהו משום דגזרין שמה ימשך, והאי ענגא דאפ"י הלא על ספה קטנה קאי, וגם מה שכתב בפרק ב: והלכה באכילתו. וענין בירושלמי פרק כ הלכה ח: לא סוף דכ"ר וכו', ובקרבן-עדה ע"ס משמע לכאורה דלא כדכ"ר, אמנם בפני-משה ע"ס באר באפן אחר, דמדאורייתא גזרין יוצא בה, מכל מקום כיון דהטעם שמה ימשך שדך בתרתייהו ויחד משנה ונשיית שתי הסוגים, ואיפסוק בתרא בבית-שמאי, אין לנו לחלק תנא מתקנתה. אכן פשטיות הלשון גר"ן וריטב"א הוא דהר"ף אינו אסור רק משום גזרה, וצריך עיון: (ח) ב"ן וריטב"א לדעת הר"ף: (ט) פרי"מגדים: (ב) רש"י: (ג) לכוש: (ד) רש"י וריטב"א ומגן-אברהם ובגרי"ש, דגם רש"י מודה להר"ן בזה, ודלא כפ"ח: (ס) רש"י ואור ורוע ורבנו ירמיה, וכן כתב הלבוש: (י) דפעמים רועים באן ופעמים באן פשאכלו המרעה, וכן קציים, כשיבשו הולכין להן וסותרין סבתן:

סבת גוים, נשים, *בהמה, כותיים, (ג) רועים, (ד) קניצים, (ה) *ברגנין, שומרי שדות;
***אכל סבה שנעשית מאליה פסולה, לפי שלא נעשית לצל. *לפיכך החוטט בגדיש ועשהו סבה**
אינה סבה, שהרי לא עמר גדיש זה לצל (ומה שעושה אחר-כך הרי תעשה (ו) ולא מן העשוי) (טו),
***לפיכך אם עשה בתחלה כשנתן שם הגדיש (ו) חלל טפח במשך שבועה לשם סבה (ז) (ח) *וחטט**
בה אחר-כך והשלימה לעשרה, *כשרה, שהרי נעשית סכך שלה לצל. *ואם הגדיש גדול ולא
הניח אלא חלל טפח במשך שבועה ושוב חקק בה הרבה ועשה בה סבה גדולה, אינה כשרה כלה
על-ידי משך שבועה שהניח תחלה. *ואם חקק משני צדדים ארבע אמות יותר על השבועה, אף
השבועה פסולה, דסכך פסול פוסל מן הצד בארבע אמות: הגה (ט) ואין לעשות הסכך (א) [ג] קדם
שעשה (י) הדפנות, ואם עשה (ד) (יא) טפח סמוך לסכך, מתר לסכך קדם שעשה שאר הדפנות, כמו בחוטט
בגדיש (הגהות מיימני פ"ה):*

(* פרוש שומרי העיר)
 ב משנה שם ט"ו
 ג מיקרא דרב הונא שם
 ד טור בשם אבי העזרי
 (* ועין בסוף סימן
 תרלג ובמה שצינתי שם)

באר היטב

שערי תשובה

במבאר בסימן תרלו: (ז) **וחטט**. בין מלמעלה בין מלמטה, כ"י ואתרוניס: (א) **קדם**. ואפלו בדיעבד פסול, ט"ז ולבוש וי"ד אהרן, דלא כפ"ח: (ד) **טפח**. רחב בארץ פל הסבה ונתן עליו הסכך ואחר-כך גמר המחצות, ט"ז:

[ג] קדם. עבה ט. ועין כ"י שכתב שהעקר כהפ"ח, דמסתמך לנהר לבתחלה במלמא חזקא שאניה בשום פוסק אלא בהגמ"י ובש"ע לא הזכיר כ"י, ובשכנה"ג כתב שג"כ דעתו כהפ"ח, ועין בא"ר:

משנה ברורה

באר הגולה

ואפלו הכי סבתו כשרה, ואפלו אם היה שמי ריעותות, כגון שהיו רועים נכרים, גם-כן סבתו כשרה [אתרוניס]: (ג) **רועים**. שעשו סבה בשדה לישוב בתוכה מפני השרכב, ושומרים צאנם: (ד) **קניצים**. שומרי קציעות השטוח בשדה ליבש: (ה) **ברגנין**. שומרי העיר. וכלן ישראלים הם, אכן סבתו לא לשם חג נעשית: (ו) **ולא מן העשוי**. שהסכך הוא (ו) מאלי, ואינו נוגע בו לעשות שום מעשה, אלא פוחת אחת מדפנותיו ונקנס לצמקו ונוטל העמרים ומשליך, והסבה נעשית מאליה: (ז) **חלל טפח במשך שבועה וכו'**. הטעם, דכיין (ח) שהניח חלל טפח במשך שבועה על שבועה שהוא שעור סבה, שם סכך עליו, דכל טפח מקרי אהל, וכשחטט אחר-כך אין זה עשית הסכך אלא תקון הדפנות, ובדפנות לא אמרין תעשה ולא מן העשוי, והיו בסבה שאניה גבוהה צורה וחקק בה להשלימה לעשרה דכשר: (ח) **וחטט בה וכו'**. בין (ט) שהיתה מתחלה החלל טפח בגובה ומאותו טפח עד הארץ היה מלא עמרים, וחסטט בה מלמעלה למטה עד שעשה חלל צורה טפחים, ובין שהיתה (י) חללה טפח למטה סמוך לארץ וממנה עד למעלה בגובה היה מלא עמרים, וחסטט מלמטה למעלה עד שעשה החלל גבוה צורה טפחים, בכל גוני כשרה: (ט) **ואין לעשות הסכך קדם וכו'**. דכענין בשעה שהוא עושה הסכך הנה נעשה לשם צל דהיינו אהל, וכל שאין מחצות אלא גג לחוד אין קרוי אהל, ואם נעשה אחר-כך המחצות הרי ז'לא מן העשוי: (י) **הדפנות**. ובדיעבד אם עשה קדם, (יא) הפ"ח מכשר, והרבה (יב) אתרוניס חולקין עליו ודעתם דאף בדיעבד פסול: (יא) **טפח**. רחב (יג) בארץ פל הסבה, ונתן עליו הסכך ואחר-כך גמר המחצות, והיו כחוטט בגדיש ומוסיף על האהל שהיה מעקרא, דכל שיש מחצה טפח מקרי אהל ושם סבה על הסכך:

הסבה [כ"ח ושי"א]: * בהמה. ואם מוטל שם אשפה המסריח, וכל-שכן אם עשוי לפעמים לפנות שם לאדם, אין להקשיר אותו המקום לסבה. ועין לעיל בסימן פג בבאר הגולה דבור המתחיל ינראה: * **אכל סבה שנעשית מאליה פסולה לפי שלא נעשית לצל וכו'**. שהרי לא עמר גדיש זה לצל. לבאורה לשון זה דחוק מאד, ודאפלו אם בנתו געת ציפה הגדיש לחטט אחר-כך ושישאר הסכך שלמעלה לצל, גם-כן פסול, שהרי מקל מקום לא נגע בסכך, אלא חקיקה בדפנות וחסכך נעשית מאלי, וכמו שפרש רש"י בדרך יא וזה לשונו: והכי דמי תעשה ולא מן העשוי, כגון החוטט בגדיש לעשות לו סבה, שהסכך הנה מאלי ואינו נוגע בו לעשות שום מעשה, אלא פוחת אחת מדפנותיו ונקנס לצמקו ונוטל העמרים ומשליך והסבה נעשית מאליה וכו', וכן משמע בלבוש שכתב: אכל אם אינה עשויה אלא לצניעות בעלמא ולא לצלה, או שעשויה לצל ולא עשה מעשה בסכך אלא שעשה הדפנות ונעשה הסכך מאלי, פסולה, ולבאורה הנה אפשר לומר דסכך הרמב"ם (שהעתיק המחבר לשונו) קדעת פצל המאור שכתב בסוגין דף יב, שאם העלה מתחלה העמרים בגדיש לשם סבה שיחט לו בגדיש, כשרה, אכל מקל הפוסקים לא משמע כן, ודאפלו אם עשה לשם צל כענין דוקא שעשה חלל טפח במשך שבועה, וכן מוכח נמי קצת ממה שסיים: לפיכך וכו' חלל טפח במשך שבועה לשם סבה. ועל-כן נראה לצניות דעתי לישוב קצת, דכנתנו רק לאפוקי דאם עשה בתחלה חלל טפח במשך שבועה לשם סבה, דנה הרי נעשית סכך שלה לצל, וכמו שסיים אחר-כך: * **וחטט בה אחר-כך והשלימה וכו'**. לבאורה פשוט דנה אינו צריך לעשות לשם סבה, דשם סבה טייל עלה על-ידי טפח זה, וכמו שכתבו הפוסקים דשם אהל חל על טפח, וכן ברמב"ם וכל הפוסקים לא הזכירו שצריך לעשות לשם צל אלא בשפת הראשון דעל-ידי זה טייל עלה שם סבה, וכן מוכח בר"ש ביה"א, אכל מה נעשה דבר"י איתא וחסטט לשם סבה, וצריך עיין גדול: * **כשרה**. ואפלו לדעת המחמירין באין הפטר: יכול לירד, מתר בזה, ולא אסרו מדרבנן באין הפטר: יכול לירד אלא קשיל לו דמיון לבית, מה שאין כן בגדיש דאין לו דמיון לבית כלל [ט"ז]. ונדעת האלה רבה דמרי בזה שנטל מקצתו בענין שיהא הנשמים יכולין לירד: * **ואם חקק משני צדדים ארבע אמות וכו'**. לענין סכך-פסול לא בענין שיהיו ארבע אמות משני צדדין ואפלו מצד אחד פוסל, כדלעיל בסימן תרלב סעיף א, וכן לא נוכל לומר דנתנו שצטרף ב' אמות מצד זה וב' אמות מצד זה, וכנ"ל שם, וכן מוכח בפסקי הרא"ש שכתב סתם: אם יש ארבע אמות משך שכתב הראשונים עד הכתל, אפלו שבועה הראשונים פסול, וכן משמע בלבוש. אכן באמת יש לתרץ בפשיטות, דמאי טעמא סיגי בארבע אמות מצד אחד לפסול, משום דעל-ידי זה לא נשאר לסבה שהיה לה מתחלה ג' דפנות כי אם ב' דפנות, ועל-כן בענינו יש לאשכחיה לפעמים צריך דחיקה משני צדדים לפסול, כגון שבועה שחטט בגדיש מן הצד ארבע אמות ונעשה חלל, עמר בצד זה ופנה העמרים מן הגדיש במקום שהיה חלל טפח ועשהו גבה צורה טפחים בשפת שלש דפנות סביבותיו, ובאופן זה בודאי לא יוכל הארבע אמות לפסול, דהא לו יהי דבארבע אמות לא נכל לומר דפן עקמה וחסרה דפן אחד, על-פל-סיים שאר עוד ג' דפנות, ועל-כן ציר המחבר כגון שעשה חקיקה ארבע אמות משני הצדדין, ואם-כן לא ישאר להסבה כי אם שתי דפנות:

שער הציור

(י) רש"י ב"ר יא, ורצה לומר שאפלו יבנו בנטילתו העמרים שישאר הסכך לשם צל גם-כן לא מהני, אחר דכעצם הסכך לא נעשה שום מעשה וכ"י מריטב"א ושי"א: (ח) פוסקים: (ט) כגון-אברהם ושי"א: (י) דאף דבזה ליתא לסכך החלל הראשון עתה כלל, וסכך שנעשה השתא הנה אמינא דיש ביה משום תעשה ולא מן העשוי, קא משמע לן דאפלו הכי כשר, דאמרין דמתחלה היה קל מה שלמעלה שם סכך אלא דהשתא קליש לה ועושהו וק [פוסקים]: (יא) והעתיקו השערי-קנסת-הגדולה, והבב"ב יוסף מצדו גם-כן כמותו: (יב) לבוש ושי"א ואליה רבה בשם ספר אמרפ"ל ובגד"י: (יג) ט"ז:

הלכות ספה סימן תרלא תרלב

צו באר הגולה

טפח, הרי זו כשרה: הגה (לא) *ויש אומרים שהטפח לא תהיה אור, רק (לב) מן הדפן או הסף * (הרא"ש בשם ר"י ורמב"ם פ"ד). וצריך שיהיה בה שכעה טפחים על שכעה (לג) בגבה (יא) עשרה טפחים (טור), גם צריך שיהיו הדפנות לאחר שהם גבוהים עשרה עשויות מדבר שמסככין בהם, (לד) דהא הם הסף (ר"ן ספ"ק דסוכה), ואם כל הדפנות מדבר שמסככין בהם, מתיר לישן אפלו תחת הדפנות (ס"ס ב"י רבינו ירוחם נ"ח ח"א):

תרלב דברים הפוסלים בסף, ובו ד' סעיפים:

א פדמתי
משמה דשמואל ספה
ט"ו הרי"ף והרא"ש
ורמב"ם פסקה ה ושאר
פוסקים ב טור ושאר
פוסקים ג שם בגמרא ד'
ובבבא דרפ"ד פירוש
רש"י והר"ן שם, וכן
פסק רמב"ם ה משנה
שם י"ז

א (א) *סוף פוסל (ב) באמצע בארבעה טפחים, אבל פחות מארבעה כשרה (ג) ומתיר לישן תחתיו. מן הצד יאינו פוסל אלא בארבע אמות, אבל פחות מארבע אמות כשרה, דאמרין דפן עקמה, ידהינו לומר שאנו רואים (ד) כאלו *הפתל (ה) הסף הפסול מגוף הפתל, ודבר זה הלכה למשה מסיני. והלכה, בית שנפתח באמצע וסוף במקום הפתח, ונשאר מן התקרה סביב בין סוף כשר פשוט

באר היטב

(א) נעקם. משמע דוקא כשהדפנות מגיעות לסוף, ר"ן ופ"ח. ועמ"א. וט"ז חולק ע"ז ומתיר אפלו באין דפנות מגיעות לסוף, ע"ש. ועין בתשובת פנים מאירות סימן סא, כשעושים ספה בחוף הבית ולמעלה הגג המכסה בשינדל"ן, צריך לטל עד מקום שיהיה פחות מג' נגד הדפנות ב"ן שאין הדפנות מגיעות לסוף, וכן העושה ספתו בחצר ומצטרף פתלים הבנויים תחת הגג של שינדל"ן ואין הפתלים מגיעים להגג אפלו פחות מג' והגג בולט הוא ד"ט, אלבא דר"ן

ד, אבל כשנטל א' מבינתיים אפלו יש בהם ד' שרי, ע"ש: (יא) י"ט. לאפוקי אם הוא ד' על ד' למטה מי"ד ובגבה י"ד אינה רחבה ז' על ד' פסולה. ומודדו ה"י"ד טפחים ב"שור ולא באלקסון, מ"א, ואז כשרה כל הספה, ט"ז. ועין בקרא"ש שכתב: הרמב"ם והר"ר ישעיה דטראני פסקו כשמואל והראב"ד פסק גרב וק"מ והכל עולין בסגנון אחר, עכ"ל. יש לדקדק דהא נפקותא לדינא אי צריכין לבוא לתרוץ הגמרא לבטולי תקרה, ע"ש:

משנה ברורה

לה גג, ומפל מקום בעיניו (כג) שיהיה בגובה עשרה טפחים, וקדלקמה: (לא) ויש אומרים שהטפח לא תהיה אור וכו'. דאף-על-גב דיש לומר לבדו, אין שם גג על מקום שהוא אור, וכן למטה על-ידי אור (כג) לא חשיב מחצה בגובה: (לב) מן הדפן או הסף. ורצה לומר, מן הדפן כשעושה סמוך לארץ, יהיה הטפח כבונן ולא על-ידי אור, וכן למעלה כשעושה גג יהיה על-ידי סוף ולא על-ידי אור: (לג) בגובה עשרה טפחים. לאפוקי אם הוא שכעה על שכעה למטה מעשרה טפחים, וכשמציע השפוע לגבה עשרה טפחים אינה רחבה על שכעה, פסול, (לד) ומודדו העשרה טפחים של הגבה ב"שור ולא באלקסון: (לד) דהא הם הסף. מסתבר דקאי דבר זה (כה) על שני הענינים הנ"ל, דהינו בין אם עשה למטה בדפן טפח, או שהרחיק ראש הדפן למעלה מן הפתל ועשה הגג טפח, ק"ל זה אמרין דמן עשרה טפחים ולמעלה חשבינן השפוע לסוף. פתח הפרימגדים: כל מקום שיש פלגתא דרבנותא בסקה: אם הוא בראונותא אזלינן לתמרא, ואי לית לה ספה אחריתא אוכל שם גלי ברכה, ואי בדרבנן, ב"ש לו ספה אחריתא ראי להחמיר ולילף שם, ובאין לו ספה אחריתא יוצא בה די חובתו וברוכי וכו' מברך. וצדין צריך עיין קצת, עד כאן לשונו:

באר הלה

מנהגו נקט: * ויש אומרים שהטפח לא תהיה אור וכו'. וראוי לחש לדבריהם [מ"ז בשם הלכות]: * הרא"ש והרמב"ם פסק ד' טענות-סופר הוא, וצריך לומר: הרב המגיד פסק ד' (עין שם דמוכח פ"ן), דלשון המחבר ב"י הוא לשון הרמב"ם מש"ל. וכן בבית-יוסף שכתב: ומדברי הראב"ד פסק ד' גרזה שהוא פירוש ר"י, גם כן צריך לומר: ומדברי הרב המגיד וכו', פי דברי הראב"ד לא נמצא שם ק"ל:

* הפתל נעקם וכו'. עין משנה ברורה מה שכתבנו 'משמע מלשון זה דדוקא כשהדפנות מגיעות' וכו'. ועל-פי זה פסק בתשובת פנים מאירות סימן סא, כעושים ספה תחת הגג על-ידי שינדל"ן קצת מהגג המכסה ב"רפעים או שינדל"ן והדפנות אינן נוגעין למעלה עד הסוף, שצריך שיגלה מן הגג כל-כף עד שלא ישאר מכסה ד' טפחים [פ"ן צריך לומר] חוף חלל הדפנות, דדפן עקמה לא ש"ך ב"ן דאין הדפנות מגיעות לשם, ובהפסק אור לא ש"ך דפן עקמה, וצריך לזהר בזה כי מצוי הוא. וכן פוסל שם מי שעושה ספתו בחצר ומצטרף פתלים הבנויים תחת הגג של שינדל"ן, ואין הפתלים מגיעים להגג אפלו פחות מג' טפחים והגג בולט ד' טפחים, אלבא דר"ן אין לסקה זו מחצות, וצריך לזהר

א (א) סוף פוסל. עין לעיל בסימן תרכט מהו (ב) גמרא סוף פוסל. (ב) באמצע בארבעה טפחים. הינו, שהולך שעור ארבעה טפחים על פני כל הספה (שיש לה שלש דפנות) (ג) בארבעה, ושעור ארבעה טפחים (א) הוא מקום חשוב להפליג ולחץ בין הדפנות, עד דפחות מארבעה טפחים הספה כשרה, מפל מקום תחת אותו המקום אסור לישן ולאכל אלא-אם-כן אותו המקום הוא פחות משלשה טפחים, (ה) לכן יש להחמיר בכתחלה: (ד) כאלו הפתל נעקם וכו'. משמע לכוונה (ו) מלשון זה דדוקא כשהדפנות מגיעות לסוף אבל אם אין הדפנות מגיעות לסוף, אף דבעלמא לא קפדינן בזה, כדלעיל בסימן תרל סעיף ט, דחשבינן כאלו מגיעות למעלה עד הסוף, אפלו הכי בענינו דיש סוף פוסל על הספה ואנו רוצין להכשירה משום דפן עקמה, לא אמרין דפן עקמה בזה. (ז) ויש אומרים דאפלו אינם מגיעים הדפנות לסוף, נמי אמרין רואין כאלו הדפן מגיע עד למעלה ונכסף: (ח) ואפשר היכי דמן הדפנות עד הסוף הוא פחות משלשה טפחים, לכלי עלמא יש להקל, דאמרין לבדו דפן עקמה: (ה) הסוף הפסול וכו'. ואם הסוף למעלה אינו מנח בשנה אלא עקם כגגין שלנו, אף-על-פי שיש בשפוע ארבע אמות (ט) אינו פוסל, אלא-אם-כן יש כמשפך ארבע אמות. ואם הוא עקם למעלה, ולמטה בסמוך לו יש קורה ועם הקורה יהיה ארבע אמות, אף-על-פי שאינו נמשך הקורה ממנו שלשה טפחים, ב"ן

שער הציון

(כג) דאי לא הכי הוה לה דירה סרוחה: (כג) דאף-על-גב דלעיל בסימן תרל סעיף ט, כשהדפנותיה גבוהין מן הארץ ד' ומשהו, אמרין לבדו וחשבינן כשתיים עד הארץ, תבא דכל תפתחה הוא בשפוע ואקל בשפוע לאו אקל הוא, בעינן על-כל-פנים שהטפח הראשון יהיה עומד וקוף על-ידי כגון ולא על-ידי לבדו: (כד) מגו-אברהם: (כה) עין ב"ר"ן ובאור הגר"א: (כז) ואפלו הוא סוף מדרבנן, ורצה מדף (יד צמוד ב) כגון דאענה (לגור רחב ד' טפחים) אפמא דמשללפא וכו': (כז) דולקמן בסעיף ב כה"ה: (ג) רש"י: (ד) הראב"ד והר"ן: (ה) סיי"אדם: (ו) מגו-אברהם ופ"ח בשם הר"ן: (ז) ואלהי רבה, והספימו לזעת הטור: (ח) פרימגדים, וכן הקיים בכונני-עקב להקל: (ט) מגו-אברהם, והוא הדין לענין פסול ד' טפחים באמצע הספה הדין פן, שאם עומד בשפוע ויש במשכו ד' טפחים ואין תופס בספה ד' טפחים, שאינו פוסל (בכונני-עקב בשם א"ר):

הלכות סבה סימן תרלב

ו הרי"ד והרמב"ם שם
 ושאר פוסקים ו מיקרא
 ודבא שם י"ט
 פ מיקרא ודבא משמה
 דחלטידי כי רב י"ו ושם
 בוקרא י"ט ט מיקרא
 ודבא שם י' וסופח
 והרא"ש שם בפסקיו
 כ טו שם אבי
 קא

(ג) לכתלים פחות מארבע אמות, כשרה, (ו) ומיהו, אין ישנים תחתיו *כל זמן (ז) שיש בו ארבעה טפחים. יבמה דברים אמורים, בסבה גדולה שיש בה יותר על הסכך פסול שבבעה טפחים על שבעה טפחים, אבל בסבה קטנה (ח) שאין בה (ג) אלא שבעה על שבעה, בין באמצע בין מן הצד, בשלשה טפחים פסולה, בפחות משלשה (ט) כשרה וישנים תחתיו ומצטרף להשלים הסבה לכשעורג ב *א"א"ר בין בגדולה בין בקטנה שוים, דבין באמצע בין מן הצד בשלשה טפחים פסולה, *בפחות משלשה כשרה ומצטרף להשלים הסבה (ז) (י) *ואין ישנים תחתיו: הגה (יא) ודוקא שהולך על-פני כל הסבה (י' ירוחם ג"ח ח"א) או שיש בו כדי לעמד בו (יב) ראשו ורבו, אבל בלאו הכי מותר. דהא אין סבה שאין בה נקבים ונקבים (ר"ן ספ"ק). והא דסכך פסול בארבעה וא"ר בשלשה, הינו דוקא (יג) שהפסיק הסבה לשתיים ולא נשאר שיעור הכשר סבה עם דפנות במקום אחד, (יד) אבל אם נשאר שיעור סבה במקום אחד, (טו) המקום ההוא כשר, (טז) ואף (ה) שמבחוץ, אם מחבר לו מן הצדדים (טז): ג (יז) סכך פסול פחות מארבעה וא"ר אצלו פחות משלשה, אין מצטרפים לפסול. *הלכה, אם א"ר שלשה במקום אחד, אפלו מעטו בסכך פסול, כשר. והני מלי בסבה גדולה, (יח) אבל בקטנה שאין בה אלא שבעה על שבעה, אם יש בין שניהם שלשה טפחים, מצטרפים לפסול: ד אם יש סכך פסול שני טפחים ועוד סכך פסול שני טפחים וא"ר פחות משלשה מפסיק ביניהם, (יט) יש להסתפק אם שני

באר היטב

סבה, מ"א: (ז) ואין ישנים. הא דחמיר א"ר מסכך-פסול בסבה קטנה לענין ישנים תחתיו, וכן לענין סבה גדולה פוסל א"ר בשלשה וסכך-פסול בארבעה, הטעם, שבא"ר נראה לעין טפי מהפסיק בסכך ממה שנראה בסכך פסול: (ה) שמבחוץ. עין בטור ותמצא דאם יש לה ג' דפנות והפסול הולך ע"פ ארבע פסולה דליכא בכל צד אלא דפן ומחצה, ואם הפסול הולך לרחבה, אם נשאר שיעור סבה כשר שם, ואם יש פחות מ"א מדפן האמצעי עד סוף הסכך-

משנה ברורה

דבבבב רחוק ממנו שלשה טפחים, (י) אין מצטרפים: (ו) ומיהו, אין ישנים תחתיו כל זמן וכו'. רוצה לומר, דאף דהסבה כלה כשרה היא, מקל מקום אותו המקום בין שהוא ארבעה טפחים הוא מקום חשוב לעצמו ואין מתבטל לגבי הסבה: (ז) שיש בו ארבעה טפחים. ואפשר אפלו אם בפנים הסבה אין בו פי אם שלשה טפחים ופח אחד בולט לצד חוץ, אפלו הכי (יא) אסור לישב תחתיו: (ח) שאין בה אלא שבעה על שבעה. אינו מדקדק, דאפלו הסבה מתחזק משעה ומחצה ויש בה סכך פסול שלשה טפחים, פוסלת כל הסבה, בין דכי שקלת לה לפסול ליכא הכשר סבה (מ"א). ועין באליה רבה: (ט) כשרה וישנים תחתיו. דכיון שהוא דבר מועט, (יב) חשיב כמאן דליכא [ט"ז]: (כ) ואין ישנים תחתיו. הא דחמיר א"ר מסכך פסול בסבה קטנה לענין ישנים תחתיו, וכן לענין סבה גדולה פוסל א"ר בשלשה טפחים וסכך פסול בארבעה טפחים, כתב הט"ז הטעם,

שבא"ר נראה לעין טפי מהפסיק בסכך ממה שנראה בסכך פסול: (יא) ודוקא שהולך וכו'. קאי אפחות משלשה טפחים, ולענין שלשה טפחים מבאר לקמה: (יב) ראשו ורבו. בר"ן איתא ראשו או רבו, וכן משמע בריתקב"א, עין שם: (יג) שהפסיק הסבה לשתיים. רוצה לומר, שהסבה היה לה שלש דפנות, וסכך הפסול או הא"ר הולך לרחבה, ונשאר שיעור סבה במקום אחד לצד אלא דפן ומחצה: (יד) אבל אם נשאר וכו'. רוצה לומר, שהפסול או הא"ר הולך לרחבה, ונשאר שיעור סבה במקום אחד לצד דפן האמצעי של הסבה: (טו) המקום ההוא כשר. דהא יש לו שלש דפנות, אבל חלק החיצון שמעבר השני פסול, דהא אין לה פי אם שתי דפנות. (יג) ואם יש פחות מארבע אמות מדפן האמצעי עד סופו של הסכך-פסול, (יד) אף חלק החיצון כשר, דאמרין דפן עקמה עד שם, אבל אם א"ר מפסיק, פסול חלק החיצון, דהא בא"ר ליכא למימר דפן עקמה: (טז) ואף שמבחוץ, רוצה לומר, פעמים אף חלק החיצון שמבחוץ גס-כן כשר, בין בסכך פסול ובין בא"ר, כגון שמחבר מן הצדדים, או מצטרף הפנימי והחיצון להכשר סבה, דהינו אפלו אין בפנימי לבד שיעור הכשר סבה (מ"א בשם הפוסקים); ומכל מקום אותו חלק של א"ר או סכך פסול אין לישב תחתיו לכלי עלמא. ויבסקר בכור"י-עלב מפקפק על זה שכתבנו דמצטרף הפנימי והחיצון להכשר סבה, עין שם: ג (יז) סכך פסול פחות מארבעה וא"ר אצלו כו'. רוצה לומר, אפלו היה הסכך באמצע על-פני כל ארכו, אפלו הכי אין מצטרף אצלו הא"ר לפסול הסבה משום דלא שני שיעוריהו להדדי, וינים פניל בפעפין הקודמין: במקום סכך פסול, בין דאין בו ארבעה טפחים מותר לישב תחתיו, ובמקום הא"ר, אף דאין בו שלשה טפחים אין ישנים תחתיו, כנ"ל בסעיף ב: (יח) אבל בקטנה וכו'. דשם שוה שיעוריהו להדדי, דגם סכך פסול דינו שם בשלשה טפחים לפסול, כנ"ל בסוף סעיף א, הלכה מצטרפים תרויהו לפסול כשיש בין שניהם שלשה טפחים: ד (יט) יש להסתפק וכו'. ולכן אם

שער הצינון

(י) ולא אמרין חכט רמי ולבוד להחמיר [שם]: (יא) וכמו דאסרין לעיל בסימן תרכט סעיף יח שהפסול על צדיהו דבדבא אין בו פי טפחים, משום דנעשו כשפתיו של ממכות, אפשר דבעיננו גס-כן הכי. וכתבתי בלשון אפשר' משום דהפסול אברהם מסתפק בזה, עין שם: (יב) ולא פירש משום לבד, דכהאי גוונא בממטו מפסיק לא שך לבדו, ודוקא בא"ר שך לבדו [פמ"ג]: (יג) הרא"ש: (יד) ומכל מקום החלק הפנימי גס-כן כשר. דלגבי דילה לא אמרין דפן עקמה [שם]:

אין לסבה זו מחצות, וצריך לזהר בזה כי מצוי הוא, עכ"ל: (ג) לכתלים. נ"ל דאם הגג עקם כנגדן שלנו אע"פ שיש בשופע ד' אינו פוסל אא"כ יש במשכו ד' דאז תופס בסבה ד', ואם הגג עקם למעלה, ולמטה בקמוף לו קורה, אע"פ שאינו נמשך ממנו ג"ט, בין דבגבה רחוק ממנו ג"ט אין מצטרפין, ולא אמרין חכט ולבוד להחמיר, מ"א, ע"ש: (ג) אלא ד'. אינו מדקדק, ואפלו יש בה ט' ומחצה וסכך פסול ג"ט פסולה, בין דכי שקלת לה לפסול ליכא הכשר

באור הלכה

בזה: * כל זמן שיש בו ארבעה טפחים. ואם הניח נסר רחב ד' טפחים אפמא ומטללתא, אף-על-פי שלא הניח לסבה אלא ג' טפחים פסולה, דהוי לה כפסול היצא מן הסבה דהיון פסולה (גמרא דף יד ע"ב). ועין במגן-אברהם בשם המאיר דמ"ר בסבה קטנה, ובאשר נגפה אלו הארבעה טפחים מהן לא ישאר הכשר סבה: * א"ר וכו', בין מן הצד בשלשה טפחים פסולה. שחרי אין כאן דפן לסבה, דבזה לא שך לומר דפן עקמה בין שאין כאן אלא א"ר: * בפחות משלשה כשרה ומצטרף וכו'. דאמרין לבדו והוי כסתום: * ואין ישנים תחתיו. הוא הדין אצילה, ונקט שנה בכל מקום, משום דבזה אסור אפלו צראי, מה שאין כן באצילה (אחרונים). ודין זה הוא גס-כן בין אם הוא באמצע או מן הצד. ומשמע בגמרא דהא דאמרין אין ישנים תחתיו הוא מדאורחא, דמקשה הנמרא שם ימי אכא מידי דאצטרופי מצטרף והוא עצמו אינו כשר, ומשני שם, עין שם: * הלכה אם א"ר שלשה במקום אחד, אפלו מעטו וכו'. והוא הדין לסכך פסול בארבעה טפחים בסבה גדולה ומעטו בין קנים ובין בא"ר (שיטת ריב"ב):

שבא"ר נראה לעין טפי מהפסיק בסכך ממה שנראה בסכך פסול: (יא) ודוקא שהולך וכו'. קאי אפחות משלשה טפחים, ולענין שלשה טפחים מבאר לקמה: (יב) ראשו ורבו. בר"ן איתא ראשו או רבו, וכן משמע בריתקב"א, עין שם: (יג) שהפסיק הסבה לשתיים. רוצה לומר, שהסבה היה לה שלש דפנות, וסכך הפסול או הא"ר הולך לרחבה, ונשאר שיעור סבה במקום אחד לצד אלא דפן ומחצה: (יד) אבל אם נשאר וכו'. רוצה לומר, שהפסול או הא"ר הולך לרחבה, ונשאר שיעור סבה במקום אחד לצד דפן האמצעי של הסבה: (טו) המקום ההוא כשר. דהא יש לו שלש דפנות, אבל חלק החיצון שמעבר השני פסול, דהא אין לה פי אם שתי דפנות. (יג) ואם יש פחות מארבע אמות מדפן האמצעי עד סופו של הסכך-פסול, (יד) אף חלק החיצון כשר, דאמרין דפן עקמה עד שם, אבל אם א"ר מפסיק, פסול חלק החיצון, דהא בא"ר ליכא למימר דפן עקמה: (טז) ואף שמבחוץ, רוצה לומר, פעמים אף חלק החיצון שמבחוץ גס-כן כשר, בין בסכך פסול ובין בא"ר, כגון שמחבר מן הצדדים, או מצטרף הפנימי והחיצון להכשר סבה, דהינו אפלו אין בפנימי לבד שיעור הכשר סבה (מ"א בשם הפוסקים); ומכל מקום אותו חלק של א"ר או סכך פסול אין לישב תחתיו לכלי עלמא. ויבסקר בכור"י-עלב מפקפק על זה שכתבנו דמצטרף הפנימי והחיצון להכשר סבה, עין שם: ג (יז) סכך פסול פחות מארבעה וא"ר אצלו כו'. רוצה לומר, אפלו היה הסכך באמצע על-פני כל ארכו, אפלו הכי אין מצטרף אצלו הא"ר לפסול הסבה משום דלא שני שיעוריהו להדדי, וינים פניל בפעפין הקודמין: במקום סכך פסול, בין דאין בו ארבעה טפחים מותר לישב תחתיו, ובמקום הא"ר, אף דאין בו שלשה טפחים אין ישנים תחתיו, כנ"ל בסעיף ב: (יח) אבל בקטנה וכו'. דשם שוה שיעוריהו להדדי, דגם סכך פסול דינו שם בשלשה טפחים לפסול, כנ"ל בסוף סעיף א, הלכה מצטרפים תרויהו לפסול כשיש בין שניהם שלשה טפחים: ד (יט) יש להסתפק וכו'. ולכן אם

הלכות סבה סימן תרכו תרכ

שהוא בתוך ארבעה טפחים פסולה. (טו) ויש לזהר שלא לתלות שום (ג) נוי סבה רק בפחות מארבעה לטפה (מהרי"ל):

תרכח דיני סבה שתחת סבה, וכו' ג' סעיפים:

א *סבה שתחת סבה, *העליונה פשרה (א) והתחתונה פסולה. *כיהני מלי, (ב) שיכולה התחתונה לקבל פרים וכסתות של עליונה (ג) ואפלו על ידי הדחק (ד) ויש ביניהם עשרה טפחים, אבל אם אין ביניהם עשרה טפחים, או שיש ביניהם עשרה טפחים אבל אינה יכולה לקבל פרים וכסתות של עליונה אפלו על ידי הדחק, (ה) והתחתונה פשרה אם היא מסבכת (ו) בהלכתה (ז) אפלו (ח) אם העליונה למעלה מעשרים, ויאם אינה מסבכת בהלכתה (ט) ומתבשרת על ידי סכך העליונה, צריך שלא יזה סכך העליונה

א משנה סבה ט
ב מהא דרב דימי שם
ג שם בגמרא
ד מירא דרבי ירמיה
שם וכגוונא רש"י
ה שם

באר היטב

מן המטה לפלה, מ"א: (א) נוי. אפלו אינו רחב ד"ט, מ"א: (ב) אפלו וכו'. משמע אעפ"י שהעליונה ג"כ צלחה מרבה מחמתה,

באור הלכה

משנה ברורה

ארבעה אידי דרישא (טו) ויש לזהר וכו'. רוצה לומר, אף דמדינא אין לאסור רק ברחב ארבעה טפחים וכו', (יע) מכל מקום יש לזהר לכתחלה אפלו אינו רחב ארבעה טפחים, שיש לחש שמא יעשה נוי הרבה עד שיהא בהן שעור זה וישב תחתיו. (כ) ולפי זה אין לתלות פרות או פלים וכדומה דבר שפסול לסכך בהן, אפלו לנוי, אלא בתוך ארבעה טפחים לסכך. ומכל מקום לענין חליט (כא) מנורות בסכה נגד השלחן אין צריך להתמיר שיהיו בתוך ארבעה טפחים, ואדרבה, יותר טוב ונכון להרחיקן מן הסכך כל מה שיוכל:

כשיטת רבנו תם, והנה זה הלשון פתב גסרן הטור שם, עין שם, ולפי זה ניקא, דהטור בסימן תרכו אויל לפי מה שהעתיק לדינא בסימן תרכו ולא כשיטת רבנו תם, שאין שום יחרון בפה שהסכה קרמה בין שהסרין היתה צלחה מרבה מחמתה, ולפי זה להגן מפני החמה והצליל אסור, וסבירא לה דהוא הדין מפני צרך הנכר גסרן אסור, וקאן שהעתיק בפנים שיטת רבנו תם סגס דמפני הפגד גסרן שרי. ועל עקר הענין מפני מה בסימן תרכו העתיק לדינא דלא כשיטת רבנו תם וקאן העתיק שיטת רבנו תם, כבר תמה הביתי יוסף, וצין בפ"ח ובהגהות מהר"ח:

א (א) והתחתונה פסולה. דכתיב "בפסכת" חסר וי"ו בין פ"ף לתי"ו, לישן יחיד, וכו' הוא יושב תחת שני סככין: (ב) שיכולה התחתונה לקבל וכו'. רוצה לומר, שתוקה לקבל הפרים וכסתות שאדם מניח (ב) כדי לישן עליהם (ג) ואדם יושב שם ואוכל סעודתו, אז היא נקראת בשם סבה, וממילא מיפסלא התחתונה משום סבה תחת סבה: (ג) ואפלו על ידי הדחק. רוצה לומר, שהנג של תחתונה, שהיא קרקעיתה של העליונה, (ג) מתנגעת בשמשמשין שם: (ד) ויש ביניהם עשרה טפחים. הינו בין סככה של העליונה לקרקעיתה, (ד) דזהו שעור הפחות בכל סבה להכשירה, ועל ידי זה נוכל לקרא הסכה שתחתיה בשם סבה תחת סבה: (ה) התחתונה פשרה. אבל העליונה (ה) פסולה, דלא חזיא אפלו לדירת צראי: (ו) בהלכתה. דהינו שהיתה צלחה מרבה מחמתה: (ז) אפלו וכו'. ואפלו (ו) אם העליונה היתה גסרן צלחה מרבה מחמתה לא מקרי סבה תחת סבה, בין שהעליונה אין לה הכשר סבה. ויאם העליונה תחתה מרבה מצלתה, (ז) אז אפלו התחתונה יכולה לקבל פרים וכסתות של עליונה, התחתונה פשרה, דסכך של עליונה כמאן דליא דמאן: (ח) אם העליונה למעלה מעשרים. ולא אמרינן מה שפגג סכך הפסול נחשב כאלו אינו, (ט) כיון שבפעם אין הסכך הנה סכך פסול אלא שהוא למעלה מעשרים, לא מקרי סכך פסול לפסול כנגדו: (ט) ומתבשרת על ידי

* העליונה פשרה והתחתונה פסולה. מירי קשה העליונה הוא תוך עשרים. וריאיתו מי שפספס לרבא ודכירא לה טעם פסול סבה שלמעלה מעשרים הוא משום דירית צראי בעינו וקא, ולמעלה מעשרים אין יכול לצטוה צראי, בענינו אי מטר לבנותה תוך עשרים מגנה של תחתונה אחרי שהיא גבוה יותר מעשרים מן הארץ. ולענין דעמי פשוט דשרי, דהא איתא בגמרא ופוסקים ויכול לבנות הסכה אפלו במחצות של ברזל דהוא קבוע, אלא דצוהה הותרה שיקנה הסכה בגבה באופן שתהיה יכולה להתקיים על ידי מחצת צראי ושעור חכמים שהוא רק עד עשרים אמה, והכי נמי בענינו, הרי הסכה העליונה שהיא פחותה מעשרים ובה הוא רוצה לקים מצות סבה, יכולה להתקיים על ידי דגנות צראי, דהינו מגנה של תחתונה ולמעלה עד סככה הנה יכול לבנות צראי, וכן מוכח מספר בכורי יצחק שסובר כן לדינא, אף לא באר טעמו: * והני מלי שיכולה וכו'. בגמרא איתא עוד כזה חלוקים. והכלל, דלעולם אינו פוסל מטעם סבה שתחת סבה אלא סכך שצלחו מרבה מחמתו, אבל חמתו מרבה מצלתו לא מקרי סכך לפסול מטעם סבה תחת סבה, ולכן קשה התחתונה חמתה מרבה ועליונה צלחה מרבה וקאמא בתוך עשרים מהארץ, שניהם עשרים; וכשניהם צלחו מרבה וקאמא עליונה למעלה מעשרים מסכך התחתונה, שניהם פסולין; וכשהתחתונה צלחה מרבה ועליונה חמתה מרבה וקאמא בתוך עשרים ורש"י קאי זה על עליונה, ולשיטת רבנו תם והשלחן ארור דפסק בזה קאי זה רק על התחתונה. התחתונה פשרה והעליונה פסולה; וכשהתחתונה צלחה מרבה וכן העליונה וקאמא בתוך עשרים מהסכך של התחתונה, עליונה פשרה ותחתונה פסולה. וכל אלו הם הלכות פסוקות בגמרא ולא ידעתי למה השמיטו הפוסקים, עד כאן דברי הבכורי יצחק, ונכונתו על הראשונים, אבל האחרונים כמעט העתיקו כל הפרטים:

שער הציון

(יט) מגן אברהם וט"ו ושי"א: (כ) פרי מגדים בבאור דברי הרמ"א: (כא) פן נראה בפשיטות דאין רשאי להתמיר בזה, עין בחשן משפט סימן חיח סעיף ג וד. ולבר מן דין, יש פוסקים שסוברין דאין להתמיר בדינא ומהרי"ל רק באם צלחה מרבה מחמתה, וכמו שפסקנו בפנים בסעיף קטן יא, והגם דאם יש שעור ד' טפחים בודאי נכון לתפס כדעת הפוסקים שם, על כל פנים בזה דהוא חמרא בעלמא יש להקל בזה, וסבירא זו הובא כאלה וטרא בשם הפוסק משה, ומפני זה גסרן יש להקל בחליט המנורות כמו שכתב החי"א, וגם דענין מנורות אין רגיל לתלותן רק נגד השלחן ואין שך בזה שמא ישב תחתן: (ב) ושי"א: (ג) בתי יוסף: (ג) רמב"ם בפרוש המשנה: (ד) ואין נפקא מנה בין אם היא בתוך עשרים מקרקע שלה או למעלה מעשרים מקרקע שלה, אף דהיא פסולה מכל מקום מקרי תחתונה סבה תחת סבה, דכיון שהיא למעלה מעשרים ומקרי סבה קבוע, בודאי יש על התחתונה שם סבה תחת סבה וריטכ"א בחידושינו: (ה) פספ"מ משנה. ודע, דהוא הדין אם סבה העליונה אין לה רק סכך בלי דגנות ונגון שצנץ ד' קונדיסין על גג סבה התחתונה וסכך על גבון, או שאין בדיפתוהיה ז' על ד' רחב שעור הכשר סבה, מתבשרת התחתונה, דכל זמן שאין ראוי עליון לסכה לאו סבה תחת סבה הנה נפרי מגדים. ואף דמסתפק שם קצת בכבוד יצחק מסיק להקל: (ו) ט"ו ופשוט: (ז) מגן אברהם: (ח) מגן אברהם וט"ו. ומכל מקום אין ללמד מכאן אם העליונה אינה עשויה לצלל בענין דפסול משום תעשה ולא מן העשוי [והיא חמתה מרבה מצלתה] דגסרן יכשר התחתונה מטעם דהסכך בעצמו אינו פסול, דפסול דתעשה ולא מן העשוי גרע טפי מפסול דלמעלה מעשרים [הגהות רע"א]:

הלכות ספה סימן תרלח

באר הגולה קב

ד' ברייתא ביצה ל'
ה' אוקימתא דאבני
ודכא שם

הצריך מן הדפנות ונשלם הקשר ספה הוסיף דפון, לא מיתפרא, אבל אם עשה ארבעתן *סתם, פלן אסורות ומקצות: הגה וכל זה לא מירי (ט) אלא בספה שישב בה פעם אחד, *אכל אם הזמינה לספה ולא ישב בה, *לא נאסרה, *דהזמנה לאו (ג) (ג) מלתא היא (הגהות אשרי פרק המביא): ב' יוכן (ד) אכלים ומשקים (י) שתולין בספה (יא) כדי לנאותה, *אסור להסתפק מהם *פל שמונה (יג) אפלו נפלו (יד) * (ובי"ט טוב ושבת טו) אסור לטלטלם (ה) *דמקצים הם (טור). ואם התנה עליהם (טז) בשעה שתלאם *יאמר איני בודל מהן (יז) כל בין השמשות (יח) (של שמונה ימים)

שערי תשובה

דהזמנה לאו מלתא היא, ע"ש: [א] מלתא היא. עב"ט. ועין ברי" שיהיא בשם מהר"י מולכו שדעתו בספה מיוחדת אסור להנות בכל השנה, וכתב הבר"י ע"ו: ודאייהו להמג"א דסבר להפך וכו', משמע דמסקים להמג"א, ואגון לדין פשיטא שאין ביה מחלוקת, דכיון שנהגין החר, כל קדושה דבימי הקד ארבעת דמנהגא היא שפתור להתרא וכהנהגה בפרוש דמי, ומ"מ מ"ש המג"א שצריך מעשה אחר שפתור קדושה צ"ע דאפשר אף בלא מעשה הלה הקדושה קשמיצ התג, דאין זה דומה להזמנה, דהכא לא פקע הקדושה לגמרי רק על דרך תנאי לבד, ועין בא"י שכתב על דברי המג"א שצ"ע, ואפשר פנתו למ"ש דכהניצ כניסת התג הנרא קדושה, וע"ע: [ד] אכלים. ועין במח"כ בסוף ע"ג פצימים ונהי שם אשכול ענבים שהיה מרלה ע"ג פצימים ונשאר האשכול תלוי בסוף שיש מי ששבר ולא מהני תנאי בנה, ובספר נדאלהו דף צט מסיק בין

באור הלכה

על-כ"ל פנים מדרבנן, ואיהו סביבא לה דלא מיתפרא כלל, וכוון סביבא לה להבית"י וסוף קבר"ו: * סתם. נראה לי דרוצה לומר, לאפוקי אם פרש דאלו עושה לשם ספה ואלו להוספה בעלמא: * אכל אם הזמינה לספה. ואפלו אם עשאה לשם ספה, וכנ"ל בסימן מב בדריי הזמנה, עין שם: * לא נאסרה. נראה לי דלא אסרה אלא לענין קדושת התג שחל על הספה, הוא דבינין ישב בה פהג, אבל משום מקצה דסחיבת אהל דאסור בכל יום-טוב, דריי לא תלי קדושה בה לגמרי, אלא דאיהו אסורה רק ביום-טוב, ובהל-המועד שרי כהני פונא (מור וקציעה): * דהזמנה לאו מלתא היא. וצריך עיון, אי הכי אפלו אי ישב בה אחר שקדש היום לא ליסתרא כלא יומא אלא לשעה שישב בה בלבד, דהא אפתי לא הוי אהקצאי לבין-השמשות ולא אהקצאי לכלא יומא, ולכי נפק תשתי [מ"ק הני"ל]. והנה לפי מה שכתב מקדום: אפלו לא ישב בה כלל אסור עד חל-המועד דמשום סחיבת אהל הוא מקצה, ונראה דכנתו דמשום קדושת התג לא מיתפרא אלא לשעה שישב בה: * אסור להסתפק מהם וכו'. והוה אם תלאן קדם בין-השמשות ראשון, ואם תלאן ביום א' או בחל-המועד, מתחיל אסורו מן בין-השמשות הראשון שאחר זה עד סוף יום-טוב, אבל מן צד התלה עד הערב לא מיתפרא [כן מוכח לקמח]: * כל שמונה. עין בשו"ת נתם סופר אר"ח תיים סימן קפד, באחד שנתה לו אחרו מותר וקלאו בהספה לגוי ואחר-כך ביום-טוב בא אחר מן הפקר שלא מצא אחרו לקנות, והורה שפטר לטל האחרו התלוי בספה לגוי ולצאת בו, ונהי דביום-טוב אסור בטלטול משום מקצה, מכל מקום בחל-המועד שפטר לטלטלו הוא הדין דמטר לצאת בו, דמקצות לאו להנות נתנו, ועוד, דהא דאסור להנות הוא משום בויי מצוה וקאן ליכא בויי, דמעבדא הוי רק גוי מצוה והשפא מצוה גופא ומכריכים צליו. ועין שם עוד שהאר"י פנה ומסיק דמטר גמי לבצל האחרו לקח מעות מחיר האחרו, עין שם טעמו: * וביום-טוב ושבת אסור. ואם נפלו הגויין על השלחן ואי אפשר לאכל, יש אומרים דמשום אכל-נפש ביום-טוב מטר לטלטל המקצה ולהסירן. והפרי מגדים מסיק דאם אפשר ע"י טלטול מן הצד השכלא וכדומה, נעשה ולא יטלטל ביום-טוב, עין שם. ולעניית דעתה, אם קיסי הפקר נושרין הרבה על השלחן אפשר דמטר לטלטל אף בשבת להסירן אם נמאס מזה, מיד דהוי אגרו של רעי: * דמקצים הם. הינו בין השמשות על הכתל כיון שגפלו:

באר היטב

אחר שנגמרה אסורים דלא גרע מנוי-ספה אא"כ התנה, יש"ש. ועמ"א: (ג) מלתא היא. וקשה, דבסימן מב ס"ג פתח דהזמנה לגוף הקדושה מלתא היא, וי"ל דתשמישי מצוה קלי טפי, ונ"ל דמי שיש לו ספה בנחה משנה לשנה מ"מ אינה אסורה עד שישב בה פהג, אע"פ דכבר ישב בה בשנה שעברה מ"מ כשעבר התג בטלה קדושתה וצריך מעשה אחר שפתור קדושתה, מ"א: (ד) אכלים. ואם יודע שהילדים יאכלו מהם מוטב שלא לתלותם, ס"ח סימן רטג. ולי"ג דיתנה עליהן, מ"א, ובלבד שלא ינתקו החוטים: (ה) דמקצים. דמקצה למצותו אפלו מתבר לגפן וממילא נוי לשפה ובטל לגבה ותלה עלה קדושת נוי-ספה, פתח מח"כ

משנה ברורה

דמצוה. ועין שם במשנה ברורה: (ט) אלא בספה שישב בה פעם אחד. עין במגן-אברהם (י) שאפלו לא נעשית לשם ספה, דהינו שהיתה עשויה לצל, פיון דמדינא ספה כשרה היא וישב בה פעם אחת, אסורה שוב כל ימי הקד. ונראה לי דמירי (יא) שהזמנה מתחלה לשם ספת הקד, או שבצת שישב בה הנה (יב) דעתו לישב בה כל ימי הקד, הא לא הכי לא נתקדשה בפעם אחת להיות שם ספת הקד עליה, וכמו שכתבנו למעלה בסעיף-קטן ג. ומי שיש לו ספה בנחה משנה לשנה, מכל מקום אינה אסורה עד שישב בה פהג, אף-על-גב דכבר ישב בה בשנה שעברה, מכל מקום כשעבר התג בטלה קדושתה וצריך מעשה אחר שפתור קדושתה, פן פתח הפגון-אברהם, (יג) ויש מאחרונים שפסקין בנה, וטוב להתמיר: ב' (י) שתולין בספה וכו'. בין שהלויין בסוף (יז) ובין שתולין בדפנות: (יא) כדי לנאותה. ואם יודע שהילדים יאכלו מהם, מוטב שלא לתלותם, שינתקו החוטים ויבואו לידי חלול שבת, וגם שמה יבואו לאכלם, אכן אם יכול לתלותם בגבה שלא יוכלו הילדים להגיע לשם או שאין לו ילדים, מצוה לתלות נוי-ספה [א"ר בשם ס"ח רס"ג]; גם בשל"ה פתח דראוי לזכות הספה בקרמין וסדינין ולתלות בה פרות תשובתי: (יב) אסור להסתפק מהם. דבוי (טו) הוא להמצוה בשמסתפק מהם: (יג) אפלו נפלו. דכיון (טז) דאהקצאי לבין-השמשות אהקצאי לכל היום-טוב, (יז) ואפלו נפלו בחל-המועד אסורין: (יח) וביום-טוב ושבת כו'. אבל בחל-המועד לא שיק אסור טלטול, ועל-פן אם נפלו מטר לטלטל ולהחזירן למקומן [טור]: (טו) אסור לטלטלם וכו'. הינו אפלו לזכות המתירין לעיל בסימן תצה מקצה ביום-טוב כמו בשבת, במקצה פנה לכלי צלמא אסור (יח) דהקצו למצותו: (טז) בשעה שתלאם. בא (יט) לאפוקי, דלא גימא דנקא סמוך לבין-השמשות: (יז) כל בין השמשות. דיש (כ) תחלת בין-השמשות ויש סוף בין-השמשות, וביעין שלא יבדל מהן כל זמן בין-השמשות: (יח) של שמונה ימים. פרוש, לאפוקי (כא) כשאמר: איני

שער הציון

(י) הגה בעצם דין זה נוספק הבית"י וסוף לעיל בסימן תקיח, אף הפגון-אברהם הביא בענייניו דין זה בפשיטות בשם רבנו ירחם: (יא) דהלא מדמינן לדינא דהזמנה, ובהזמנה קומא לן לעיל בסימן מב דצר בה ולא אומנה לאו מלתא היא: (יב) דלעיל קומא לן שם דאם בעת שצרי פעם אחת הנה דעתו למיצר בה לעולם, שוב אסור למיצר בה ותי, והכי נמי בענייניו אס דעתו לישב בה כל ימי הקד, נחשב זה כאלו הנה הזמנה גס-פון: (יג) עין בשערי-תשובה ובכתיב-יעקב: (ד) גמרא דף י: (טו) גמרא שבת דף כב: (טז) חוספוח שם: (יז) הרא"ש בתשובה, ומוכח בכאור הגר"א: (יח) יש של שלמה ומגן-אברהם והגר"א: (יט) פן מוכח בבית-יוסף: (כ) עין שבת ל"ד צמוד ב: (כא) פן מוכח בכאור הגר"א שפירש פנה דברי רמב"ן שהוא דלא כרש"י, דלרש"י מהני פנה דלא טייל הקדושה ממילא גם בשאר הימים ולדידה לא מהני ולפי זה אם אמר סתם איני בודל מהן כל בין-השמשות, אפשר דגם לרמב"ן נכלל פנה כל שמונה ימים, אע"פ שהעין גים של שלמה [שהובא במ"א] משמע דלצד אחרות-תיים בשם הרמב"ן אפלו באפן זה לא מהני, ועל זה פתח זיתמרא יתרא היא, דבסתמא בודאי מהני, וכן משמע ממגן-אברהם שהביאו לחלק פנה על דברי הרמ"א, משמע דלהרמ"א לא מהני אפלו בסתמא, ולמעשה נראה דאין להחמיר בסתמא, דהרי דעת רש"י [וכן הוא גס-פון דעת הר"ן] דאפלו כשפירש ואמר איני בודל כל בין-השמשות של ערב יום-טוב הראשון, גס-פון מהני, ונהי דכזה אין להקל נגד דעת הרמ"א שהעתיק לדינא פדעת הרמב"ן, על-כ"ל פנים בסתמא אין להתמיר, וכן משמע מאליה רבה, עין שם:

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

כו

עין משפט
נר מצוה

העושה לולב - בערב יום טוב: לעמנו - ולא לאחרים: כל זמן
ביום המקדש - מברכין עליו במקדש כל שבעה דמלאווייתא הוא
כרבי יוחנן דתלי טעמא דמלאווייתא: כל זמן שמניין - ואפילו
חולק ומניין מזה פעמים ביום ונבי סוכה נמי אפי' דלא מפסקי
ליעות מימיה וכחד יומא אריכא הוא חורה אור

העושה לולב לעצמו אומר ברוך שהחיינו

וקיימנו והגיענו לזמן הזה נמלו לצאת בו
אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על
גמילות לולב ואף על פי שברוך עליו יום
ראשון חזר ומברך כל שבעה *העושה
סוכה לעצמו אומר ברוך שהחיינו וקיימנו
כו' נכנס לישב בה אומר אשר קדשנו
במצותיו וצונו לישב בסוכה וכיון שברוך
יום ראשון שוב אינו מברך קשיא לולב
אלולב קשיא סוכה אסוכה בשלמא לולב
אלולב לא קשיא כאן בזמן שביית המקדש
קיים כאן בזמן שאין בית המקדש קיים
אלא סוכה אסוכה קשיא תנאי היא דתנאי
*הפילין כל זמן שבעיתן מברך עליהן
דברי רבי וחכמים אומרים אינו מברך אלא
שחרית בלבד אחרת אביי אמר הלכתא
כרבי ורבא אמר הלכתא כרבנן אמר רב
מרי ברה דבת שמואל חוינא ליה לרבא
דלא עבד כשבעתיה אלא מקרים וקאי
ועייל לבית הבסא ונפיק ומשי ידיה ומעא
הפילין ומברך וכי אצטרף זיכנא אחרניא
עייל לבית הבסא ונפיק ומשי ידיה ומעא
הפילין ומברך ואנן נמי כרבי עבדינן
*ומברכין כל שבעה אמר רב זוטרא חוינא
ליה לרב פפי דכל אימת דמנח תפילין
מברך רבנן דבי רב אשי כל אימת דמשמשי
בהו מברכי אמר רב יהודה אמר שמואל
מצות לולב כל שבעה ור' יהושע בן לוי
אמר יום ראשון מצות לולב מכאן ואילך
מצות זקנים ורבי יצחק אמר כל יומא מצות
זקנים ואפילו יום ראשון והא קיימא לן
דיום ראשון דאורייתא אימא בר מיום ראשון
אי הכי היינו דרבי יהושע בן לוי אימא
וכן אמר רבי יצחק ואף רב סבר כל שבעה
מצות לולב *אמר רבי הויה בר אשי
אמר רב המדליק נר של תנוכה צריך
לברך רבי ירמיה אמר הויה נר של
תנוכה צריך לברך מאי מברך אמר רב
יהודה יום ראשון המדליק מברך שלש
הרואה מברך שתיים מכאן ואילך ימדליק

העושה סוכה לעמנו - דווקא נקט לעמנו אבל לאחר לא
מברך *מדי להאי תנא דכבר דלן מברך לעשות
כדדקיין פ' התכלת (מנחות דף נ"ג וס'): ואריכא תנא דתני בירושלמי
בפרק הרואה עשה לעמנו מברך לעשות סוכה לאחר מברך
[א] לעשות סוכה [לשמו]:

העושה סוכה לעמנו מברך

שבעתי - לר' לפני
טעם מאי שני דיש מלות שקיטו
לברך שהחיינו ויש מלות שלא תקיטו
בעשיית סוכה ולולב תקיטו כדאשכחן
הכא ובעשיית לילית ותפילין לא
תקיט כדמוכה פרק התכלת (ג')
(ס) דמפרש ר' יוחנן מאי מברך
התפילין של יד ותפילין של ראש ואילו
לעשות תפילין לא מברך דלא חשיב
ליה וכמו ק' יש לקדק דשהחיינו
מאי לא מברך מולא חשיב לה וכן
אפדין הכן מברך שהחיינו כדאיתא
בסוף פרק ערבי פסחים (פסחים דף
קכ"ג): ואילו חמילה לא מברך מדלא
חשיב ב' התכלת (מנחות ס') ובסוף
ר"א דמילה (שבת דף קנ"ז): כהני
ברטא של מילה וכן אקריאה
מגילה מברך שהחיינו כדאיתא בריש
הקורא את המגילה עמוד (מגילה דף
כ"ג): ואילו אקריאה הלל לא מברך
וגרסה דמטוה שיש עליה שמוה תקיט
שהחיינו ודלמרינן בהרואה (נרטא
דף נ"ד) דמברך על כלים חדשים
כשב רב שרירא גאון דלא פסקינן
עלה ומסקינן בפרק בגל מערבין
(שיריון ד' מ'): דבעינן מידי דלמי
מומן לזמן וקשה מפדיון הבן:

נכנס לישב בה מברך לישב

בסוכה - מדלא קאמר
מברך שחם כדקתני סיפא בעשייה
ועומדה ואין יכול לחמד בה דבר
משמע דנפיק אהא דצריך למשייה
שהחיינו ותימה ומיפוק ליה דמברך
משום יו"ט כמו שמברכין ליום טוב
דפסח ועלרת וכל שאר ימים טובים
ושמח כיון דסוכה ממנחת חג קאיתא
בגרא הוא דזמן דידה אפי' שצריך
בחול פטור הוא אף בתר דזמן כי
קא חמי ממנחת מעמד קאחי תפילו
בלא יום טוב כדאמר לקמן (דף מ"ז):
דאי לא צריך האדמא מברך למחר
או ליומא אחרת:

דבר אימת דמשמשי מברכי

דמלוה למשמש בהן שלא
יסיח דעתו דבפרק קמח דיומא
(ד' ז'): ילפינן מל'ן ומה ל'ן שלין
בו אלא חזכרה אחת ולא חתפרש
מאי הוא מברך אס מברכין לשמור
את חוקיו כמו שמברכין בתר
המסקין תפלוה או להניח כמו
שמברכין בשעת האחה כדאיתא
בהקומן רבה (מנחות דף נ"ז וס')
דהכל הכי מוניתין ועומדין ומסתברא
דמברכין לשמור חוקיו כמו שמברכין
לשמור בתר דמסקין תפלוה כדאיתא
פרק בא סימן (נהל דף נ"א):

הרואה נר של תנוכה צריך

לברך - בשאר מצות
כגון אלווג וסוכה לא תקיט מצות
לרואה אלא גבי נר תנוכה משום
חבישות האס וגם משום שיש כמה
גבי ארס שאין להם צחים ואין
מיהויק

לא ב מיי"ט מ"א מ"ב
לולב כלסכו קו טו"ע
ח"ח ס"י תרס"ג ט"ף ה'

לב ג מיי"ט מ"א מ"ב
כרסות כלסכו ה ט
ופ"ו מ"ב מ"ג מ"ד
ח"ח ס"י תרס"ג ט"ף ה'

לד ד מיי"ט מ"א מ"ב
תפילין כלסכו ז ט
ע"ג ט"ז ט"ח ט"ט
ס"י כ"ה ט"ף י'

לד ה מיי"ט מ"א מ"ב
סוכה כלסכו יב ט
ע"ג ט"ז ט"ח ט"ט
ס"י כ"ה ט"ף י'

לד ו מיי"ט מ"א מ"ב
תנוכה כלסכו יג ט
כ"ג ט"ז ט"ח ט"ט
ח"ח ס"י תרס"ג ט"ף ה'

לד ז מיי"ט מ"א מ"ב
סוכה כלסכו יד ט
ע"ג ט"ז ט"ח ט"ט
ס"י כ"ה ט"ף י'

לד ח מיי"ט מ"א מ"ב
מנחת כלסכו טו ט
ע"ג ט"ז ט"ח ט"ט
ס"י כ"ה ט"ף י'

לד ט מיי"ט מ"א מ"ב
מנחת כלסכו טז ט
ע"ג ט"ז ט"ח ט"ט
ס"י כ"ה ט"ף י'

לד י מיי"ט מ"א מ"ב
מנחת כלסכו טז ט
ע"ג ט"ז ט"ח ט"ט
ס"י כ"ה ט"ף י'

לד י"א מיי"ט מ"א מ"ב
מנחת כלסכו טז ט
ע"ג ט"ז ט"ח ט"ט
ס"י כ"ה ט"ף י'

לד י"ב מיי"ט מ"א מ"ב
מנחת כלסכו טז ט
ע"ג ט"ז ט"ח ט"ט
ס"י כ"ה ט"ף י'

לד י"ג מיי"ט מ"א מ"ב
מנחת כלסכו טז ט
ע"ג ט"ז ט"ח ט"ט
ס"י כ"ה ט"ף י'

לד י"ד מיי"ט מ"א מ"ב
מנחת כלסכו טז ט
ע"ג ט"ז ט"ח ט"ט
ס"י כ"ה ט"ף י'

מברכין עליה בכל יום דהוא דומיא
דחולין ומניח: אלא שהחיינו: ובסוכה
נמי כיון דכחד יומא הוא סני בצרכה
של יום ראשון: דלא עבד כשבעתי:

אלא כל זמן דמנח תפילין מברך:
סני גרסינן ואנן נמי כרבי עבדינן
ומברכין כל שבעה - ואל"ל דכחד
יומא הוא ובולוב נמי כל שבעה
ואפי' דמברכין מברכין עליה כי
הכי דמברכין בנר תנוכה ובמגילה
דברנן דקס ליה רב ושמואל בחד
שטתא בולוב ורבינן נמי משמיה
ד' יוחנן אמר לולב שבעה: דמשמשי
כסו. דקיימא לן חייב ארס למשמש

בתפילין כל שעה ק"ז מלך בפ"ק
דיומא (דף ז'): מלות לולב שבעה -
לכרכה: יום ראשון מלות לולב -
דאורייתא ועיקר ובעיא ברכה:

פסאן ואילך מלות זקנים - רבן יוחנן
בן זכאי וסיעתו והרבנן לא בעיא
ברכה: ואף רב סבר לה כל שבעה -
בני ברכה למטת לולב ואף על גב
דמברכין הוא בני ברכה: דאמר
רב - בנר תנוכה דמברכין היא ובעי
ברכה הכא נמי לא שני: פירוש

נר תנוכה - קאי על שלא הדליק
בביתו ועובר ברכות הרבים והוא
אוחה כפתחי ישראל שמטה להניח
בפתח לר' לברך על (ה) הראשונה:
מברך שמים - שהחיינו ושטתה נסים
שאין על הרואה לברך להדליק נר:
פסאן ואילך - זמן ליכא: סמוליק

מברך - להדליק נר ושטתה נסים:
ופירוש - שטתה נסים לחודיה:
ויפיק לנו - הואיל והוא מדבריהם:
מתני לפ כפדיה - להא דרב גבי
לולב ולא שמש לה מכללא דנר תנוכה:
מברך שמים - לישב בסוכה וזמן:
מלות סוכה - ליטול לולב לישב
בסוכה להניח תפילין להתעטף

בליילת: על פסלות - ואלא ירי
כול: כל יום יום מעיין ברכותיו -
של שבת מעיין של שבת של חול מעיין של
חול של יו"ט מעיין של יו"ט המאריך:
מוחזיק

מברך שמים ורואה מברך
וצונו להדליק נר (של) תנוכה והיכן צונו מלא חסוד ורב נחמן בר יצחק
אמר *שאל אביך ויגוד (*מאי ממעט זמן אימא ממעט נס גם כל יומא
איתיה) רב נחמן בר יצחק מתני לה בהדיא אמר רב כל שבעה מצות

לולב תי' העושה סוכה לעצמו אומר ברוך שהחיינו כי נכנס לישב
בה אומר ברוך אשר קדשנו כי היתה עשייה ועומדת אם יכול לחדש
בה דבר מברך אם לא לבשיכנס לישב בה מברך שתיים אמר רב אשי
*חוינא ליה לרב כהנא דקאמר להו לכולהו אבסא דקדושה ח"ד הוי לפניו

מצות הרבה אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על המצות רבי יהודה
אמר *מברך על כל אחת ואחת בפני עצמה א"ר יורא ואיתימא רבי חנינא בר
פפא הלכתא כרבי יהודה ואמר רבי יורא ואיתימא רבי חנינא בר פפא *מי

קרבי יהודה דכתיב *ברוך ה' יום יום *וכי ביום מברכין אותו ובליילת אין
מברכין אותו אלא בא לומר לך בכל יום ויום תן לו מעיין ברכותיו הכא נמי
בכל דבר ודבר תן לו מעיין ברכותיו *ואמר ר' יורא ואיתימא ר' חנינא בר
פפא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם כלי ריקן

בדם לקיים המלוה ועטם ראשון נחא דלא תיקשי ליה מוזהר ועוד יש לפרש דלן שייך לתקן
לעצמו אומר ברוך שהחיינו - נכנס לישב בה מברך לישב בסוכה - היתה עשייה אם יכול לחדש בה דבר מברך אתה סיד שהחיינו - ואם לאו לכשיכנס בה מברך שתיים אמר רב אשי ר' יורא ויורא

פסחים
[פס' כ"ט
ט"ז]

סוטה
[סו' ט"ז]

מנחות
[מנ' ז']

הרואה
הבריא
(ה) רש"י ד"ס
הואה נר וכו'
לר' על ראה
האשתי:

הרואה
הבריא
[א] וי' פ"ד
טעם לנחה
לשם
מקח ור' על
שתי סוכה:

שם נ"ג ע"ג

נתיב נ"ב

מל"ט ס"א

נתיב נ"ג

נתיב נ"ג

נתיב נ"ג

הלכות יום הכפורים סימן תרכד תרכה

ממש או על האור שהדלק ממנו, וכן נהגו להדליק מעששיות של בית הכנסת. וימיהו, אפלו אם הדלק ביום הכפורים, אם הדלק בהתר כגון לחולה, יכולים לכוף עליו: הגה יש אומרים להכדיל (יא) על גר של בית הכנסת (המגיד פכ"ט ואבודרהם וא"ו), * ויש אומרים (יב) שאין להכדיל עליו אלא מדליקין גר אחר ממנו, (יג) והנכון להכדיל על שניהן ביחד, דהיינו להדליק גר אחד מגר בית הכנסת, ולא נכדיל (יד) על גר עצמו של בית הכנסת לחוד (מהרי"ל). ושאר דיני גר עין לעיל סימן רצ"ח. ואוכלים ושמחים במוצאי יום הכפורים (טו) דהוי קצת יום טוב (טז) ומהרי"ו וא"ו). יש מחמירים (טז) לעשות (ה) שני ימים יום כפורים, (יז) ויש לזה התרה, ואין לנהג בחמרא זו משום דיש לחש שיקבא לידי סכנה (אור חיים). מי שמתענה פענית תלום למחרת יום כפור אין צריך להתענות כל ימיו (מנהגים). אין אומרים (ו) תחנון (יח) ולא צו"ן (כ) מיום כפור עד סכות והמדקדקים (טז) מתחילים מיד במוצאי יום כפור בפעולת הסכה כדי לצאת ממצנה אל מצנה (מהרי"ל ומנהגים והג"מ פ"ב דברכות, מהרי"ו):

ח טור מקא דאור
ששבת פסחים נ"ד
יקפוש רש"י שם

הלכות ספכה

תרכה וכו סעיף אחד:

א "בספת תשבו שבעת ימים וגו' (א) כי בסכות הושבתי את בני ישראל", הם ענני כבוד שהקיפם

ח טור

באר היטב

כשבילן, מ"א, ע"ש שמסים שלא לעשות שני ימים יו"כ, דכשעושה יום שני יו"כ א"כ מאתמול הוי ע"כ ואסור להתענות וא"כ האיה התענה והוי סתרי אהרדי ולכן אין לנהג כן, ומכ"ש למנהגו שאין מתענין בין יו"כ לסכות. ובלקוטי פרדס משמע שאין מתענין בלילה כי אם ביום: (ו) תחנון. ואין מתענין בהם אפלו יארצייט, שהם ימי שמחה שהיו מתנבין בהם המזבח בימי שלמה, מהרי"ל. ומקדשין הלכה במוצאי יו"כ, עין סימן תכו ס"ב. ביום שאחר יו"כ משכימין לביהכ"ג, מנהגים:

(ה) שני ימים. וז"ל מהרי"ל בתשובה סימן ריב: העושים ב' ימים יה"כ אין משנין כלל התפלות, אף אם הם י' או מאה לא יתפללו רק התפלה של חל דהוי לא תתגדודו. וכתב המ"א: ונ"ל דגיחו ג"כ תפלין מה"ט, ע"כ, אף פיוטים וסליחות יאמרו כרצונם וי"ג מדות קורא בתורה. וכתב המ"א: ומ"מ נ"ל דלא יאמרו אותם באמצע התפלה רק אחר י"ח, גם לא יקראו בתורה אפלו ויחל. כשחל יו"כ ביום ה' אסור להכין להם צרכי שבת בע"ש שהוא י"כ שלהן, אף יאכלו עם האחרים שלא הרבו

משנה ברורה

ואכנים דאסור במוצאי יום הכפורים לכוף עליו. (יג) ועין מגן אברהם, דלפי זה גם באור היוצא מן עצים ואכנים אין לכוף אפלו על גר אחר שהדלק ממנו, ולא כהישאומרים דסעיף ד: (יא) על גר של בית הכנסת. רוצה לומר, (יג) שהדלק מבעוד יום ודלק בהתר, והוי לה שבת סביבא לה ונעשו להאי, וצריך להכדיל על זה מלהכדיל על גר אחר שהדלק ממנו, דלא מקרי כלי כף אור ששבת בין שלא היה ביום הכפורים: (יג) והנכון להכדיל על שניהן ביחד. רוצה לומר, שפנה כבודי יוצא. והוא הדין אם היה לו גר אחד בביתו שהיה דלוק מבעוד יום, ידליק ממנו עוד אחד ויכוף על שניהן ביחד, כי על אותו גר שבביתו לחוד גם כן אינו כדאי לכוף, דאפשר שהוא נעשה גם כן רק לכבוד היום [ח"א]. וכן דרך החיים משמע דיותר טוב שנייה בביתו לכתחלה גר דלוק מערכי יום כפור שיהיה דלוק עד מוצאי יום הכפורים כדי לכוף עליו, ויוצא בזה לכל הדעות בין שהוא מניחה לכתחלה בשביל זה: (יד) על גר של בית הכנסת לחוד. ואם אי אפשר להכדיל על שניהם, (טו) מוטב להכדיל על גר אחר שדלקו ממנו לחוד מגר בית הכנסת לחוד. (טו) ומפל מקום אם עבר וכוף על גרות של בית הכנסת בלכוד אין צריך לחזר ולכוף על גר אחר, (יז) שהגרות שלנו עשוין גם להאיר, שהרי מתפללין לאורן. אין מתענין מיום כפור עד סכות יום שמת בו אביו ואמו, שהם ימי שמחה, שהיו מתנבין בהן המזבח בימי שלמה. ביום שאחר יום הכפורים משכימין לבית הכנסת, כדי שלא יהא נראה חס ושלום שאנו היינו נכנעין לו רק בעת שאנו צריכים לבקש על דיננו: (טז) דהוי קצת יום טוב. כדאיא במדרש, דבתקול יוצאה במוצאי יום הכפורים ואומרת "לך אכל בשמחה וגו'": (טז) לעשות שני ימים יום כפור. משום ספקא דיומא. ומפל מקום לא יתפללו (יח) רק תפלה של חל וגיחו תפלין, אף פיוטים וסליחות יוכלו לומר כרצונם, וגם זה לא יאמרו בתוך התפלה רק אחר שמונה עשרה. גם לא יקראו בתורה אפלו ויחל. כשחל יום כפור שלהן, אף יאכלו עם אחרים שלא הרבו בשבילן. ויש אומרים דמי שעשה פן פעם אחת שני ימים אינו יכול לחזור, וצריך לעשות פן כל ימיו, דהוי כמו קבל על עצמו כגנר: (יז) ויש לזה התרה. הנה, אם נתחרט על זה ואינו רוצה לעשות פן, ושאי להתיר לעצמו בפני שלשה על ידי פתח וחרטה. ואם התנה כפוש שאין עושה פן רק שנה זו ואין מקבל על עצמו שיעשה פן בכל שנה, (כ) אין צריך התרה. ומה שכתב שאין לנהג בחמרא זו, כי באמת מדינא אין לחש, דאנן בקיאי בקביעא דיתרא ואין עושין פן רק משום מנהג שנהגו אבותינו, וביום הכפורים (כא) לא נהגו אבותינו פן, אם כן למה נהגו אבותינו: (יח) ולא צו"ן (כ) וכו'. ולא (כב) פרקים ולא שיר המעלות, (כג) אכל 'למנצח' ואל ארץ אפים' אומרים. ויש מקומות שבערב סכות אין אומרים 'למנצח', אכל 'אל ארץ אפים' אומרים: (יט) מתחילים. וביום המחרת (כד) יעשה פלה, כמו שכתב בסימן תרכה:

באר הגולה

* ויש אומרים שאין להכדיל עליו. עין משנה ברורה. וקלים ששבתו. מר הדליק ממנו גר במוצאי יום הכפורים ולכוף עליו [תר"י והובא במ"א]:

א "כי בסכות הושבתי וכו'", הם ענני כבוד וכו'. ורגמא לזה צננו לעשות סכות, כדי שנוכר נוראותיו ונפלאותיו. ואף על פי שצננו ממצינים בחדש ניסן לא צננו לעשות סכות באותו הזמן, לפי שהוא ימות הקיץ ודרך כל אדם לעשות סכות לצל ולא הייתה

שער הציור

(יג) והעתיקו הגר"ו, וכן כתב הגר"א דסעיף זה סותר לדעת הישאומרים דסעיף ד: (יג) מגן אברהם ולבושי שרד: (יד) לבושי שרד: (טו) מגן אברהם: (טז) הגר"ו: (יז) ובמטה אפרים כתב דגרות של בתי מדרשות שעשוין ללמד אצלם והקבועים שם משתמשים בהם, יש לכוף עליהם: (יח) מגן אברהם ושי"א: (יט) דרכי משה: (כ) מגן אברהם ומטה אפרים: (כא) כי רב הצבור אין יכולין להתענות ב' ימים ולא תקנו בזה לעשות שני ימים: (כב) סודו דרך החיים בשם אליה רבה: (כג) מטה אפרים: (כד) פרי מגדים:

(א) היינו צדקתך צדק. וצו"ן הוא קיצור התיבות [ר"ת] הראשונות שבו, פוסקים - צדקתך וצדקתך צדקתך.

מ"ע דרבים שכל ישראל חייבים בה ביחד למ"ע דלעולם
בהם תעזרו שאינה אלא מ"ע דיחיד ולא אלימא כ"כ
כמבאר במ"ק ד"ד ז' יבא מ"ע דרבים וידחה מ"ע
דיחיד, ואע"ג דמלוא דזכות דרבים עדיף לדחות מ"ע,
מכ"מ לא מלינו שיהא דוחה
מ"ע דרבים מחויבים בה,
וע"ע מש"כ בגאון טורי אבן
חגיגה ד"ג צוהם צטעמא
דמ"ע דלעולם בהם תעזרו
נדחיה משום מלוא, ומיושבים
ג"כ דברי רבינו. ודע דלשון
בה"ג צהאי עינא מעורבב,
ומשמע מדבריו דהא דא'
שמואל אס מחמת סכנת עקרב

מותר מיירי דוקא צמיסב גורבי וכדומה, וכבר הסיג
על זה הרי"ן גאות הלכות מאה שערס צס' יום
הכפורים וע"י טור וט"ז צא"ח סי' תרי"ד. ה' דרב
יהודה נפיק כ"ו. כבר הובאה דעה רבינו צמלומת ה' פ'
יוכ"כ לפוקי מהפוסקים שהחמירו מן הדין צסנדל של
שעס או של ע"ן, וכענין הלוי צדקדוק הסוגי צצקומו
ויצווח פ' מ"ח ושבת פ"ו, וכבר באריכו הראשונים ז"ל
ועד אחרון צביאורי הגר"א ז"ל. והנה צחוספות ישנים
פ' יוכ"כ הביא צסס רבינו ה' דריצ"ל שרה מצפוחת
צט"ג ויוכ"כ ולפנינו ליתא, אבל צפ"י כח"י ניכר שהי'
לפניו זה בענין ועוד איוו דינים אלא ש"א להעתיק
מכפ"י שאינו אלא מרמז ראשי דברים.

א) דמחייבין ב"י למיעבד מטללתא ומיתב בה ז'
יומי דכתיב חג הסוכות תעשה.
לכאורה פ"י למעבד מטללתא היינו ישיבה ונקיט רבינו
לישא דקרא דכתיב תעשה וכתי לשון המשנה נדרים פ"ב
קונס סוכה שאני עושה לולב שאני נוטל, ובגמרא מפרש
ע"ז ה' ה' דא' ישיבת סוכה עלי, כתי דישובה נקיט צלשון
עש"י, ומכש"כ לשיטת החו' וסויעתויהו דעיקר מחלוקת
אזוי ורצא צמלות אי ליכנוח ניתנו מיירי צמלוב שיס
בה הנחת הגוף ג"כ, וכמש"כ צאריכות צס' קני"ד אות
צ' וע"כ מיירי דוקא שס צישבת סוכה דאפשר צישבת
הנאה שהיא מחסה מזרס וממטר וכדומה, וא"כ ע"כ ה' ה'
דחנן סוכה שאני עושה היינו שאני יושב, אבל קשה לי
לפרש משמעות לשון רבינו כתי, דא"כ למאי כפל רבינו
דבריו למיעבד ולמיתב, וגם הביא תרי קראי חג הסוכות
תעשה צסכות חצרו. צשלמא על הכתוב לק"מ ה' ה'
דכתיב תעשה שהרי אחי לדרשה ולא מן העשוי, אבל
רבינו למאי הביא מלות עשיה צסוכה צפני עלמה ושיבת
צפני עלמה. ארא נראה ללמוד מלשון רבינו, דאף על גב
דעיקר מלות סוכה הוא הישיבה, וכעשיה אינה אלא
הכנה, מכ"מ יש בה מלוב צאשר הכנה זו כתיבת צהורה
וסעובה משאר הכנות דמלות שאינן כחובין צהורה, ואינה
דומה עשית סוכה וכתיבת חו"מ דכתיב וכתיבת ושמירת
מלת מלוב דכתיב ושמרתם את המלות והכנה דשבת
וכדומה, לאגידה לולב ותקון שוסר וכדומה שלא נזכרה בהו
שום הכנה אלא גוף המלוב. ונראה דה' דא' צממות
דמ"צ ה' דרב אדא צ"א רמי חוטי ומצרך לעשות לינית
וכש"ס שקיל וטרי טובא ומקשה מחפלן וסוכה שאין

מצרכין על עשייתו, ומסיק שאין מצרכין אלא על מלוב
שנגמרה עשייתה, ולכאורה קשה האין ס"ד דר"א צ"א
לצרך על כל הכנות ומכשירי מלות א"כ היו לו לצרך על
טוית לינית ג"כ וכדומה, וכתי ק' על הירוש' שבציאו
כהו דס"ל לצרך על עשית
המלות. וחו ק' לטב לא
הקשה כש"ס אלא מעשית
סוכה ולא מעשית לולב
ושופר, אלא ודאי לא עלה
עכ"ד לצרך אלא על הכנה
דכתיבא צהורה כמו עשית
לינית דכתיב ועשו להם
לינית, גדילים תעשה לך,
ואע"ג שאין זה עיקר וגמר

קסט שאלתא א) דמחייבין דבית ישראל
למעבד מטללתא ומיתב בה
שבעה יומי דכתיב חג הסוכות תעשה לך
שבעת

המלוב מכ"מ אחר דכתיבא צלשון מ"ע ס"ל דתיב לצרך,
וכתי כ' הרא"ש כחובות פ"א דה' דמצרכין על השמיטה
אע"ג שאינו מלוב לאכול שחוטות אלא אזכרה שלא לאכול
שאינה זכוחה מכל מקום כיוון דכתיב צלשון מלות
עשה וצחת ואכלת מצרכין, כתי נמי סצורה ליה
לראצ"א דאע"ג שאין עש"י זו עיקר המלוב מכ"מ כיוון
דכתיב צלשון מלות עשה מצרכין, ושקיל וטרי מסוכה
דכתיב תעשה ומחפילין דכתיב וכתיבתם וידוע דקאי
גם על חפילין כדאיתא צגיטין דף מ"ח לענין מאן
דאיסוכו צקשירה איסוכו צכתיב דכתיב וקשרתם
וכתיבתם, ומסיק בגמרא דאינו לריך לצרך אלא על
גמר המלוב ולא על מכשירין אפילו כחובין, וכירושלמי
סצורה ליה כרב אדא צר אכבה. וה' דאיהא צירושלמי
פרק הרוח לצרך על אגידה לולב, היינו משום
דס"ל לענין תעשה ולא מה"ע מקשינן לולב לסוכה
ופלוגת' היא צש"ס דילן סוכה דר"ב, וע' מש"כ צשא"י
קמ"ה וא"כ כתיב תעשה גם צלולב מש"כ מצרכין לדעה
הירו'. ונראה דיש מכ"מ כ"מ צדין צין הכנה ככתוב
צהורה לאינה כחובת צהורה, דכנה ידוע ככלל מלוב
צו יותר מצפלומו לא צגוף מ"ע צלבד אלא אפ"י צככנה
דמלוב כדא"י פ' כ"ב צככנה דשבת שאינה אלא הכנה
למלות עוגג שבת, וכתי מלינו צירושלמי פסחים ר"ח
אזיל לגצי טחוינא, וכיינו משום ושמרתם את המלות
דמלוב לראות שיכיו משומרין כראוי אע"ג שאינה אלא
הכנה לאכילת מלה משומרת. וקש' ה' דאיתא צפסחים
דף ד' דאיכא אחרי דצדקי צגופויהו ואיכא אחרי דכתי
אגרא, וכתי מצד מלוב צו יותר מצפלומו ראוי לצדוק
צעלמו כמש"כ המג"א סי' הל"ב סק"ב וא"כ צאמת
קשה על כתי דיהצי אגרא, וכתי קשה לי ה' דאיתא
צפסחים דקט"ז לחס עוני מה עני הוא מסיק ואשחו
אופה כו'. ומה שפרש"י כתי שלא תחמין קשה לי טובא
שהרי מושמרתם את המלות נ"ל כל הנידרש לשמירה
נעשת קליה עד אפיה, וגם הלשון הוא מסיק ואשחו
אופה אינו מורה על כך, וכתי מיצטו מה עני אופה
צמוך להיסקו, וגם עיקר בענין דשמירת הסיומן צמה
שיכא צמוך להיסקו אינו מוכרח כ"כ, ואולי גוססתם
ה"י כדא"י צככנה דהגר"א, הוא אופה ואשחו לשה, ו
ועיקר הכירות שתכא סמוכה באפיה ללישה. אלא נראה
דאשמעינן שהמלוב שיכא פסוק צעלמו צאפיות צמלות
כעני

ראשון לציון
שם
לפניו
כדושיבא
פ"י
מ"ן
שם

כח"ק

הלכות ספה סימן תרל"ט

הגה *ואל יעשה (ט) שום תשמיש (ז) בזוי בספה כדי שלא יהיו מצות בזויות עליו (כ"י בשם א"ח: ב) 'אוכלים ושותים וישנים בספה (י) כל שבועה בין פיום בין פלילה, 'וואין ישנים חוץ לספה *אפלו שנת (יא) עראי, *אבל מתר לאכל (יב) אכילת עראי חוץ לספה. וכמה יאכילת עראי, *בביעה מפת. 'ומתר לשתות (יג) מים *ויין (יד) ולאכל פרות (ואפלו קבע עליהו) (ר"ט) חוץ לספה.

ד לשון הרמב"ם בסוף
ו זה משנה וברמב"ם שם
כ"ה ו שם בגמרא כ"ז
קדושים כ"י ר"ב ועל
לכלה ופרשו חוספות
ורא"ש בביעה ו מקא
ורבא ומסקנת הגמרא
יקא ע"ט

שערי תשובה

לקצרה. עין בגמרא וא"ר, ועין במח"ב שהאר"ך פלשון ספר תהי"ר והובא ג"כ
ת"ד לראב"ד, ע"ש: [ה] ולאכל. עכ"ט. ועין בגמרא ר"ל ד סימן ו כ"י דעת פיסנין
יש להחשיבו כפס גמור לענין זה. דאף שיאכלנו דרך עראי כיון שאכל בשעור יותר
מבביעה יבדק על הסכה כ"ו, והתבטל העשוי מה' מינים יש לחיבו בספה אפלו באכילה
דרך עראי אף לא יבדק על הספה אם לא שאוכל בקביעות, ובשר וגבינה וביצים וכיוצא
בזה גם הם צריכים סכה אף לא יבדק, לחש להטור ו"ל, ופרות יש לפטר מכל וכל אפלו
יאכלם בקביעות, והרופא להחמיר לאכלם בספה אפלו דרך קבע אין לבדק. ובמח"ב
פ"ח שכתב בחט"י ודעת החולקים על הרמב"ם צריך פח ממש יותר מבביעה, אבל פח
הסכה בקביעה אפלו אכל יותר מבביעה ה"ו כעראי דפת ע"י שיקבע סעודתו עליהם, וא"כ
כלא ברכה, וכן ראיתי לגדולים כ"א"י שלא היו מברכים על פח הכב"כ אפלו יותר מבביעה, ע"ש.
במקום סעודה ואח"כ הולכים אחר הקדוש חוץ לספה ומטילים קבלת פני רבם וכיוצא
ומקדש אותה שעות עד זמן סעודה ומברכים בשעת קדוש ברכת סכה, נראה דשפיר דמי,
דאע"ג דפת כיון הוא מ"מ כיון שאוכל אותה בתורת סעודה הצריכה לקדוש שפיר דמי
ש"כרד ברכת סכה דמתשבתו זו משני לה כקבע, רק יהיה שיהיה יותר מבביעה ובה
אפשר שגם מח"ב מודה, אף בחל או במקצת היום דשבת י"ט כשאוכל בלא קדוש פח כיון
במקדש שמתנה ג"כ לברך ברכת סכה על פח כיון, ולענין יש לחש לדעת
מח"ב, מיהו נראה שאם אין דעתו לצאת מיד רק לשבת שם וזמן-מה שפיר דמי לברך
דהא הברכה גם היא על השיבה אלא שנתנה לברך בשעת אכילה וא"כ באכילת פח
כיון סגי, ועין שם בגמרא בסוף סימן הנ"ל שכתב שם לענין אכילת פרות שפטר אפלו
קבע, דמתקבץ בין נכנס לספה לישב שם דהתם כיוסחו לישב הוא כמו שיבטל וביחו
לישב כיון כ"כ נכנס בשביל אכילת פרות שאין דרך להקפיד באכילת פרות חוץ
לביחו ואין דעתו על לשיבת הספה, ע"ש, ולכן בחל כשנכנס לאכל פח כיון
בכחו על האכילה והשיבה ג"כ. ועין בגמרא שכתב לברך שמברך אחר שאכל, שגם
השיבה מצוה, אבל מי שאוכל פח כיון יוצא מיד יש לחש מ"ש מח"ב דעל פח
כיון לא יבדק, ועין לקמן סי"ק ח. ומ"ש כ"ש"ע ופרות אפלו קבע
עליהו וכתב בגמרא במיני טריקא דמתני קבע עליהו, הניו כשאוכל יותר
מבביעה, ועין ביד-אפרים שפרשתי דברי הגמרא על מכונם, ע"ש:

באר היטב

מ"א: (ז) בזוי. בלים שמשפזין בהן קמח והערבות וכלים של קשמים
וכד ששואבין בו מים ושטיפות הקערות, חוץ לספה, והעולם אינו
נזהר בקערות אחר אכילה, ואינו נכון, מ"א. ושרי לשמש משתו
בספה, ט"ז. המנהג שלא להכניס נר חרס בספה, פ"ח. ומנוחה
שקורין לאמפי"ן ראוי לשער שלא ישרף סכתו, ט"ז, ע"ש:
(ה) ולאכל. וז"ל הפ"ח: אדם יחיד היושב לשתות, סכרא דלא חשיב

בפעלשית שקורין (לנטערנ'ע) או במנוחה (שקורין לאנפי"ן), אם לא
שהיא נמוכה מאד והיש לחש שיתקרב האור להספק: (ט) שום
תשמיש בזוי. כגון שטיפת (כ"א) קערות. (כ"ב) וכבוסות ליכא קפינא.
ואסור להשתין בספה אפלו בכלי, אף-על-פי שעושה פן בביחו
(ח"א): ב (י) כל שבועה. עין לקמן סימן תרסח: (יא) עראי.
דפעמים דסגי לה לאיניש בהכ"י, והני לה קבע. ועין סימן מד, שהוא
שעור הלוח מאה אמה, הא בציר מהכ"י אף עראי לא הני,
(כ) ואפשר דהוא הדין לענין סכה כי האי גונא (פמ"ג). ומי שנגאנס
וישן חוץ לספה, מיד פשיקין (כ"ג) צריך לילך לספה, דהא אפלו
בנידוד גשמים ופסקו צריך לילך לספה אם עדין לא שכב, וכמו
שכתב המגן-אברהם לקמן בסעיף ז: (י"ב) אכילת עראי. דהו
(כ"ד) לא חשיב לחיבו בספה, דאף בביתו מצוי שאוכל עראי חוץ
לביחו. והוא הדין שמתר (כ"ה) לטעם א"ת התבטיל (כ"ו) כמה פעמים
הטעם, (כ"ח) דאכילת פרות אפלו הרהה בקביעות חשיב רק
כפירא דעשוי מחמשת המינים. והנה מה שהגיה רמ"א זאפלו קבע עליהו קאי גם על יין, (כ"ט) כמו שמוכח בדרב"מ-משה, וטעמו, ד"ין אין
נחשב (ל) רק באכילת פירי, וכל-שכן שאר משקין, ועל-פן לא חשיב קביעות דידהו. ודע, דכמה (ל"א) אחרונים מפסקין בד"ן זה ודעתם דאם
שותה יין בקביעות ח"ב בספה, ובפרט בני חבורה שקבעו לשתות יין, בודאי הני קבע גמור. ומכל מקום לענין ברכה הספימו כמה אחרונים
דאין לברך לישב בספה' כי אם על פת העשוי מחמשת מיני דגן או תבשיל העשוי מחמשת מינים אם קובע סעודה עליו, ויבדל לקמן בסוף
הסעיף. ולענין פת הנבא בקיטנין יבאר שם. (ל"ב) ומיהו, ראוי ונכון לתחלה שלא לשתות בקבע (ל"ג) אפלו שאר משקין, כמו מידבש ושכר,
אלא תוך הסעודה, (ל"ד) או על-פל-פנים יאכל מתחלה פת יותר מבביעה [או שאר תבשיל העשוי מחמשת מינים אם קובע סעודתו על זה]

משנה ברורה

באר היטב
מ"א: (ז) בזוי. בלים שמשפזין בהן קמח והערבות וכלים של קשמים
וכד ששואבין בו מים ושטיפות הקערות, חוץ לספה, והעולם אינו
נזהר בקערות אחר אכילה, ואינו נכון, מ"א. ושרי לשמש משתו
בספה, ט"ז. המנהג שלא להכניס נר חרס בספה, פ"ח. ומנוחה
שקורין לאמפי"ן ראוי לשער שלא ישרף סכתו, ט"ז, ע"ש:
(ה) ולאכל. וז"ל הפ"ח: אדם יחיד היושב לשתות, סכרא דלא חשיב

באר הלקה

* ואל יעשה שום תשמיש בזוי. ותשמיש המטה לא מקרי תשמיש בזוי,
דהוא בכלל 'חשבו' קצין תדורו, וגם כעצם לא מקרי תשמיש בזוי במה שהוא
מקום מצות עשה של פרו ורבו ועונה [אחרונים]: * אפלו שנת עראי. ואפלו
מיני יאשו בין כרפיו ודואי לא אחי להשקע בשנה, גם-כן אסור לתרפא
דרכא דהוא פתרא [פמ"ג ופשוט]: * אבל מתר לאכל אכילת עראי. ואפלו
תלמיד-חכם אם רוצה שלא להחמיר על עצמו בקד רשאי, ולא הני כמי שאינו
כדצדק במצות [ר"ן, והוכח באחרונים]: * בביעה מפת. אבל יותר מצט חשיב
קבע ואפלו אכלו דרך עראי, ש"תן. וכן סתם לציל בסוף סימן רלב, והוא בדעת
רש"י וחוספות והרא"ש והר"ן, וכדטעיס בריב"ר ועל לכלה הוא רק בשעור
ביעה, דאין בית הבליעה מחויב יותר מבביעה, ולא בדעת הרמב"ם ותר"ץ
גיאות דאפלו יותר מצט מבביעה גם-כן הוא בכלל אכילת עראי: * ויין. עין
במשנה ברורה דאפלו קבע עליהו, כן מוכח בבית-יוסף ודרב"מ-משה, ויש שחולקין
על זה, ואביא בקצור דעת כל אחד וטעמו. והנה הגר"א מביא מקור לדעת
השלחן-ארון מבכחות דף לו עמוד ב דאמרין שם בהדיא לענין ברכת-המזון דלא

באר היטב
מ"א: (ז) בזוי. בלים שמשפזין בהן קמח והערבות וכלים של קשמים
וכד ששואבין בו מים ושטיפות הקערות, חוץ לספה, והעולם אינו
נזהר בקערות אחר אכילה, ואינו נכון, מ"א. ושרי לשמש משתו
בספה, ט"ז. המנהג שלא להכניס נר חרס בספה, פ"ח. ומנוחה
שקורין לאמפי"ן ראוי לשער שלא ישרף סכתו, ט"ז, ע"ש:
(ה) ולאכל. וז"ל הפ"ח: אדם יחיד היושב לשתות, סכרא דלא חשיב

באר היטב
מ"א: (ז) בזוי. בלים שמשפזין בהן קמח והערבות וכלים של קשמים
וכד ששואבין בו מים ושטיפות הקערות, חוץ לספה, והעולם אינו
נזהר בקערות אחר אכילה, ואינו נכון, מ"א. ושרי לשמש משתו
בספה, ט"ז. המנהג שלא להכניס נר חרס בספה, פ"ח. ומנוחה
שקורין לאמפי"ן ראוי לשער שלא ישרף סכתו, ט"ז, ע"ש:
(ה) ולאכל. וז"ל הפ"ח: אדם יחיד היושב לשתות, סכרא דלא חשיב

תרגום: 1 כלי-וכוכית ובחוכו נר הולק. 2 מנורת נפט או שמן. 3 קפה. 4 משקה קדוח.

הלכות ספה סימן תרל"ט

קד באור הגולה

ח משנה ספה כ"ו
ט הרא"ש שם קש"ט
הספנות פרקי דברכות

ומי שיחמיר על עצמו ולא ישתה חוץ לספה (יה) אפלו מים, הרי זה משבח. **טבתשיל**
מחמשת מינים, (טו) *אם קובע עליו חשיב קבע (טז) וצריך ספה: הגה ומה שנוהגין להקל
בשנה שאין ישנים בספה רק המדקדקין במצות, יש אומרים (יז) משום צנה, דיש צער לישן במקומות
(מרדכי פ' הישן); ולי נראה, משום דמצות ספה איש וביתו איש ואשתו כדרך שהוא דר כל השנה, ובמקום
וכל לישן עם אשתו שאין לו ספה (יח) מיוחדת (יח) פטור. וטוב להחמיר ולהיות שם עם אשתו כמו שהוא

שערי תשובה

[*] ומי שיחמיר כו'. וענין בברי"י שקטב בשם צדה לדרך שהיא חמרא יתרה וכ"כ
מהר"ל, וענין לקמן סימן תרמ"ב, וכתב רבנו יצחק דפחות מקביצה אין מי שיחמיר,
ובאר"ה הקשה ע"ז, והבר"י קטב לנשב קצת, ע"ש. וענין בא"י שהביא שבה"ל ותניא
בשם הר"י אביגדור דאכילת צראי דשבת וי"ט חשיב קבע, והוא הקשה ע"ז דא"כ
מאי פריך מצשה לסתור דלמא ביר"ט הוי וכו', וענין בברי"י צנה, וענין לעיל סימן
קסח מ"ש שם קב"י גר"י לענין ברכה דאין חילוק בין שבת וחול, וא"כ נראה דה"ה
בא"י, וכן משמע בברי"י שם, עמ"ש הפוסקים לענין אכילת לילה הראשונה לקמן
סעיף ג דמשמע דוקא משום דאכילת לילה ראשונה חובה תיב אפלו בכניית הא
בלא"ה לא תיב ואפלו לא ירדו גשמים, ענין בברי"י לקמן סי' יא וכן דעת המג"א

וע"כ אין לברך כלל רק על האכילה כמ"ש בסוף הסימן, עכ"ל, ע"ש. וענין ט"ז ס"ק יח: (י) מיוחדת, ואין לכסות השלחן בבית-החורף אלא בספה בשבת
ט, אף בפשיטתו יכסה ג"כ בבית-החורף, הגמ"י. וכתב א"ז: ומשמע דאף בספה אין חיוב לכסות בחור"מ, וה"ה בחור"מ של פסח:

באור הלכה

קבצי אינשי סעודתא על הינו, ואפלו אי קבע בטלה דעתו אצל כל אדם, והוא
הדין לענין ספה, והראיה דמביאין החולקין מהא דאמר שם ב"ד מב עמוד ב
לא שנו אלא בשבתות וימים טובים שדרך לקבץ סעודה על הינו אין ראיה
בלל, דהתם הכונה בסוף הסעודה ולקבץ פטר את שלאחר המזון, וקפ"ר רש"י
שם, אבל לא יין בלבד בלא אכילה, דאין שתייה בלי אכילה, כמו שקטב
בבהמות אשר"י. וכן מה שמביאין מהא דאמר שם ב"ד מב דקפ"ר וז"ל מהני
הספקן לקבצו יחד שיהא אחד מוציא את חברו, גס"פ אין ראיה ל"כ, דיש
לומר דהתם וז"ל דחשיב מהני הספקן לחברו יחד ועל-ידי-זה אחד מקבץ לכלם,
אבל לא שצאמר דחושב קביעות גמורה לחיבו בספה, דאי הכי נימא דבני
חבורה שנקבעו יחד לשחות יין יהיו רשאים לברך על-ידי-זה ברכת-המזון, ועשה
זכ"ר דעת החולקין, והביאו ראיהם מהא דלעיל, והנה אף שיש לרחות ראיהם
וכנ"ל, מכל מקום נראה לי סעד גדול לשיטתן מהא דאיתא בגמרא דף כח
עמוד ב: פנו רבנן, משבו קצין מדורו וכו', אוכל ושוחה בספה, וכן פ"ר רש"י
בריש פרק הישן דצ"ר ושיבת הספה אכילה ושתייה ושנה, ובסוגין משמע דמה
דאמר רבן גמליאל לענין דלי של מים העלוס לספה' דהוא חמרא בעלמא,
ועל-פירוש שם מ"ד לענין יין דחשיב, וכן מוכח מדעת הרמב"ם שלא העתיק
אלא דעתו לשחות מים חוץ לספה ולא חזירי יין כלל, ועל-פירוש דלענין יין
תיב בספה, אלא דצריך לומר דכמו לענין פת לא חיבו אלא באכילת קבע ולא
בארצי כן כיון כי מצי גונא, וזהו דאיתא במשנה 'אוקלין ושוחין צראי חוץ
לספה', מכלל דשתיית קבע אפ"ר, והינו כיון, דמיס לא חשיבו כלל (ולא סבירא
לה לשיטה זו כמה דדחיק הר"ן דצ"ר לא קאי רק אאכילה, דהוא דחיק גדול).
ומצאתי בגמרא דה"ה ויחבר לטמא גדול כדברי, והוא הרשב"א בחידושי, דכתב
במקצת דשתיית יין וביעית חשיב קבע, ענין שם, ומהא דברכות דף לו גס"פ אין
ראיה כלל, דלענין ספה דבעינן חשיבו קצין מדורו שאני בין לקלא בין לחמרא,
הינו דאכילת צראי דהוא קביעה, אפלו לשיטת הסוברים בעלמא דכביצה תיב
מן החורה בברכת-המזון, הכא פטור מספה, דגם בביתו מצוי שאוכל אכילת
צראי חוץ לביתו ושערו חכמים דהוא קביעה, וכן לענין שתייה, אף דבעלמא לא
חשיבא קביעות לחיבו בברכת-המזון אפלו שחה פשה קבין יין, הכא דבעינן
קצין מדורו, ואין צורך לשחות יין בקביעות חוץ לביתו, על-כן תיב בספה, כן
נראה לי וכן בגמרא דה"ה ויחבר השם יתברך: * אם קובע עליו חשיב קבע, ענין
במאמר-מרדכי שפטיק דבדייה סליא מלמא, דכל שהוא קבע עליו אף-על-פי
שלא תיה שעור שדרך בני-אדם לקבץ עליו חשיב קבע, אף דלענין פת הנכא
בכיסוין מבאר לעיל כיון קסח דבעינן דוקא שעור שדרך בני-אדם לקבץ
עליו, הכא דבעינן חשיבו קצין מדורו, כל שקובע עליו הויא קביעות להצריכו

באר היטב

כל בני חבורה שקבעו לשחות הני קבע גמור, ובפרט במקום שנוהגין
יחד בקבע בלי שום אכילה דה"ל קבע גמור וקב"י ספה ולכ"כ לישב
כן נראה לי להלכה, אבל למצשה ראוי להחמיר שלא לשחות בקבע
ד הסעודה לאפוקי נפשה מפלגתא, וכן בקבע דבשר וגבינה וכיוצא
כ"ל. וט"ז העלה דאין לברך לישב בספה כלל על השתייה אפלו
ת, דאפלו את"ל דתיב בספה מ"מ אותה ברכה שמברך על האכילה
אותו מכל וכל, ואפלו אם קובע עצמו לשחות קדם האכילה כגון
יין-שרף במדינות אלו אפ"ה ברכה שיקברך אח"כ בפשת האכילה
ע"כ אין לברך כלל רק על האכילה כמ"ש בסוף הסימן, עכ"ל, ע"ש.
ט, אף בפשיטתו יכסה ג"כ בבית-החורף, הגמ"י. וכתב א"ז: ומשמע דאף בספה אין חיוב לכסות בחור"מ, וה"ה בחור"מ של פסח:

משנה ברורה

לישב בספה יוצא לכל הרעות: (יד) אפלו מים, וכל-שכן פת
ובאי: (טו) אם קובע עליו וכו'. רוצה לומר, שאוכלים
ובורה, או שאוכל שעור חשוב שקובע סעודתו בזה, ולא די
מצט יתור מקביצה כמו בפת. וענין בגמרא אברהם שהקשה על
(ודעתו דדינו ממש כמו בפת, דיותר מקביצה מצט (לו) תיב
אין לענין לברך 'לישב בספה', דעת האחרונים דאין לברך רק
עליו סעודה, כמו שכתוב בשלחן-ערוך. ודע עוד, דהספימו
וחרוגים, דנכון להחמיר מלאכל (למ) בשר ונגים וגבינה חוץ
ודוקא (לט) בקביעות, אבל שלא בקביעות אין להחמיר כלל:
צריך ספה. פ"ר, מדינא, ועל-כן צריך (מ) לברך 'לישב
והתב המאמר-מרדכי, שמי שאכל פת הנכא בכיסוין בשחירת
הקאפי"א וכיוצא, כמו שאנו נוהגים בכל ימות השנה,
פי שאינו מברך 'המוציא' כיון שאינו אוכל שעור שדרך
ל קבץ עליו, מכל מקום בעי ספה, שהרי הוא קובע סעודתו
י, וכן נהגנו לברך עליה 'לישב בספה', ענין שם, ונקט מלמא
י, דהוא הדין אפלו בלא שתיית קאפי"א, כיון דקבע סעודה על
סנין, ואם לא קבע סעודתה עליו רק שאכל יתור מקביצה, יש
יין האחרונים אם צריך לברך 'לישב בספה', וענין בשערי-תשובה
דלענין שבת יום-טוב בבקר בשמקדש ואוכל פת-כיסוין במקום
ואף שאחר-כך הולך לחוץ לקבל פני רבו וכדומה ונמשך פשה
עד זמן סעודה, להלי עלמא יכול לברך 'לישב בספה', דכיון
אוהה בחורת סעודה הצריכה לקדוש, שפיר דמי שיקברך ברכת
ימשבתו משירי לה קבע, ובחול אין פדאי לברך דספק ברכות
אכן מנהג העולם לברך אף בחול, וכדי להנצל מחשש ברכה
י"הא שלא לצאת מיד אחר אכילתו, רק לשבת שם זמן-מה,
שעת ברכתו 'לישב בספה' על האכילה ועל הישיבה שאחר זה:
שום צנה. ואם-כן, מי שאין לו קרים וכסותו פראוי ויש צנה,
להחמיר לישן שם, דנקרא הדיוט, כמו שכתוב בסעיף ז בהג"ה
וענין לקמן סימן תרמ סעיף ד בהג"ה ובמה שכתבנו שם:
טור, ובבאור הגר"א חולק על זה, דלא מפטר משום זה, וגם
ברקם מסיק דמשום זה לא מפטר, ולמד זכות אחר על העולם:
דהיו לה מצטער פשאין יכול לישן שם עם אשתו, והנה לפי טעם זה אם אין מצטער, כגון שאין אצלו זמן עונה עקשו, אין לו לפטר
זן השנה, ומשמע מפנה אחרונים, דמאן דאי אפשר לו לישן עם אשתו בספה דאין לו ספה מיוחדת, לא יבטל זמן עונה וליל טבילה,

שער הציון

די"שע, וכן משמע במאמר-מרדכי, ובשערי-תשובה משמע כל שקובע עצמו לזה מקרי קבע: (לו) כן מוכח להמצין בהמגן-אברהם וכן העתיק האליה
דבריו, וכן הסכים הגאון רבי עקיבא איגר שכן הוא פגנת המגן-אברהם, וכן מוכח בשלחן-ערוך הגרש"י ולבושי-שרד, ודלא בפרי-מגדים, ענין שם:
כתב בשערי-תשובה בשם הגאון-הרד"ם, ענין שם: (לח) והנה התיי-אדם העתיק חמרא זו גם לענין פרות בקביעות, ואנכי לא העסקתי מפני
שבדרך-החיים ובשערי-תשובה בשם הגאון-הרד"ם מלקין בזה, ענין שם: (לט) ואפלו באופן זה לא יברך: (מ) פרי-מגדים:

הלכות ספה סימן תרל"ט

באר הגולה קו

ה (י"ז) (מג) ויעור משנתו (ט"ו). מי שהוא ישן בספה ונרדו גשמים אין צריך לשער בכדי שיחלקלל התבשיל, גשמים מועטים הוי צער לישן שם ויוכל לצאת (מהרי"ו). (מד) * וכל הפטור מן הספה ואינו יוצא משם אינו זבל עליו שקר ואינו אלא (י"ז) (מה) * הדיוטות (הג"מ פ"ו). וקשיוצא מן הספה מכח גשמים אל יבעט ויצא, אלא א פנקנע, בעבר שמוזג כוס לרבו ושפכו על פניו (מהרי"ו): ח (מו) פנהגו שאין מברכים על הספה (מו) אלא בשעת (י"ח) [י"ח] (מח) אכילה (והכי נהוג):

באר היטב

(ז) ויעור. פי מעצמו וא"צ להקיצו: (י"ז) הדיוטות. ק"ו בזה למי יוצא להתמיר קשיודים גשמים וילך לספה ולברך המוציא ולישב בה ואח"כ לאכל בבית, והנה ברכה לבטלה, ט"ו: (יח) אכילה. הלבוש על אומן שקובעין עצמן לשמות אחר ברפת-המזון ואחר ותיה ומן-מה נמשך שחזרין ואוכלין סעודה שניה בלי הפסק ברכין שנית לישב בספה, נ"ל ששעות גמור הוא בידם שהרי

שערי תשובה

[יח] אכילה. עכ"ט. וכתב בשו"ב ח"א סימן לב במסקא אם ברך לישב בספה אינו חוזר ויברך במבאר בסימן רטו ודרכות ספק וברכין להקל, ע"ש. ונראה דאף לפי מ"ש המג"א במי ששכח לברך דאפלו אכל כבר וברך שהשיבה מן המצה, הינו בברור לו שלא ברך, אבל במסקא, אס"פ באמת ברך גם על השיבה, אין לו לברך ביון שקבר ברך, ושפיר פתח דה"ל ספק ברכות. ואם רוצה לאכל עוד צ"ע אם מטר לעשות הפסק ביון שיצא

הסיחו ודעתם משיבת סבה שקבר ברכו עליה בסעודה הראשונה, ומה שנהגו לקבץ ברכת לישב בספה על האכילה הינו משום וסיחין דעתן מן האכילה ויוציאו מן הספה פהם פעמים וחזרין לתוכה, אבל הקא שישבו בתוכה כל היום למה יברכו עליה פעם

באר הלכה

לחזור לספה, וכן פתח באליה רבה וכן סתמתי בפנים: * וכל הפטור מן הספה וכו'. זה הכלל הוא דוקא במקום שיש בו צד אסור, כמו במצטרע דהוי חלול יוס"טוב, ואפלו בחל-המועד חייב לברך, אבל אם אינו מצטרע רשאי להתמיר, כמו רבן גמליאל שהתמיר על עצמו ברבלי של מים ואמר יתעלום לספה [פ"ח בשם עולח-שמואל סימן צח]: * הדיוטות. וכן במשנה ברוכה. וכתב בספר בכורי-יעקב: נראה לי דמה דאמרין שאינו אלא מצעה הדיוטות ואינו מקבל שקר, זה דוקא משפטור בעת השיבה כגון שמצטרע ונדומה, ובקשר בגשמים כיון שהם כשפכת כוס על פניו, שרבו נראה לו שאינו רוצה בעבדותו, והוא רוצה לכך רבו לעבדו, שאין זה דרך ארץ, אבל מי שפטור משום טרחה לחזור לספה, כגון בפסקו גשמים בלילה או באמצע סעודתו או בהולך לספת חברו, לזה יש קבול שקר עליו, ולא גרע משותה מים בספה דאמרין הרי זה משכח אף שפטור מן הדיו, וכנ"ל, וכל-שכן זה שבשעת השיבה מקים מצות סבה כראוי רק שלכתחלה לא היה מחייב לברך לשם, ולכן גם הנהגת ממוני לא כתב רק 'כל הפטור מן הספה ואינו יוצא', דמשמע בשעת השיבה פטור, עד כאן לשונו. וצ"ע לקמן בסימן תרמ סעיף ד בהג"ה מה שכתבנו שם בשם הסי"א ד לענין הולך לספת חברו:

משנה ברורה

ו) אין צריך לעלות לספה בלילה: (מג) ויעור משנתו. פרוש, מעצמו, ואין צריך להקיצו, (פ"ל) גם אין מחייב למסור שנתו לאחרים קיצוהו קשיאוד היום: (מד) וכל הפטור וכו'. כגון במצטרע. ופרטי י מצטרע יבאר לקמן בסימן תרמ, ע"פ שם: (מה) הדיוטות. קל-והזכור: למי שרוצה להתמיר קשיודים גשמים וילך לספה ולברך שם יוציא וברכת לישב בספה ואחר-כך לאכל בבית, והוי ברכה לבטלה לו יאכל שם בספה אכילת קבע [אחרונים]. וצ"ע בבאור הלכה: (מו) נהגו וכו'. רוצה לומר, אף דמדינא דגמרא לדעת פוסקים שונים, כשברך בספה ויצא לעשות ענינו ולא לחזור תכף, בענין שהנה אה גמורה, ואס"פ הרי הסיח דעתו מן המצה והשחזר אחר-כך צריך שיהיה שנית ואפלו מאה פעמים ביום, ואימת שנקנס אף-על-פי שאינו אל שם מברך, שהרי גם השיבה והעמידה שם היא מצוה, דהוי כעין ירו ונדוקא שיצא ויצאה גמורה, וכמו שכתבנו, אבל אם יצא לעשות י"ו או להביא דבר לספה (פ"ג) אין צריך לברך שהרי לא הסיח דעתו, ל מקום מנהג כל העולם כדעת הפוסקים שאינם מברכים אלא בשעת

לה, ואפלו אם יושבים בספה קדם אכילה עשה אינם מברכים, דסבירא להו דברכה שמברכים אחר-כך על האכילה היא פוטרת הכל שהיא פרה, והיא פוטרת השנה והטיול והלמוד, שכלם טפלים לה. (פ"ג) וכתבו האחרונים דנכון הדבר לצאת גם דעת הפוסקים הראשונים ולא לישב בלי ברכה, ועל-כן חפך בבואו מבית-הקנסת לברך על דבר שהוא מתמשה מינים ויאכל ממנו (פ"ד) מעט יותר מכתובתו ויברך 'לישב בספה', וברך אחר-כך בשעת אכילה: (מו) אלא בשעת וכו'. ואם ברך פעם אחת בשעת אכילה ולא יצא מספתו לעשות עסקיו, ואף אם יצא מספתו שהיה דעתו לחזור מיד, (פ"ה) אין צריך לברך שנית 'לישב בספה' (פ"ו) אפלו אם אוכל סעודה שניה כיון שמצה אחת היא, ולכן מי שישב כל בספה (פ"ז) וישן בלילה בספה ומתפלל שם ואינו יוצא לשום עסק רק אדעתא לחזור מיד, (פ"ח) אין צריך לברך רק בשעת אכילה ראשונה וברך אין צריך לברך. (פ"ט) ויש אומרים, דכיון שיצא בינתים אפלו על דעת לחזור מיד צריך לברך בשעת אכילה שניה. (י) ואם יצא לעשות י"ו או להביא דבר לספה (פ"ג) או לבית-הקנסת להתפלל, לכלי עלמא צריך לברך בשעת אכילה שניה: (מח) אכילה. והמתענה בסכות או שאין דעתו לאכל פת

שער הציון

(פוסקים: (פ) ט"ו ושי"א: (פ"א) אחרונים: (פ"ב) פוסקים: (פ"ג) מגן-אברהם וחי"א דם וכורי-יעקב: (פ"ד) שהוא שער חייב לספה וכנ"ל בפע"ב, וכן פתח ד-החיים, ודלא כחי"א דם דכתב שער ב"ח: (פ"ה) מגן-אברהם ושי"א: (פ"ו) הגה עקר הדיו דעל אכילה שניה אין צריך לברך כשלא יצא מספתו בינתים, מבאר זבלוש ושל"ה והסכים עמהם המגן-אברהם, ואף דעת השו"י ותמ"מ-משה להסכים להב"ח דעל אכילה שניה צריך לברך בכל גוהי, הנה רב אחרונים וכמעט הספיקו לדינא דאין צריך לברך ונהם התלכה ברוחה והנהר-שלום ותאלה רבה והר"י עמדיו וחי"א דם ונרד-החיים והג"ר, אכן אם יצא בינתים והוציאה על דעת לחזור מיד, בזה יש דעות בין אחרונים, דדעת הדרד-החיים והג"ר וכן משמע מהר"ש שלום שאין לברך, ודעת הר"י עמדיו וכן הסכים לזה ורי"ע יעקב [ומפרש בן דעת האלה רבה]. דאף דבעלמא להפוסקים דכל אימת שנקנס לספה מברך, מכל מקום אם לא יצא ויצאה גמורה שלא לחזור מיד בודאי לברך שנית כשנקנס, הקא כשיצאה לאכל אכילה שניה וברך שנית 'לישב בספה' כיון שעל-פ"י פנים יצא בינתים: וספק ברכות להקל, אם לא שיש עוד לצרף צדדים אחרים: (פ"ז) מגן-אברהם ושי"א: (פ"ח) אפלו אם היה בן קל שבשעת הנימים: (פ"ט) הוא דעת הר"י עמדיו והכורי-יעקב הנ"ל: (י) מגן-אברהם ושי"א: מגן-אברהם. ומשמע דאפלו הלך באמצע שלחנו לבית-הקנסת להתפלל מנחה או מעריב ובאפ"ן זה היה בודאי דעתו לחזור מיד לישב, מכל מקום כשישוב ר סעודתו צריך לחזור לברך 'לישב בספה' [וכורי פסק]. והנה ידוע דשעם המגן-אברהם משום דהליכה הוי הפסק, אבל לפי מה שכתבנו לקמה דדעת פ"ה זנים דהליכה לא הוי הפסק, יש לענין אם יצטרך לחזור ולברך, וענין לעיל בסימן קע"ח במשנה ברוחה ענין-קטן מו. והנה אם הליכה לבית-הקנסת לא היה יצע סעודה רק בין אכילה לאכילה, אף דגם בזה יש לענין לברך אחר וצריך לברך שנית, אבל באמצע אכילה אם נסבר דהליכה לא הוי הפסק, לכאורה תדא אכילה י"ו והכורי-יעקב דסבירא להו דלאכילה שניה הוא ענין אחר וצריך לברך שנית, אבל באמצע אכילה אם נסבר דהליכה לא הוי הפסק, לכאורה תדא אכילה היא, וכן מוכח דעת הבית-מאיר, דהיינו דנקנס באמצע סעודתו להתפלל מנחה או מעריב, כל שלא הסיח דעתו מלאכל אין צריך לברך שנית כשישוב:

1 משנה שם כ"ה
2 פירוש שם כ"ו
ע שם בכריתא

מִן הַסֵּפֶה כָּל שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּשְׁתָּה. [*] (לה) * וְסֵעוּדַת בְּרִית מִלֵּה וְכֵן הַסֵּעוּדָה שְׂאוּכְלִין אֶצֶל הַיּוֹלֶדֶת, חֲבִיבִין בְּסֵפֶה (מהר"ק שורש קעט): ז (לה) * שְׁלוֹחֵי מִצְוָה (לו) פְּטוּרִים מִן הַסֵּפֶה (לו) בְּיּוֹם בִּיּוֹם וּבִיּוֹם בְּלֵילָה. (לח) (וענין לעיל סימן לח) ח (לט) * שְׁאוּכְלֵי דְרָכִים בְּיּוֹם, (מ) פְּטוּרִים מִן הַסֵּפֶה בְּיּוֹם (מא) וְחֲבִיבִים בְּלֵילָה; הוֹלְכֵי דְרָכִים בְּלֵילָה וְחֲבִיבִים בְּיּוֹם: הַגֵּה וְדוֹקָא קְשִׁיבְלוּ לְמִצְאָה סֵפֶה, (מב) אָבֵל אִם אֵינָם מוֹצְאִים סֵפֶה יוֹכְלוּ לִילֵף לְדַרְכָּם אִף שֶׁלֹּא יִשְׁבוּ בָּהּ לֹא יוֹם וְלֹא לֵילָה, כִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה שְׂאִינוּ מְנִיחַ דְּרָכֵינוּ מִשּׁוּם בֵּיתוֹ (ר"ן פ' הישן). וְאֶף-עַל-פִּי שְׂאִינוּ הוֹלְךְ רַק בְּיּוֹם פְּטוּר אִף בְּלֵילָה, (מג) דְּאִין לֹו לַעֲשׂוֹת שָׁם דִּירָה. וְהוֹלְכִים לְכַפְרִים לְחֻבֵּעַ חוֹבוֹתֵיהֶם וְאִין לְהֵם סֵפֶה בְּאוֹתָן הַכְּפָרִים, (יא) (יא) יְחִמְרֵיו עַל

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

בתוך הספה אלא אלו אוכלים לבדם כ"ו, ע"ש, ומכ"ש דהרא"ש אפילו בחתן גופה מחיב, וא"כ פקרואים י"ל פקרואים להרא"ש, ע"ש. וענין בתיים שאל ח"ב סימן לה שכתב ג"כ דקרואים שאינם רק מוננים לסעודת היום לאו בני חסה מקרי, והביא דברי גור"ו וכתב ששעקר פדרינו וכן פקדמה קרוב לנדאי שפנהג דרושלים תוכ"ב שהחתן ובני חסה קובעים סעודתן בספה, ע"ש: [*] וסעודת ברית. ענין במג"א דאע"ג דהוי סעודת מצוה מ"מ אינה כ"כ בסעודת נשואין ודי ב"י אנושים, וע"ש דסעודה שלפני המילה בלילה לא הוי סעודת מצוה, ולא כנ"ש. וענין לעיל סימן תקנב. וענין בא"י שכתב דמהר"ק שפמנו מקור הדין דחיב בספה לא מרי מסעודת ברית-מילה ד"ל דמרי פניו שנוקר בש"ס פרק ר"א דמילה ותוס' שם, אף דשקיל וטרי בשבוע הבן דהניו הסעודה שאצל היולדת שאינה מצוה כ"כ, מיהו י"ל איפקא דברית-מילה אפשר דאסור (וע"ש שכתב דמרי והוא ט"ס וצ"ל דאסור) חוץ לספה שאין צריך להיות אצל היולדת, אצל שכוב הפן שרגליו אצל היולדת דוקא, מספק, ונראה דבשמיני-עצרת יש להקל בשניהם והוא פשוט. וע"ש פמהר"ק דלענין אכילת פרות בעלמא כמו שרגלים, המקל לא הפסיד, ע"ש, ולפי מ"ש סימן תרלט דמרי פניו ופרות אפלו קבע עליהו אי"כ אין נ"מ בזה רק במחמיר על עצמו וכו' אין להחמיר. וענין בא"י ס"ק כ דאפשר דזהו"ו אוכלין מיני תרומא ולקח פתב בשם מהר"ק דגם בני הסעודה שאוכלים אצל היולדת דאין לא בני ספה, ע"ש: [יא] יְחִמְרֵיו. עב"ט. וענין במג"א דאף במקום כוחים חביב לעשות ספה, וכתב בא"י דפשוט שאם

משנה ברורה

לחתן להחמיר על עצמו ולישב בספה ולא לברך, וכן השושבינים כשאוכלין אצל החתן ומשחחין אותו בתוך שבועת ימי המשתה יושבין שם בספה אין צריכין לברך, אצל כשאוכלין בביתם חביבין בספה וצריכין לברך: (לד) וסעודת ברית מילה וכו'. הינו, אפילו אם צר להם המקום לשבת שם ואי אפשר להם לשמח שם בלילה, מכל מקום חביבין בספה, דאף-על-גב דסעודת מצוה היא, כמו שכתב ביהודה-דעה סימן רסה סעיף יב, מכל מקום לא דמי לסעודת חתן, שהיא מצוה גדולה לשמח חתן וכלה ונקראת סעודת מצוה בכל מקום, אצל זה אינה מצוה בלילה, ואם-כן די להם בעשרה אנשים [מ"א]. ומכל מקום בשמיני-עצרת אם רוצים יכולים לאכל בבית בסעודת ברית-מילה [א"י ודה"ח]: ז (לה) שלוחי מצוה. כגון שהולך (נג) להקביל פני רבו או ללמד תורה או לפדיון שבויים וכיוצא בזה: (לו) פטורים מן הספה. אפילו (נד) בשעת חתונה ויש לפניהם ספה בנויה: (לז) בין ביום ובין בלילה. הינו, אפילו הולכין רק ביום (נא) פטורין גם בלילה, (נו) מפני שטרודים במחשבת המצוה ותקונה, והוי הפל בכלל עוסק במצוה ופטור ממצוה אחרת: (לח) וענין לעיל סימן לח. רוצה לומר בסעיף ח בהג"ה, דמוכח שם דדוקא כשאצריך לטרח אחר הספה, אצל אם אין צריך לטרח אחריה, כגון שיש ספה מוננת לפניו, צריך לכנס בספה ולאכל ולישן שם. (זו) ואם אין יכולים לישן בלילה כטוב בספה ויהי יגיעים למחר ולא יוכלו לקיים המצוה כראוי, פטורין: ח (לט) הולכי דרכים וכו'. דיתשבו פניו תדורו אמר רחמנא, וירוע כשצדק דר בביתו בשאר ימות השנה אינו נמנע מלנסע לאינה ענין ומניח את ביתו, וכן הוא הדין בספה: (מ) פטורים מן הספה ביום. הינו, (מא) שאין צריך להמתין מלאכל עד שיגיע לספה, (מב) אם לא שידדמן לפניו ספה בעת האכל בלי טרח: (מא) וחביבין בלילה. הינו כשעל בלילה במקום ישוב, אפילו אין באושפיזא שלו ספה כגון שהוא נכרי, חביב להשתדל (ס) אוילי ימצא סביבות משכנו אינה יהודי שיש לו ספה: (מב) אצל אם אינם מוצאים ספה וכו'. רוצה לומר, שהשתדל ולא מצא ספה סביבותיו, יוכל לאכל וללון באותו מקום בלי ספה (סא) ואינו מחיב לעשות ספה, והא דמסיים 'יוכלו לילף לדרבם' רוצה לומר, אפילו אם הוא יודע בביתו שבדרך שהולך לא ימצא שם ספה אפילו הכי מותר לצאת מביתו, דכלל בגי'נו: 'תשבו' פניו תדורו, וכנ"ל בסעיף-קטן לט: (מג) דאין לו לעשות שם דירה. רוצה לומר, היכא דאין מוצא ספה (סב) אין מחיב לעשות מחדש:

שער הצייון

(נג) רש"י ושאר פוסקים: (נד) פוסקים: (נה) בריתא: (נו) רש"י ור"ן: (נא) מגן אברהם ור"א: (נב) לכוש: (נא) אחרונים: (ס) פן משמע מתי-אדם פני מה שבאר דברי הלבוש, ונכון הוא: (סא) לכוש ור"א ופני מה שבארתי בביאר הלכה, וידלל כגון-אברהם: (סב) וקראה בשם דירה על שם מאמר הנקרא 'צא מדינת קבע ושב בדינת עראי'. ולפי דברי הפג"א אברהם אינו יודע אף יגרש דברי רמ"א אלו:

סימן צא

ר חולה שאין בו סכנה אבל עלול
להיה זו לבא למחלה אחרת שיש בה
ה אם מותר ליקח הרפואות ביו"כ

מרחשון תשכ"ו.

זע"כ ידידי אהובי הרה"ג מהר"ר אפרים
לאט שליט"א.

ר חולה שעתה אין במחלתו סכנה אבל עלול מזה
לבא למחלה אחרת שהיא מסוכנת אם יש להתיר
בלוע כדור הנקרא פילן ביוה"כ בלא מים. לע"ד
שמחלה זו שיש לו היא גורמת שיחלה בעוד
מסוכנת יש להחשיב גם מחלה זו למסוכנת. אף
נדע שלא יחלה יותר אין במחלה זו סכנה
שאם לא יתרפא ממחלה זו אפשר שיסתכן
לה אחרת הרי ממילא היא מחלה זו סכנה להחולה
וגם יש ראייה לזה מע"ז דף כ"ח דרצה למיפשט
ושיני נמי כמכה של חלל דמי מצפידנא
לין עליה שכתא. ומתרחץ רנב"י שאני צפידנא
ל ומתחיל בפה וגומר בבני מעים. הרי משמע
המחלה היא בכבי ובשיני כדפרש"י התם. וגם
אות שנאמרו שם הם רק להשיגים והחניכים אבל
לא ירפאו מחלה זו בשינים ובחניכים יבא למחלה
מעים ובשביל זה מותר לחלל שבת ולרפאות
י שבשינים ובחניכים. אף למאי דדחה דכבי
י לא נחשב מכה של חלל. וגם ברור שאף בריא
ז אם צריך לשמש חולה שמחלתו מתדבקת וכדי
י יחלה צריכים לעשות לו רפואה שיש בה חלול
ז נמי מותר כיון דבלא זה אפשר שיחלה במחלה
זוכנת. וידוע שהגאון ר' ישראל סלנטר ז"ל צוה
נה שהיה מחלת הכולירע המתפשטת. לאכול ביו"כ
בני העיר משום שלרעבים יותר עלול להתדבק
ז אף שהיו בריאים כדי שלא יחלו. וכ"ש שאין
זור ליקח הפילן בלא מים שהוא שלא כדרך
לה ודבר שלא ראוי לאכילה שהוא רק מדרבנן
ז בחולה שאין בו סכנה יש להתיר. אבל בנידון
יש להתיר גם במים אם א"א לו לבלוע בלא מים.
הגני אוהבך בל"ג.

משה פיינשטיין

בבן א"י שנמצא בחו"ל אם יאמר יזכור
באחרון של פסח ושבועות

מוצאי יו"כ תשכ"ו.

מע"כ ידידי מהר"ר דוב פאלאק שליט"א.

הנהגה שאלתך בדבר תפלת יזכור ליכנס בביה"כ
אינו נוגע זה בשמ"ע שגם לבני א"י הוא יזכור
ושוין לבני חו"ל בזה. ורק נוגע זה באם יהיה מע"כ
גם בחג הפסח ושבועות בחו"ל תפלת יזכור אוטרים
בי"ט. אבל הא פשוט שלבני א"י שהוא חול ודאי
רשאים לומר תפלת יזכור ומה לנו שאינו יזכור להם.
ואם הוא ידוע בביה"כ אחד שהולך רק שם להתפלל
הרי מצד פרהסיא מוכרח לילך לביה"כ וישב שם
באופן שידמה להאנשים שהוא מתפלל וממילא יאמר
שם תפלת יזכור. אך אף שאין למע"כ בשביל זה
צורך לילך לביה"כ משום שיש כמה בתי כנסיות
ולא יהיה ניכר כשלא ילך לביה"כ אם ירצה לומר
תפלת יזכור יכול לילך לשם וישב שם כל העת
שמחפליין באופן שידמה להן שמתפלל.

סימן צג

אם מותר לצאת לתענוג בעלמא למקום
שלא יהיה לו סוכה

ובדבר לצאת לטיול ולתענוג בעלמא למקום שלא
יהיה לו סוכה מסתבר לע"ד שאסור הדולכי
דרכים שאיתא בסוכה דף כ"ז כשהוא לדבר הרשות
שפטורין עכ"פ ביום הוא כשהולכין למסחר וכיוצא
שהוא צורך ממש וגם הוא לכל אדם שבשביל זה היה
צריך לצאת גם מביתו שלכן באופן זה מותר לצאת
מהסוכה. אבל לטיול ולתענוג בעלמא שאין לזה שום
צורך אינו כלום מה שבשביל תארתו והגאון היה
יוצא מביתו כיון שלא היתה יציאתו אף מביתו לצורך.
והגע עצמך אדם שיש הרבה פעמים שישן בחצרו
תחת כפת השמים משום שנהנה בזה יותר מבית
הכי יפטר מסוכה משום שמביתו יצא בשביל זה
זא"כ למה אמר רבא מצטער פטור מן הסוכה וז"ל
לומר מי שנהנה לישב בחצר יותר מבית והמנה

פטור מן הסוכה. ואף שיש אולי לדחות דרבא אמר
מצטער דוקא לענין לילך לישן בבית בשביל זה.
לגבי הבית לא כפטר בזה שיש לו יותר הנאה בבית
מבטובה ולא לגבי לישן בחוץ לזה נפטר גם בלא
צער אם יש לו יותר הנאה. משום שאולי לילך לבית
של אחר לא היו רוב בני"א הולכים בשביל יותר
הנאה ולילך לחוץ היו הולכים גם בשביל יותר הנאה.
הבית בחג הסוכות יש לו להחשיבו כמו שהוא ליכנס
לנית של אחר. לא מסתבר זה דמנלן להחשיב כן
ולא כמו שיש לו עצמו שני בתים שהיה הולך לבית
השני גם בשביל יותר הנאה. וגם מפורש במג"א סימן
תר"ם ס"ק י"ד דאם אין יכולין לישן כל כך בטוב
בטובה ויהיו יגיעים למחר ולא יוכלו לקיים המצוה
כראוי פטורין. הרי דבשביל הנאת השינה יותר אסור.
וז"ן זה הוא אף כשהשינה בחוץ טוב לו יותר כשאין
הלוכו למצוה. דהא מקור המג"א נראה שהוא מהג"א
דף כ"ז שפי' ברי"ח זרבה ב"ר הונא דגנו בארקתא
התרא שהוא בחוץ משום דישנו שם להנאתו יותר
ויכלו לעסוק במצוה למחר טפי. אלמא דשלא לצורך
מצוה בשביל ההנאה היה אסור. וגם בלא זה הא
ועשין על עשה בעידן ריתחא כשמבקש טעדי
למפטר מהמצוה כדאיתא במנחות דף מ"א אף באופן
הזה לו הנאה בלבישת בגדים הפטורין מציצית
חזאי לא בכוונה ליפטר מציצית לבש רב קטינא
לטינא וסרבלא הפטורין מציצית. לכן מסתבר דלילך
לטיול ולתענוג למקום שליכא סוכה אסור.

הגני יידו מברכו בחג שמח.

משה פיינשטיין

סימן צד

נענין הולכת הלולב והשופר מביה"כ
דרך רה"ר וכרמלית בשביל אשה
וקטנים

א דר"ח מרחשון תשכ"ו.

מע"כ ידידי אהובי הרה"ג מהר"ר אפרים
ניינלאט שליט"א.

ענף א

הנהגה כדבר הולכת שופר ולולב מביה"כ לביתו
בשביל אשתו וב"ב הקטנים שיקימו מצות

שופר ולולב במ
וכרמלית. מפורע
דמותר נמי להו
לנשים. ומשמע ז
לי דלא גריעה
לנשים דמכוונו
תקפ"ט שלזה הכ
מטיק דאסור להו
כראבי"ה והטור
התירו. ורוצה ל
הרא"ש הוא רק
כטור. והוא מ
ראשון שפירשו
דחה יו"ט הוא
הוא אשה אין ז
גמ' שם ר' יו
תקעה הוא רק
כשצריך להוציא
אסור לכ"ע אך
בשביל חשש די
לדידיה בסמיכה
בנשים שלא לח
לאקופי דייהו א

ותמוה פירו
ובעוד דוכתי ב
שה"ג דשופר ז
ממש אף שאין
מלשחוק בכדור
טיול דמתירין הו
המחוייבין אין ז
האיסור מלאכה
מצד המצוה. וא
שמקיימות מצוה
הוא האומד זה
וקבול שכר כמ
בחיוב וקבול שו
דאינו מצוה ועו
הוא נצחית וע
מלשון השאג"א
רוח בעלמא. שג
רוח נחשב זה
זה דא"כ מ"ט
בוה נחת רוח ל
יש לנשים מצו
שהן פטורות די